BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XIX-lea, No. 1.

APRILIE

TABLA MATERIILOR

	Pag.
1. Istoria bisericeĭ Române	1
2. Istoria bisericească a luĭ Teodoret	26
3. O Cuvêntare	43
4. Istoria textuluĭ cărţilor Nouluĭ Testament	58
5. Documente	72
6. Cultivare simţimintelor religióse în sînul familieĭ	77
7. Atestaţie	81
8. Donaţiunĭ	83

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICESÇI

1895

ISTORIA BISERICEI ROMÂNILOR

DE

PETRU MAIOR

Buda 1813—1821.

CERCETĂRĬ ISTORICE-LITERARI.

Prima istorie bisericéscă a Românilor tipărită, care există în limba nóstră, este fără îndoială, istoria Bisericeĭ Românilor de Petru Maior, tipărită la Buda, în crăiasca tipografie a Universităţeĭ din Pesta, în anul de la Christos 1813—1821, format 4°, 392 paginĭ. Ca să o caracterisez maĭ bine, reproduc prefaţa: „*Cuvênt înainte*“.

Dorul cel nestâmpĕrat, carele pururea l'am avut a cunósce întâmplările Bisericeĭ Românilor din tinereţele mele, m'a îndemnat a culege orĭ unde aflăm vre-o hârtiuţă, în care era scris lucrurĭ de ale Bisericeĭ Românilor din Ardeal,—unde locuiam, înainte de vécul meŭ întâmplate, şi ca un lucru sfinţit cu grijă le-am ţinut. Din copilărie am auḑit bucuros pe bătrânĭ când grăiaŭ despre lucrurĭ vechĭ ale bisericeĭ şi ale Vlădicilor, în tinereţele lor vĕḑute, saŭ şi de la părinţiĭ lor auḑite. Dupĕ aceea înadins

cercam să aflu de acest feliŭ de bărbaţĭ vechĭ de ḑile, şi însu-mĭ le dam ocasie a vorbi despre lucrurĭ de de-mult. Tocmaĭ şi în Protopopiatul meŭ, în satul meŭ, în satul Ibaneştĭ, am avut un preot de acest feliŭ, anume Ursu, carele în anul 1786, când s'a mutat din lumea acésta, plinise 118 anĭ de vêrstă, cu carele cu atâta maĭ mare plăcere aveam a cuvênta, că până la capĕtul vieţeĭ sale mintea a avut'o nesmintită; memoria nescăḑută, şi tóte simţirile întregĭ, numaĭ piciórele îĭ cam slabise, şi sprincenele îĭ acoperea ochiĭ.

La anul 1792 ştiŭ, că fiind Sobor mare adunat la Blaj, în Ardeal, unul dintre Protopopĭ a grăit acolo în Sobor către Vlădica Ioan Bob, că ar trebui să se cerceteze Arhivul cel vechiŭ al Vladicăĭ aceluia, şi scripturile cele vechĭ care sînt spre folos Cleruluĭ să se însemne, şi să se pună în rênd; ĭar Vlădica a rĕspuns, că nu este nimica de acel feliŭ în Arhiv, la care respuns amuţi de mirare întrebătoriul Protopop. Nu după multe sĕptămânĭ întâmplându-mĕ eŭ a fi acolo în Blaj, în casa luĭ Dimitrie Caian, carele e acuma Preposit Capitululuĭ acolo, ĭar atuncĭ era cu titlul de Notariu al Cleruluĭ, dat luĭ de Vlădica Ivann Bob;—vĕḑuiŭ între alte multe un mănunchiŭ de scrisorĭ învechite, din ḑisul Archiv, nu ştiŭ, înainte de maĭ sus pomenitul Sobor aŭ după aceia scóse; luându l în cercetare aflaĭu că sunt faptele a unor Sobóre vechĭ de a Eparhieĭ Fagaraşuluĭ, şi alte lucrurĭ bĕtrâne bisericeştĭ privitóre la Istoria Românilor; mĕ rugaĭ ḑisuluĭ Dimitrie Caian, să mĕ lasă să ĭaŭ cu mine scrisorile acele, că dóră voiŭ putea ceva culege dintr'însele de folos; el îmĭ respunse, că nu e nimic în ele. Totuşĭ după întinsă rugare, că vreŭ numaĭ pentru curiositate să le citesc, mi le a lăsat să le ĭaŭ. Sfinţia sa Caian atâta a fost de bun, cât acele scumpe documente până în ḑiŭa de astă-ḑĭ (1813) nu le-a maĭ cerut înapoĭ de la mine, ca să le pună ĭaraşĭ în Archiv, de unde fusese scóse. Eŭ încă întru aceste stărĭ împrejur ale Blajuluĭ, am socotit, ca maĭ fără primejdie

vor fi la mine părinteştile acele scule, de cât la aceia la cariĭ nu sunt nicĭ într'un preţ; numaĭ de cât la vre-o câţĭ va prietenĭ am descoperit lucrul, pentru că de s'ar întâmpla să mor, să se ştie, că acele scrisorĭ se ţin de Arhivul Vlădicieĭ Uniţilor

Mĕ durea inima, că maĭ tóte neamurile cele câtu-şĭ de puţin cultivate, începutul, creşterea, schimbările şi cele-l-alte ale Bisericilor sale, prin necurmata nevoinţă a acelor învĕţaţĭ aĭ lor le-aŭ scos din întunerec la lumină, şi prin dărnicia celor avuţĭ le-aŭ tipărit, ĭar Biserica Românilor, măcar că aceştia, precum cu viţa de cât tóte neamurile sunt maĭ străluciţĭ, aşa şi cu vechimea cucerieĭ creştineştĭ, nu de multe ginte întrecuţĭ, este lipsită de acéstă prea alésă îmfrumuseţare. Eŭ în tinereţă, care sunt de lipsă spre a ceti şi a scrie, am fost aşeḑat la loc ca acela, unde tocmaĭ de m'ar fi suferit slujba parohieĭ şi împrejurările diregătorieĭ Protopopeştĭ a ceti cărţĭ strĕine, din care să pot culege ceva cunoştinţĭ spre tréba Istoria Bisericeĭ Românilor; nu se afla bibliotecĭ. Acum la aceste bĕtrâneţe, din mila împĕrăţieĭ, sunt în stare a cerceta bibliotecile bogate. Drept aceea în cât mĕ lasă lucrurile diregătorieĭ mele şi schimbarea sănătăţeĭ, carea adesea orĭ mĕ zahăeşte întru acéstă climă, bucuros citesc cărţile acelea, care n'am avut norocire în tinereţă a le căpăta.

In urma acestora, dupĕ ce aŭ eşit de sub tésc Istoria cea pentru începutul Românilor în Dacia, m'am apucat să întocmesc şi Istoria Bisericeĭ Românilor, atât a cestor din cóce, adică, cariĭ sunt de-a stânga Dunăreĭ, cum cură către Marea Négră, precum şi a celor de dincolo de Dunărea—carea cu ajutorul nopţilor celor lungĭ în un-spreḑece sĕptămânĭ o am sĕvêrşit, nicĭ maĭ lungă vreme nu mi-aŭ îngăduit înştiinţarea lucrurilor celor din diregătorie, care mĕ aştéptă.

De vreme ce fieşte-carele vede, că eŭ cu fapta acésta am purces pe o cale necum de alţiĭ bătută, ci până acum nicĭ ispitită de cine-va; nimene nu póte aştepta de la

mine o Istorie deplinită. Eŭ întru acea scurtă vreme, în care am lucrat la acéstă Istorie, nu atâta pot ḑice, că o am iscusit, cât că o am grămădit; că mare parte a eĭ stă din monomenturĭ şi scripturĭ, care din arhivurile Vlădicieĭ Uniţilor şi a Episcopieĭ Neuniţilor din Ardeal şi de pre aiurea adunate, le am în copiĭ, saŭ în originale, saŭ autenticate, şi acele care sunt în limba latinéscă pentru scurtarea cărţeĭ şi cruţarea cheltuelelor stampeĭ nu le am prefăcut şi pre limba Românéscă fără în singura limbă latinéscă, în care le aflaĭ m'am socotit a le lăsa. Deci eŭ aci numaĭ cât am aruncat sĕmênţia şi am făcut ceva gătire ca altul harnic, carele s'ar apuca maĭ cu de bună vreme a vârsteĭ sale a face un lucru aşa frumos precum este Istoria Bisericeĭ Românilor, să nu se ostenéscă a căuta şi acelea, care eŭ le-am însemnat saŭ le-am descris aicĭ. Adevĕrat acela folos l'am făcut cu Istoria acésta, cât multe monumenturĭ din cele ce aŭ vecuit până în timpul acesta, şi scripturĭ, care aŭ ajuns la mânile mele, să se pună afară de primejdia perireĭ, nicĭ să nu zacă de aci înainte ascunse întru întunerec, ci tuturor să fie cunoscute. Şi aceea mărturisesc întru adevĕr, ca tóte monumenturile leam scris cu dreptate, şi cele întâmplate în vécul meŭ cu adevĕrăciune şi desvăluit le spun. Şi aceea mărturisesc întru adevĕr că tóte monumenturile le-am scris cu dreptate, şi cele întâmplate în vécul meŭ cu adevĕrăciune, şi desvĕlit le spun. Şi măcar ca deobşte obiceiŭ este istoricilor a nu scrie faptele cele scâlciate ale celor puternicĭ, până sunt în viaţă aceştia, pentru ca să nu fie surupaţĭ întru nenorocire de puterea lor; eŭ totuşĭ pentru dragostea adevĕruluĭ, cu care îmĭ este învĕpăiată inima, maĭ bucuros am fost să sufĕr primejdia, de va fi aşa voia celuĭ Inalt, de cât să las, saŭ a se înşela ceĭ viitorĭ cu strălucirile cele nălucite, saŭ a nu şti causa schimbărilor celor în vécul meŭ întâmplate; căcĭ fiind cunoscută causa acelora, maĭ lesne apoĭ la vremea sa să vor putea aduce ĭarăşĭ la statul lor cel dintâĭ cele acum rĕŭ strămutate; şi gata sunt, de voiŭ fi poftit spre aceea, deosebit a le adeveri.

Cartea tótă o am împărţit în două părţĭ: în partea dintâĭ să ţiese Istoria cuceriei saŭ a credinţeĭ Românilor; întru a doua parte se grăeşte despre Ierarhia lor. Şi o parte apoĭ şi alta o am împărţit în capete; şi pentru maĭ uşóră pricepere capetele le-am resfirat în paragrafurĭ, precum urméză:

Scopul nostru nu este de a reproduce şi împărţirile în capete şi paragrafurĭ ale acesteĭ istoriĭ ecclesiastice, ci numaĭ prefaţa saŭ cuvêntul înainte, unde aflam multe, interesante şi rarĭ adevĕrurĭ.

Insĕ totuşĭ o fac acésta cu inima, curat din simpla causă, ca să pun o icónă chiar, maĭ scurtă, despre întreg cuprinsul eĭ, dar maĭ vârtos ca să se vadă lipsele şi cârpiturile, ce s'aŭ făcut în urmarea urmărireĭ prea aspre a censureĭ de pe atuncĭ.

PARTEA A.

Pentru religia saŭ cuceria Românilor.

CAP. I.

Pentru primirea credinţeĭ creştineştĭ între Românĭ.

§ 1. Fórte de mult e primită între Românĭ credinţa cea creştinéscă.

§ 2. In suta a doŭa de la Christos nu puţinĭ creştinĭ eraŭ între Romanĭ.

§ 3. Nicĭ o pedică nu se punea, ca să nu se lăţiască între Romanĭ credinţa cea creştinéscă.

§ 4. Acelaşĭ început a credinţeĭ creştineştĭ l'aŭ avut Româniĭ ceĭ din colo de Dunăre, carele fu şi a Românilor celor din cóce de Dunăre.

§ 5. Despre întórcerea luĭ Ghiula principele Ardealuluĭ la credinţa luĭ Christos.

§ 6. Hunĭ aceia cariĭ în ḑilele luĭ Atila se ḑic a fi fost întorşĭ la credinţa creştinéscă nu aŭ fost în Dacia veche.

§ 7. Pentru întórcerea Pacinaţilor şi a Cumanilor la credinţa luĭ Christos.

CAP. II.

Pentru legea Bisericeĭ Românilor.

§ 1. Biserica Românilor tot-déuna aŭ fost de legea grecéscă.

§ 2. Se pune începutul legeĭ latineştĭ ceĭ între uniĭ Românĭ aĭ Moldoveĭ lŏcuitorĭ.

§ 3. Maĭ de mult şi între uniĭ Românĭ din ceĭ de preste Dunăre aŭ fost băgată legea latinéscă.

§ 4. Pentru numele Valachia.

CAP. III.

Despre feliul credinţeĭ creştineştĭ a Românilor.

§ 1. Se arată începul înpĕrechiereĭ, ceĭ între Biserica grecéscă, şi între Biserica latinéscă, carea până astă-ḑĭ stĕpâneşte.

§ 2. Români maĭ de mult toţĭ aŭ fost Neuniţĭ.

§ 3. Totuşĭ odată s'aŭ înoit unirea cu Biserica Romeĭ între Româniĭ ceĭ de dincolo de Dunăre.

§ 4. Aceïaşĭ Unire între Româniĭ ceĭ de dincóce de Dunăre cu puţin folos s'aŭ ispitit în Ţara Muntenéscă.

§ 5. Maĭ cu spor aŭ fost Unirea în Moldova.

§ 6. Româniĭ din Ardeal maĭ de mult toţĭ aŭ fost neuniţĭ.

§ 7. Afară de Românĭ maĭ de mult în Ardeal aŭ fost de legea grecéscă şi Secuiĭ, ci uniţĭ cu Biserica Romeĭ.

CAP. IV.

Despre inceputul şi întâmplările Unireĭ Românilor cu Biserica Romeĭ în Ardeal.

§ 1. Se spune statul credinţeĭ Românilor, sub principiĭ Calvinĭ, în Ardeal, înainte de a se face Unirea cu Biserica Romeĭ.

§ 2. Româniĭ din Ardeal pre la capătul suteĭ 17 toţĭ s'aŭ unit cu Biserica Romeĭ.

§ 3. Statul Unireĭ aceştia de la începutul eĭ până la mórtea Vlădiculuĭ Ioan Pataki.

§ 4. Statul Unireĭ după mórtea luĭ Ioan Pataki p nă la Ioan Inocentie Klain.

§ 5. Maĭ încolo se cuvênta despre Teologul cel de lângă Vlădica Românilor în Ardeal.

§ 6. Statul unireĭ în ḑilele Vlădiculuĭ Ioan Inocentie Klain.

§ 7. Statul unireĭ în ḑilele Vlădiculuĭ Petru Pavel Aron.

§ 8. Statul unireĭ în ḑilele Vlădiculuĭ Athanasie Rednic.

§ 9. Statul unireĭ în ḑilele Vlădiculuĭ Grigorie Gavril Maior.

§ 10. Statul unireĭ în ḑilele Vlădiculuĭ Ioan Bob.

In unele esemplare paragraful acesta este scris aşa:

„După vestirea toleranţeĭ ceĭ de la împĕratul Iosif al doilea, milostiveşte dată, cu carea de vrea neştine de la o credinţă la altă credinţă să trécă, nu se opreşte cu temniţa, şi cu alte pedepse, cum se oprea maĭ înainte ceĭ ce vrea să trécă de la credinţa cea catolicéscă; unor Românĭ din pămêntul Făgăraşuluĭ le veni chef să se lasă de unire. Pentru aceea Vlădica Ioan Bob curse acolo ca cu faţa şi cu propoveduirea sa se împedece pre aceĭ ómenĭ a trece la neunire, ci fiind-că ḑisul Vlădică din fire nu are nicĭ acea căutătură în faţă, nicĭ acea dulcéţă în cuvinte, nicĭ acea curgere în vorbe, carea e de lipsă spre a îmblânḑi poporul, şi a spori în unele ca acestea; necum se dumeréscă pre ceĭ ce până aci vrea să scadă de la unire, ci cu glotele şi ceea l-alţĭ mărturisia, că vreaŭ să trécă la neunire, şi pentru aceea poftea de la dênsul, să li se orânduiască învĕţătura cea de 6 sĕptămânĭ, carea după decretul toleranţeĭ e de lipsă să o audă ceĭ ce voesc a păzi de la credinţa cea catolicéscă. Atuncĭ vicarul general Ignatie Dărăbant, carele după aceea fu episcop la Oradea mare, prevĕḑênd, că de va rĕmânea Vlădica Ioan Bob lungă vreme în pămêntul Făgăraşuluĭ, póte nicĭ un Român să nu maĭ rĕmână unit; îl sfătui pre Vlădica să se întórcă acasă. Care sfat ascultându-l Vlădica Ioan Bob, cu grabă să întórse la moşiile cele vlădiceştĭ în Blaj, lăsând pe ḑisul Vicar acolo.

In ḑilele Vlădiculuĭ acestuia fără samă mulţĭ de la unire aŭ trecut la neunire; nicĭ nu ştiŭ măcar unul în tótă Vlădicia luĭ însuşĭ să-l fi întors la unire. Drept aceea bun noroc aŭ avut neunirea cu Vlădica acesta. Că să fi fost în dênsul acea hărnicie firéscă, şi acea rîvnă cătră unire, carea o a avut Vlădica cel înainte luĭ; cum nu a avut neunirea mulţĭ anĭ episcop în Ardeal dupĕ mórtea episcopuluĭ Gerasim Adamoviciŭ, şi ce stărĭ înprejur aŭ fost, dóră nicĭ un Român n'ar fi rĕmas neunit în tótă ţara Ardealuluĭ. Insĕ măcar că Vlădica acesta nimica nu s'aŭ nevoit în tótă Vlădicia luĭ până astă-ḑĭ (1813 ?) spre adăogirea Unireĭ; totuşĭ dintre Protopopiĭ luĭ mulţĭ multe parohiĭ întregĭ aŭ întors la unire, măcar că pentru o nevoinţă ca acésta nicĭ unul nu ştiu să fi dobândit har înaintea Vlădiculuĭ Ioan Bob: ba încă uniĭ cariĭ aŭ întors maĭ multe sate la unire, ĭ-aŭ fost neplăcuţĭ. Că să şi necăjia în unele ca aceste, pentru că de multe orĭ era stărĭ împrejur ca acelea, cât dupĕ rugarea Protopopilor, trebuia relaţiile cele de Protopopĭ făcute, să le trimită la Craescul Gubernium, nimica maĭ puţin suferind el, de cât când îl zăhăia cine-va să lucre şi se scrie la judecătoriĭ, întru unele ca acele ce să ţin de Diregătoria Vlădicéscă etc. etc.

Iar metamorfosarea se făcu aşa în unele exemplare. Dupĕ vestirea toleranţeĭ.. .., Vlădica Ioan Bob curse acolo, ca cu faţa şi cu propoveduirea să se împedece pre aceĭ ómenĭ a trece la neunire. Dacă ḑisul Vlădică nicĭ cu strădalnica arătare a feţe sale, nicĭ cu dulcéţa cuvintelor sale, nicĭ cu curgerea sa în vorbă, carea e de lipsă spre a înblânḑi poporul şi a spori în unele ca aceste; nu numaĭ nu putea să dumeréscă pre ceĭ ce până aci vrea să scadă de la unire; ci cu glótele şi ceia-l-alţĭ mărturisia, că vréŭ să trécă la neunire...., lăsând pre ḑisul Vicar acolo.

In ḑilele Vlădiculuĭ acestuia fără samă mulţĭ de la Unire aŭ trecut la neunire. Că fiind maĭ nainte cu acea virtute şi tărie oprit de la împĕrătésa Maria Teresia, cât nimănu-ĭ nu-ĭ era slobod de la religia cea catolicéscă să scadă la

altă religie; şi de se întâmpla, neştine a cuteza una ca acésta, nu putea să scape de pedépsă, anume cu temniţă, şi cu altele se canonea unul ca acela. Cel de vecînica pomenire împĕrat al Românilor Iosif al doilea: cum am însemnat maĭ sus, socotind, că nu e bine a face silă conştiinţelor omeneştĭ, milostiveşte dede şi face în tóte ţĕrile împĕrăţieĭ sale, precum şi în marele principat al Ardealuluĭ, şi părţile luĭ împreunate, acel Decretum al Creştineşteĭ toleranţe a se vesti, nu ca să îndemne pre óre-cariĭ a trece de la religia cea catolicéscă la altă religie acatolicéscă; ci numaĭ ca acela carele în conştiinţa sufletuluĭ seŭ nu ar fi încredinţat despre adevĕrul credinţeĭ ceĭ catoliceştĭ şi pentru aceea ar vrea să păşéscă la altă religie acatolică, nimene să nu-l înpedece cu sile rele.

Cu acest prilej ḑiseĭ, multă mulţime în Ardeal din Româniĭ ceĭ uniţĭ se făcură neuniţĭ ...... (ce urméză este asemenea).

PARTEA B.

Despre Ierarhia Românilor.

CAP. I.

Despre episcopiile Românilor celor dincóce de Dunăre.

§ 1. Româniĭ ceĭ dincóce de Dunăre în vécurile cele dintăĭ ale Creştinătăţeĭ aŭ avut episcopiile sale, măcar că locul, numele şi numĕrul lor acum nu se sciŭ.

§ 2. Despre Episcopia Goţieĭ a Românilor.

§ 3. Despre Episcopieie Ţĕreĭ Muntenescĭ.

§ 4. Despre Episcopiele Moldoveĭ.

§ 5. Despre Episcopiele Românilor în Ardeal.

§ 6. Despre alte Episcopiĭ ale Românilor din cóce de Dunăre.

§ 7. Despre Episcopia cea neunită a Românilor din Ardél.

CAP. II.

Despre Arhiepiscopia şi Mitropolia Românilor în Ardeal.

§ 1. Arhiereul Românilor cel din Alba Iulia saŭ Belgrad

în Ardeal, înainte de a se uni aceiaşi Românî cu Biserica Romeĭ aŭ fost Arhiepiscop şi Mitropolit.

§ 2. Aceiaşĭ se adeveresce maĭ încolo.

§ 3. Aceiaşĭ şi maĭ încolo.

§ 4. Se maĭ aduc unele dovede în trébа acésta.

§ 5. Despre Episcopiĭ, cariĭ aŭ fost supuşĭ Mitropolituluĭ de la Belgrad saŭ Alba-Iulia.

CAP. III.

Despre Episcopiele Românilor celor din colo de Dunăre.

§ 1. Cătră mijlocul suteĭ a cincea de la Christos, maĭ multe episcopiĭ aŭ avut Româniĭ în Dacia-Ripensa saŭ în Misia de jos, carea s'aŭ ḑis şi Misia a doua.

§ 2. Episcopia Abrituluĭ.

§ 3. Episcopia Novelor.

§ 4. Episcopia Nicopoluluĭ.

§ 5. Episcopia Odissuluĭ.

§ 6. Episcopia Appivirieĭ.

§ 7. Episcopia Comieĭ.

§ 8. Episcopia Dorostoluluĭ.

§ 9. Episcopia Marcianopoluluĭ.

§ 10. Tóte Episcopiile din Dacia cea de mijloc aŭ fost Românescĭ.

CAP. IV.

Despre Primatul Românilor cel de la Iustiniana primă.

§ 1. Să citesce Nearaoa a II a a Impĕratuluĭ Iustinian cu carea s'aŭ făcut primaţia Iustinianeĭ prime.

§ 2. Se numĕră Provinciile cele supuse Erarchieĭ Iustinianeĭ prime.

§ 3. Se resfiră înţelesul cuvêntuluĭ Meridian.

§ 4. Erarhia Iustinianeĭ prime aŭ fost Românéscă şi toţĭ Româniĭ ceĭ din colo de Dunăre aŭ fost supuşĭ eĭ.

§ 5. Româniĭ din cóce de Dunăre nicĭ odată nu aŭ fost supuşĭ Ohridenuluĭ.

CAP. V.

Despre Patriarhul Românilor cel din Târnova.

§ 1. La Târnova aŭ făcut Papa Inocentie al 3-lea Primăţie.

§ 2. După aceea s'aŭ făcut în Târnova Patriarhie.

§ 3. Românii cei din cóce de Dunăre n'aŭ fost supuşi Patriarhuluĭ Târnovean.

CAP. VI.

Despre Eparhia Episcopieĭ Făgăraşuluĭ.

§ 1. Inceputul Episcopieĭ Fágăraşuluĭ ceĭ de acum.

§ 2. Capatarea moşieĭ saŭ a Dominiumuluĭ celuĭ din Blaj şi trecerea episcopuluĭ din Fagaraşiŭ la Blaj.

§ 3. Intâmplările Monastireĭ Călugărilor din Blaj.

§ 4. Soborul mare a Episcopieĭ Făgaraşuluĭ.

§ *5. Adunarea celor 12 bărbaţĭ cariĭ închipuia Soborul mare.*

§ 6. *Consistorium al Episcopieĭ Făgăraşuluĭ.* La pagina 232 se afla ceva strămutărĭ la finea paragrafuluĭ. In unele exemplare se afla scris finea paragrafuluĭ aşa: „Ci să ne înturnăm la călugărĭ. După ce s'aŭ întarit în scaun Vlădica Ioan Bob, precum avea mare ură asupra călugărilor nu numaĭ întru ascunsul inimeĭ, ci şi la arătare, cât niciĭ pre preoţĭ, nicĭ pre mirenĭ nu'ĭ suferea să se apropie de Mănăstire a povesti cu călugăriĭ; aşa începu a-ĭ urgisi. Pre acel harnic barbat Ignatie Darabant, carele după aceea se face episcop la Oradea mare, fiind până aci vicar general în clerul Uniţilor din Ardeal, drept anume nu-l lépădă din diregătoria avută, dar nicĭ a se sfătui cu el despre lucrurile Clerului, saŭ a ĭ da ceva lucru Vicăresc, să lucre nu vru; asemenea făcea şi cu ceia-l alţĭ călugărĭ. Ci întru aceste trebĭ aŭ ţinut pre Mihail Timar, şi pre Dimitrie Caian, carele acum e Preposit în Capitulum.

Timar îĭ slujia în loc de concepist în corespondenţiĭ cu Crăescul Gubernium s. c. Caian era pus se vêndă grâŭ, cucuruz, se aĭbă grijă de vinurĭ, şi de alte lucrurĭ economiceştĭ, şi împreună îĭ era soţĭ la sfaturile cele de taină, la care Timar nu avea intrare. După ce Vlădica şi Caian s'aŭ dedat şi eĭ a face concepturĭ, pre Timar îl rândui de aci Vicar la Hatieg, unde aŭ şi murit; şi aşa numaĭ a-

mêndoĭ rĕmaseră a împlini tóte lucrurile Clerului, spre care sfârşit maĭ mulţĭ barbaţĭ, şi bine harnicĭ abea ar ajunge. Totuşĭ la judecăţĭ primea şi pre călugărĭ în Consistorium, fiind încă eĭ în loc de canonicĭ, şi în loc de capitulum, până când însuşĭ făcu din preoţĭ mirenĭ Capitulum adevĕrat, dupĕ datina celor de legea latinéscă". Ear metamorfosarea suna în unele exemplare aşa: „Dupĕ ce s'aŭ întărit în scaun Vlădica Ioan Bob; pre Ignatie Darabant, fiind până aci Vicar general în Clerul Uniţilor în Ardeal, drept anume nu'l lepădă din dirigătoria avută, dar nicĭ a se sfatui cu el despre lucrurile Cleruluĭ, s'aŭ a-ĭ da ceva lucru Vicarasiesc să lucre nu vru. Ci întru aceste trebĭ aŭ ţinut pre Mihail Timar, până când se face acesta Vicar la Hatieg, şi pre Dimitrie Caian.

Timar îĭ slujia în loc de concepist în corespondenţiĭ cu Craescul Gubernium, s. c. Caian era pus să vêndă grâŭ, cucuruz, şi de alte lucrurĭ economicescĭ sa pórte grijă; şi împreună îĭ era soţĭ la sfăturile cele de taină, la care Timar nu avea intrare. Totuşĭ la judecăţĭ primea şi pre Calugărĭ în Consistorium, fiind încă eĭ în loc de Canonicĭ, şi în loc de Capitulum.

§ 7. Capitulum al Episcopieĭ Făgăraşuluĭ.

Acest paragraf în unele exemplare lipseşte cu totul, din causa cuprinsuluĭ seŭ straordinar. Se vede că censura cu totul l'aŭ oprit. Cuprinsul materialuluĭ ce conţine acest paragraf se estinde de la pag. 233 până la pag. 253. Fiind c'am necunoscut acest paragraf 'mĭ ĭaŭ libertate a-l descrie în tóte estensiunea pentru ca să fie cunoscut şi altor cetitorĭ cariĭ nu aŭ avut ocasiunea a-l ceti de nicăirĭ.

Vlădica Ioan Bob înainte de Vlădicie se vedea a nu avea nimica frăţiĭ, ci cât se asediă în scaun îndată se umplu curtea vlădicéscă de rudele luĭ. Protopop Alexandru Fiscuti, fiind luĭ Ioan Bob şi maĭ nainte mare priaten, şi fiind el unul dintre aceia cariĭ maĭ vêrtos aŭ stat, ca să încape Ioan Bob Vlădică; îĭ aduse aminte cu inima prietenéscă să nu strângă atâtea rude de ale sale pre lângă

sine, că se va supĕra Clerul de o faptă ca acéstă. La carea respunse Vlădica: „Fumigo Clerum“. Şi aşa în anii dintâi a Vlădiciei sale fu mult lipit cu inima către rudeniile sale, le da bani, le cumpĕra în Belgrad case. Ci nu lunga vreme, fu voia lui Dumnedeŭ de toţi se stinseră, afară de o nepótă, măritându-o după Iosif Benei, pre acesta îl face Prefect în Dominiul Vladicesc. Acum dar adunând bani, nu da nimenui. De îi dicea vr'un preten, ca să facă ceva cu banii pentru binele Clerului, acela se punea în primejdie de a scăpăta din preteşugul lui. Pre disul Fiscuti, este sciut, că nu l'aŭ putut suferi până la mórte, Stefan Salcai încă, carele singur aŭ fost pricina cea de căpetenie, de s'aŭ făcut Ioan Bob Vlădică, în bóla sa s'aŭ dus din Blaj la Năsăud să móră. Ce gând aŭ avut să facă cu banii, nu ştiu, ca acela nu pot să dic de dênsul, că dóră acea fire şi acea alipire către bani aŭ avut cât, precum scrie Svetonius despre Caligula, în pelea gólă, pentru desfătare, să se fi tăvălit pre grămezile cele de bani.

Adunase, disei, Vlădica Ioan Bob, şi aduna mulţime de bani cum am spus mai sus § 3-lea capĕt, şi nemica nu lucra cu ei, numai cât îi ţinea adunaţi, şi de ori-ce drumuri, care după diregătoria sa s'ar fi cuvenit să le facă, pentru ca să nu cheltuiască din bani, se ferea, acasă tocmai puţin cheltuia, pentru că nici firea lui nu suferea bucate scumpe, nici pentru alţii să cheltuiască nu-i da mâna; de chema pre óre carii la prânz, saŭ la cină, de era chemaţi cu numĕrul măcar câţi, atâtea bucate făcea, câte era obicinuit a face pentru sine singur. Intre aceste fiind Episcopul Papistaşilor din Ardeal Iosefus Mantonfi la Dieta în Pojoni, în Ţiara Ungurécă şi de acolo mergênd în Beciŭ la Imperatul Francisc cel întâiŭ al Austriei, pre carele Dumnedeŭ să'l diléscă; îl întrebă împĕratul: Ce face episcopul Făgăraşului Ioan Bob? Ca audim că tot aduna la bani şi nici un bine nu lucră. Episcopul papistăsiesc, ca un om de omenie, deosebită dragoste arătând către Vlădica Ioan Bob, rĕspunse: cugetă să facă fundaţii. După care

întrebare şi respuns când aŭ sosit înapoĭ acasă, îĭ spuseră aci, că Vlădica Ioan Bob aŭ făcut fundaţie în Seminariul cel din Belgrad pentru patru tinerĭ scolasticĭ, în Seminariul din Maros Vasarhely pentru patru, în Cluj pentru şesespredece. Atuncĭ respunse Episcopul Iosefus Martonfi, mĕ bucur că nu am rĕmas în minciună înaintea Imperatuluĭ. Nu póte fi îndoială, că bunul episcop Martonfi, încă din Beciŭ aŭ însciinţat prin scrisóre pre Vlădica Ioan Bob despre făcuta întrebare a împĕratuluĭ şi despre rĕspunsul seŭ; şi aceia aŭ primit facerea de bine a luĭ Ioan Bob, ba şi la ceea l'aŭ îndemnat, ca să facă în Blaj Capitulum de şepte Canonicĭ (întru acel chip cum arată Chrisovul Imperatuluĭ Austrieĭ Francis cel întâĭ din şese ḑile a luneĭ luĭ Martie anul 1807, spre întărirea aceiaşĭ fundaţiĭ, dat, carele îl scriem aci [1]) ma vêrtos după ce bunul al nostru Părinte, împĕratul Francisc, ca să'l deştepte a face maĭ multe bunătăţĭ dintru acea sumă cumplită de banĭ ce adunase, milostiveşte l'aŭ dăruit cu titula de Sfetnic a Statuluĭ din lontru. Şi după ce aŭ făcut ḑisul Capitulum, l'aŭ dăruit şi cu titula de Comendator a Orduluĭ luĭ Leopold. Intru acéstă scriptură după duhul sfinţilor Părinţĭ şi a sfintelor Sobóre, grăeşte Vlădica Ioan Bob, când ḑice că moşiile episcopeştĭ sînt a luĭ Christos moşiĭ, şi acelea pentru acela sînt date Arhiereilor ca veniturile din iale să le cheltuiască spre lucrurĭ sfinte, şi înmulţirea cinsteĭ luĭ Dumneḑeŭ, carea e cel maĭ de frunte scop a lucrurilor omeneştĭ, ĭară nu după plăcerea sa. Despre aceste şi noĭ am grăit maĭ sus la § 2, veḑĭ acolo. Şi aceia ḑice Vlădica Ioan Bob în Scriptura acésta, că el de la începutul Vlădicieĭ sale aŭ avut în cuget să facă cele ce aŭ făcut acum după 24 de anĭ. De carea vorbă rîd aceia, cariĭ ştiŭ, că el în aniĭ ceĭ maĭ nainte a Vlădicieĭ sale necum să fi dat

[1]) Din causa lungimeĭ luĭ nu'l reproducem, observăm numaĭ că e scris în limba latină şi e datat în Viena, contrasignat de Samuel Comes Teleki m. p. şi Michael Benyovky.

ceva semne, că dóră vrea se facă când va din banii sĕi ceva bine Clerului, ci încă aŭ dat rugare la Crăescul Gubernium, ca să'i dea ajutor cu execuţie se scótă de la preoţi dajdea Vlădicéscă, care lucru nemilostiv şi străin nu s'aŭ maĭ audit până aci în Eparhia acea. Şi cu acest al sĕŭ necumpĕt aŭ dobândit aceea, ca Crăescul Gubernium, vĕdind sĕrăcia preoţilor maĭ vêrtos întru acele vremĭ lipsite şi sciind câtă sumă adună Ioan Bob dintru acele treĭ moşiĭ a Vlădiculuĭ, a Călugărilor, a Clericilor, i-aŭ respuns că are episcopie destul de înzestrată, să nu maĭ tragă şi de pre preoţiĭ ceĭ sĕracĭ. Şi aşa pricinui, ca nicĭ următoriĭ Vlădici să nu maĭ aibă cădinţă la disa dajde, carea şi cu legile ţĕreĭ era întarită; însĕ Ioan Bob după acea în Soborul mare cel din anul 1792, ca, când din dărnicia sa ár face, dise că el értă să nu să maĭ adune dajdile Vlădicescĭ. Ba, la atâta dărnicie s'aŭ slobozit, cât se făgaduéşte naintea împeratuluĭ, ca şi de aci înainte va maĭ da banĭ spre folosul Cleruluĭ; şi după mórtea sa tóte ale sale le făgădueşte Cleruluĭ, afară de acele, despre care vrea se facă altă rênduéla privată. Câtă va să fie mĕsura aceea de banĭ, saŭ de alte averĭ, despre carea vrea să facă rênduiala privată pe după mórtea luĭ, nu o hotăreşte; pentru aceea şi Clerul cât póte să nădĕjduéscă după mórtea luĭ, nu se póte găci. Şi întru adevĕr dărnicia cea adevĕrată este, când daĭ până traescĭ. Cele ce laşĭ să se dea după mórtea ta, nu atâta daĭ tu, pre cât rĕmân de tine.

De aceea, că întră pricinile cu care s'aŭ îndemnat a face Capitulum, pune şi acea, ca Părinţiĭ călugărĭ atâta aŭ scădut, cât acum numaĭ treĭ, şi aceia fórte bătrânĭ sînt, s'aŭ mirat, şi aŭ rîs ceĭ ce ştiŭ prin cine s'aŭ întêmplat scăderea aceia. Însa precum maĭ nainte aŭ stat Soborul Vlădicesc din Călugărĭ; aşa bine aŭ făcut Ioan Bob, că aŭ făcut Capitulum şi Sobor din preoţiĭ ceĭ de mir. Pentru că măcar că după legea Grecéscă de multe vécurĭ acum este datină, că Soborul Arhieresc să fie din Călugărĭ; totuşĭ după firea lucrurilor, şi după rânduéla Ierarhieĭ cea

veche, cădința acéstă a preoților celor de mir, iar nu a călugărilor.

Iar acela este lucru șiod: că dice, că tocma de ar fi călugării cu numěrul deplin, adecă unspredece, după cum e fundația Mănăstirei aceia făcută de la împěratul; totuși nu ar putea ajunge acei 11 Părinți să învețe și pre tineri în șcólă, și împreună se stea întru ajutor și Vlădicului în lucrurile Clerului. Unde acum věd că acei șepte Canonici ajung și Vlădicului să'i stea întru ajutor în lucrurile Clerului, și pre tineri să'i învețe în șcólă; ca din cei șepte Canonici cinci sînt Profesori, Vasilie Filipan e profesor în Iure Canonico, saŭ Pravilei; Dimitrie Vaida e Profesor la cei ce se gătesc spre hirotonire; Dimitrie Caian cel těnêr e profesor în Teologia Dogmatică; Theodor Pap e profesor în Ermeneutică; Gavril Stoica e profesor în Teologia Morală.

Drept că lucru mai de dorit, și mai de folos Românilor nu ar fi, de cât că iarăși să se întemeiéze Monastirea aceea a Blajului, carea sub stěpânirea Vlădicului Ioan Bob cu totul s'aŭ pustiit, și să se priméscă într'ênsa 11 Călugări, bărbați bine învěțați, și cari se aibă rîvna spre propcopsirea tinerilor, în grija acestora să se dea șcólele; însě să nu fie de Vlădica urgisiți și ocăriți, ci mai vârtos părtiniți ca aceia, de la a cărora nevoință întru învěțătura tinerilor pusă atârnă fericirea Clerului și a némului.

Aceia, că aŭ îndatorat pre Canonici Ioan Bob, ca din 40 de Liturghii rânduite una în diŭa, când fu el de la împěratul numit episcop, una în diua când fu sfințit Episcop, precum una în diua morții lui să o slujască cu prăsnuire, unii o aŭ tâlcuit ca lucru pornit din mândrie. Precum și dintru aceea, că pentru facerea de bine cea din moșiile Vlădicești, care și însuși mărturisește, că sunt ale lui Christos moșii, poftește, să se róge Canonicii deosebit pentru sufletul rudelor lui, têlcuesc, că este alipit cu inima cătră rudele lui. Despre carea am scris mai sus.

Mult făgăduește Ioan Bob în mai sus cetita scriptură

înaintea împěratuluĭ, ba şi înaintea Papeĭ aŭ arětat acele făgăduinţe. Ci fiind-că nu face atâtea pre cât ar putea după comóra adunată să facă; nu e věḑut înaintea maĭ marilor celor pricepuţĭ. După ce s'aŭ făcut Vasilie Moga Episcop la Românii ceĭ neuniţĭ din Ardeal; ḑise cu o întêmplare împěratul către o persónă bisericéscă: acum avem doĭ Episcopĭ Românescĭ, Vulcan şi Moga; éră persóna aceea ḑise, ba sînt treĭ înălţate împěrate; atuncĭ stete împěratul a gândi, cine să fie al treilea, şi îĭ aduse aminte persóna aceea, că aştéptă pre Bob să'l afle cel maĭ vestit în Beciu, ci pre Vulcan îl auḑi în gurile tuturor Principilor pomenit.

Carele ştie puterea veniturilor Mănăstireĭ, ce din începutul Vlădicieĭ sale le ţine Ioan Bob şi va socoti, cât de scumpe s'aŭ vêndut maĭ în tótă vremea Vlădicieĭ luĭ productele din moşia Călugărilor, lesne póte judeca, că toţĭ baniĭ aceia, cariĭ până acuma i-aŭ dat Vlădica Ioan Bob spre înzěstrarea Cleruluĭ şi spre Fundaţiĭ, numaĭ din veniturile mănăstireĭ aŭ fost adunaţĭ, ceĭ din veniturile Vlădicescĭ încă rěmân neatinşĭ. Şi aceia aŭ luat uniĭ samă, că numaĭ pentru aceea aŭ poftit de la împěratul, ca ujura ce se vine pre an după capitalul banilor, carele le-aŭ dat el spre folosul Cleruluĭ, după plăcerea sa până unde va trăi să-l împartă cărora va vrea după duhul seŭ, numaĭ pentru aceea, ḑiseĭ, aŭ poftit, pentru ca pre toţĭ supuşiĭ să-ĭ ţină legaţĭ cu nădejdea cea de la el, cât cu acéstă nădejde orbiţĭ nimenea să nu pótă vedea altmintrelea de cum vede el, adecă tóte câte face el după duhul seŭ tuturor să se vadă bine, saŭ nimene să nu cuteze a grăi înprotivă; ba încě şi aceea s'aŭ vestit, că şi după mórtea luĭ numaĭ aceia din ceĭ de acum vor avea parte dintru acea facere de bine a luĭ—din moşiile luĭ Christos agonisită, cărora va lăsa el cu limba de mórte să se dea. Cu acéstă mijlocire face în Cler şi în tótă Eparhia Episcopieĭ Fagaraşuluĭ ce luĭ îĭ place, şi după capul seŭ strămuta rênduialele besericeştĭ cele vechĭ, pe lângă care

toţĭ ceĭ maĭ înainte de el în urma legeĭ Greceştĭ aŭ povăţuit Eparhia aceia. Şi cariĭ ne suferind unele necuviinţe ca aceste cu primejdia sa îndrăsnéscă a grăi înprotiva, încă până acum maĭ încolo nu cutéză a păşi, temêndu-se de puterea banilor luĭ Ioan Bob, ca nu cu puterea aceia să cadă cădere nevindecată, şi totuşĭ cu jertfirea sa acésta nimica se nu pótă folosi. Şi drept parţialitatea luĭ întru împărţirea facerilor de bine între supuşiĭ seĭ până şi celor strĕinĭ e cunoscută şi urêtă.

Şi alte ale luĭ slăbiciunĭ neştiind ale ascunde sînt vĕdute. Ci vârtos îĭ înegri numele luĭ judecata acea ce o face asupra luĭ Kiril Tiopa Vicariuluĭ din Hatieg, de odată spre un bărbat vrednic ca acela înprotiva rânduluĭ judecăţĭ lipsindu-l şi de diregătorie, şi de tótă slujba preoţéscă. Tocma atuncea aŭ sosis prin Apelatie judecata aceea la Primatul ţĕreĭ Unguresci, când acoloşĭ toţĭ Arhiepiscopiĭ şi Episcopiĭ, şi ceĭ latinescĭ şi ceĭ de legea Grecéscă a ţĕriĭ Unguresci era adunaţĭ în Dietă.

Despre instalaţia acestuĭ Capitulum nu e de lipsă se grăesc multe, că acele date în tipar le-aŭ vestit pre larg Ioan Bob la anul 1808. Făcutu-s'aŭ disa instalaţie în diua dintăĭ a luneĭ Iulie a anuluĭ 1807 la Blaj, în Biserica cea din Monastire. Unde aŭ făcut întăĭ cuvênt Consiliarul cel din Gubernie, Stefan Costa. După aceea aŭ facut cuvênt Vlădica Ioan Bob, carele cu acest elan l'aŭ început: „Acum bucuros mor". Pre urmă aŭ făcut cuvênt Dimitrie Caian Prepositul, saŭ Archipresviterul acestuĭ Capitulum. Spune intru acésta el 'naintea Vlădiculuĭ tóte facerile de bine câte au făcut până aci Vladica Ioan Bob. Şi aceea spune, că el aŭ fost cel maĭ aprópe lângă Vladica Ioan Bob dintru început cu acestea cuvinte: „Că tuturor le este ştiut, ĭar mie şi maĭ bine cunoscut, celuia care de la începutul Arhiereiĭ tale însuşĭ de faţă, adevĕrată păstornicia ta, o am şi vĕdut, şi desclinit o am priceput". Şi ĭarăşĭ: „Măcar, că eŭ umilit Caplanul tĕŭ în lucrurĭ maĭ tot-déuna ţi-am fost aprópe". Aceea încă este a însemna, că a-

tuncĭ când aŭ pomenit vorba aceea a Vlădiculuĭ: „*Acum bucuros mor*“, aŭ început a se îneca, ca când ar plânge.

Vlădica Ioan Bob facerile sale de bine în cartea cu carea aŭ vestit Clerului instalaţia Capitululuĭ, maĭ cu acela rând, cu care le spusese Caian la instalaţia Capitululuĭ şi le povesteste înaintea Cleruluĭ. Aceea este nesuferit, că despre Vlădica Inocentie Clain după atâta ostenélă şi cheltuială, cu carea el aŭ câştigat acéstă moşie Vlădicéscă şi Călugăré că din carea de-a gata aŭ cules acea cumplită comóră Ioan Bob, nu maĭ mult vrea să cunóscă fără că şi el aŭ lŏcuit în moşia acéstă. „Dominiumul Blajuluĭ, ḑice, întru care din prea înalta milă şi rěposaţiĭ în Domnul Episcopiĭ noştri Inocentie Clain... aŭ lŏcuit.

Nu fără preţ lucru va fi, se descriem aci [1]) Bula Papeĭ Pius al şeptelea, carea Vlădica Ioan Bob, după instalaţia ḑisuluĭ Capitulum o aŭ căpătat pentru intărirea aceluiaşĭ Capitulum. Nu fără dreptate să face acea întrebare; óre acest Capitulum cade-se să se ḑică: *Capitulum Cathedralis Ecclesiae Balasfalvensis?*, aŭ dóră trebuie să se ḑică: „*Capitulum Cathedralis Ecclesiae Fogarasiensis?*

Aceea să ştie din Bula Papeĭ cea din anul 1721 carea o am scris maĭ sus la § 1, cum că Biserica din Făgăraş, carea are hramul Sfântuluĭ Nicolae, fu făcută biserică Catedrală (Ecclesia Cathedralis) a Eparhieĭ Episcopieĭ Fagaraşuluĭ. In Bula acéstă nouă cu carea s'aŭ întărit de Papa Capitulum cel făcut de Ioan Bob, încă acest Capitulum, măcar, că e în biserica Hramuluĭ sfinteĭ Treimĭ în Blaj, după cum aŭ înştinţat Vlădica Ioan Bob pe Papa; totuşĭ se numeşte Capitulum a Bisericeĭ Cathedrale Făgăraşuluĭ, adecă a hramuluĭ Sfinteĭ Treimĭ din Blaj, unde este, fu de Papa întărit. *Praedictae Cathedralis Ecclesiae Fogarasiensis Capituli ad praesens in Ecclesia titula Sanctissimae Trinitatis Urbis Balasfalvensis existentis erectionem* etc. Eŭ

[1]) Din causa lungimeĭ nu o reproducem, ci notăm, că sĕ află reprodusĕ în Istoria bisericéscă, pag. 249 până la 251.

nu mĕ îndoesc, că Ioan Bob aceea aŭ cugetat în scriptura sa, că biserica din Blaj, la carea este acest Capitulum să'l cunóscă altmintrea, fără ca a bisericeĭ Cathedrale din Făgăraş; urméză, ca Papa aŭ strămutat cugetul luĭ Ioan Bob întru acesta. Mi se pare, că Bob s'aŭ temut cu a măruntul să spună statul bisericeĭ hramuluĭ Sfinteĭ Troiţe din Blaj, adecă, cum că biserica aceea este a Mănăstireĭ; şi pentru aceea şi aŭ lucrat întru acésta desvălit. Drept aceea mi se pare a fi lucru afară de îndoială, ca, precum Episcopul se chiamă a Făgăraşuluĭ, aşa şi acest Capitulum se aibă în pecetea sa semnul sfinteĭ Troiţe, pentru că acest semn aŭ fost a Mitropolieĭ Belgraduluĭ, carele şi în scaunuĭ Episcopieĭ Făgăraşuluĭ s'aŭ ţinut pururea.

Pre urmă şi aceea însemnăm, că alte némurĭ aŭ rîs de aceea poruncă, carea o aŭ pus Vlădica Ioan Bob în scriptura sa, că Canoniciĭ nicĭ odată să nu umble în haine de mătasă, unde într'alte némurĭ şi caplaniĭ pórtă haine de mĕtasă, aŭ rîs, ḑiseĭ, alte némurĭ, şi aŭ ḑis; că Românul preste tot locul trebue să-şĭ arăte prostia. Ear eŭ ḑic, că aceia o aŭ făcut Arhiereul Ioan Bob cu duh prorocesc. Că nu dupĕ mulţĭ anĭ era să vină vremea, că acea simbrie, ce aŭ mărginit el pentru Canonicĭ, la aşa puţin preţ să scadă, cât socotind tótă cheltuiala, carea e de lipsă la casa unuĭ om într'un oraş cum e Blajul, nicĭ atâta să nu le rĕmână din ḑisa simbrie Canonicilor, cât să-şĭ facă câte un *Suman* bun, necum să le vină zburdare aşĭ face haine de mătasă [1]).

Ear acela e lucru nesuferit, ca, precum maĭ nainte aŭ fost călugăriĭ în locul Canonicilor, aşa acum el face să fie canonic în locul Călugărilor, adecă îĭ siléşte să umble cu rasă călugăréscă, şi nu cu haină deasupra, cum pórtă preoţiĭ ceĭ de mir în Ţiara Unguréscă, şi neuniţĭ şi uniţĭ, tocma şi Canoniciĭ între uniţĭ. Socotesc eŭ, că pentru a-

---

1) Veḑĭ, Disertaţia mea P. M. cea pentru Literatura cea vechie a Românilor, § 4.

ceea face Vlădica Ioan Bob acésta, că fiind-că ochiĭ oamenilor sînt învĕțațĭ a vedea în Blaj Călugărĭ, cu meșteșugul acesta să-ĭ facă a crede, că încă maĭ trăesc călugăriĭ acolo. Ci, precum despre o parte să acopere cu acéstă tehnă scădere, așa despre altă parte mi se pare, că se face smintélă. Pentru că avênd Canoniciĭ lŏcașurile sale respândite prin oraș; și vĕḑind ómeniĭ ceĭ strĕinĭ, cariĭ științ, că Calugări' șed în mănăstire, vĕḑînd ḑiseĭ, că diminéța până în ḑiuă es bărbațĭ cu haĭnă Călugăréscă înbrăcațĭ unul dintr'o casă, altul dintr'altă casă din oraș, și se aduna la Biserică în Mănăstire; lesne din vĕḑuta rasă se pot aluneca să judece ca aceia întru adevĕr sînt călugărĭ, și preste Canonul Călugăresc aŭ rĕmas afară de Mănăstire.

§ 8.

Apelația de la Scaunul Episcopieĭ Fagarașuluĭ la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniuluĭ.

Acest părăgraf se estind de la pag. 253 până la pag. 265, și conține érășĭ un material fórte interesant, nepermițind Censura a-l da publicitățiĭ întreg cum aŭ eșit din péna autoriuluĭ, autoriul s'aŭ nevoit a-l străforma în următoriul chip:

„Nicĭ odată, de când s'aŭ unit Româniĭ din Ardeal cu Biserica Romeĭ, nu s'aŭ pomenit, vre-o causa de la Scaunul Vlădicieĭ Românilor din Ardeal să se fi mutat unde-va, până când înainte de vr'o câțĭ-va anĭ, în ḑilele Vlădicieĭ celuĭ de acum a luĭ Ioan Bob, Ciril Tiopa, Vicariul Hategului în Consistoriul Vlădicesc al Făgărașuluĭ în Blaj, așa fu osândit, cât de diregătoria Vicăriască de tot să fie desbrăcat, și de slujba preuțiască încă să fie oprit până unde se va părea scaunuluĭ Vlădicesc. Atuncĭ lăudatul Tiopa, neputând suferi acea greutate, apela causa la Scaunul Arhiepiscopesc al Strigoniuluĭ; și nevrênd Scaunul Vlădicesc a ĭ da apelație, Tiopa maĭ de sus dobândi, cât fu silit lăudatul Scaun a da ḑisa apelație dupĕ care Ciril

Tiopa prin judecata Scaunuluĭ Arhiepiscopesc al Strigoniuluĭ şi deosebit prin a Primatuluĭ Ungarieĭ dobândi, érăşĭ nu numaĭ slujba preoţéscă, ci şi diregătoria Vicariască, şi aşa biruitor se întórse la Hatieg, unde apoĭ la anul 1811, în luna luĭ Decemvrie muri. De atuncĭ să deschise cale, cum vedem, şi causele cele de căsătorie să apela la Scaunul Arhieresc al Strigoniuluĭ". Pentru de a cunóşte adevěratul material al acestuĭ paragraf prea interesant ne permitem a-l reproduce întreg precum aŭ eşit din péna autoriuluĭ şi anume:

„Imperatul Leopold în Diploma sa cea din anul 1701 în tréba Uniţilor Românĭ din Ardeal dată, aŭ supus pe Arhiereul Uniţilor Românĭ luĭ Leopoldus Colonics Archiepiscopuluĭ Strigoniuluĭ Primatuluĭ Ungarieĭ. Ci, fiind-că Impěratul aŭ supus pre ḑisul Arhiereŭ anumit luĭ Leopoldus Colonics Archiepiscopuluĭ Strigoniuluĭ; urméză, ca acéstă supunere aŭ fost vremelnică, adecă numaĭ până va trăi Leopoldus Colonics, şi nu pentru alta l'aŭ supus Impěratul pe Arhiereul Uniţilor Românĭ din Ardeal Arhiepiscopuluĭ Leopoldus Colonics, fără că Româniĭ de curând întorşĭ la unire avea lipsă de un Patron mare, tare, şi cu rîvnă spre întărirea lor, şi spre scutirea Cleruluĭ lor; drept aceia Leopoldus Colonics Arhiepiscopul Strigoniuluĭ până unde aŭ trăit aŭ fost fórte părtinitor Românilor din Ardeal. Afară de aceea până astă-ḑĭ (1813—1821?) nu e adeverit Diploma acea din anul 1701 să fi fost publicată în Ardeal; aicea este chiar, că Staturile Ţiereĭ Ardealuluĭ nicĭ odată n'aŭ vrut să o priméscă, măcar că aŭ strigat Clerul Românesc, şi s'aŭ nevoit acel harnic Vlădică Inocenţie Clain. Pentru aceea nicĭ o dovadă nu se póte trage din ea spre a supune Scaunul Episcopieĭ Făgăraşuluĭ Scaunuluĭ Archiepiscopesc al Strigoniuluĭ.

Cu prilejul priceĭ ceĭ între Călugăriĭ Mănăstireĭ Blajuluĭ şi între Vlădica Grigorie Maior despre care am cuvêntat maĭ sus la § 3, Impěratul Iosif al doilea al Românilor ḑice: că după Pravilea cea deobşte, murind Episcopul,

puterea e a Capitulului Cathedral, carele după rânduiala Soborului de la Trident, până în opt ḑile e dator să alégă şi se facă Vicar, aşa în locurile acelea, unde nicĭ de cum nu este Capitulum Cathedral puterea e datina a trece la Mitropolitul, saŭ şi acolo de va fi deşert Scaunul, trece puterea la Capitulum al Bisericĕ Mitropoleştĭ, cu aceeaşĭ datorie ca se pună Vicar. Decĭ, fiind-că în Eparhia Episcopieĭ Făgăraşuluĭ, nu este Capitulum Cathedrale, porunceşte Impĕratul ca întru asemenarea celor maĭ ḑise să înveţe pre Ieromonahiĭ din Blaj, cum că atuncĭ când e deşert scaunul cel episcopesc din Blaj, puterea descalecă la Arhiepiscopul Strigoniuluĭ, saŭ de s'ar întâmpla si acolo să fie deşert Scaunul, atuncĭ puterea descalecă la Capitulum cel Arhiepiscopesc cu datorie ca să pună Vicar.

Nicĭ dintru aceste nu mi se vede a urma Scaunul Episcopieĭ Fagăraşuluĭ să fie supus Scaunuluĭ Arhiepiscopesc al Strigoniuluĭ. Pentru că Impĕratul aci grăesce după rânduialele Soboruluĭ de la Trident a căruia rânduiele nicĭ odată n'aŭ fost primite între Româniĭ Uniţĭ ceĭ din Ardeal; nicĭ Impĕrăţia nicĭ odată n'aŭ cugetat a sili pre Româniĭ ceĭ Uniţĭ din Ardeal, ca să priméscă rênduélele Soboruluĭ de la Trident. Pentru aceea şi Impĕratul numaĭ cât ḑice, că să'ĭ înveţe pre Ieromonahĭ, cum că fiind Scaunul Episcopieĭ Făgăraşuluĭ deşert, puterea descalecă la Arhiepiscopul Strigoniuluĭ, şi a luĭ este datoria să pună Vicar la Româniĭ Eparhieĭ Episcopia Făgăraşuluĭ; ĭar nu porunceşte în adins într'o întâmplare ca aceea să aştepte Ieromonahiĭ a se pune Vicar de la Arhiepiscopul Strigoniuluĭ.

Cu acelaşĭ prilej aŭ poruncit Impĕratul Iosif, ca după rânduiala altor Consistoriĭ şi în Consistorium cel din Blaj al Românilor să fie un apĕrător al căsătorieĭ, carele totdéuna să stea spre aceea, că nicĭ o căsătorie să nu se desfacă, şi pururea să apere, că căsătoria carea să lucră să se desbine, e statornică, şi cu putere; şi de s'ar judeca cum-va în Consistorium, căsătoria a fi de nimica; apĕ-

rătoriul căsătoriei să fie datorii ca să apeléscă causa, adecă să mute legea la Archiepiscop; nici părților să nu li se dea voe a păși la altă căsătorie, pană nu se va judeca nulitatea saŭ ne tatornicia casătoriei prin a doua întocma hotărîri.

Spre înțelegerea acestora este de lipsă a ști, că pentru ca să nu se desfacă căsătoria fără cumpět, fu făcută tocméla ca lucru despărțieniei căsătoriei în două deosebite Sobóre saŭ Consistoriuri să se judece; și de se va judeca într'amêndouă Consistoriurile acea căsătorie a fi de nimica, atunci părțile despărțite aŭ voie a păși la altă căsătorie în Domnul. La Papistași lucrul despărțirei căsătoriei să judecă întăi în Consistoriul Episcopesc; de acolo apoi se mută la Arhiepiscopul, căruia este supus Episcopul acela. Așa întrĕ Papistașii cei din Ardeal acest feliŭ de lucru cură întâiŭ în Consistoriul Episcopesc în Belgrad; de acolo apoi se mută la Consistoriul cel Arhiepiscopesc în Calocea, căruĭ Arhiepiscop e supus Episcopul Papistașilor cel din Ardeal.

Deci, eŭ respund, că adevĕrat e, cum că Impĕratul poruncește, ca în lucrul despărțirei căsătoriei să se mute legea dela Consistorium cel din Blaj la Arhiepiscop. Dar la care Arhiepiscop? Impĕratul nu lămunește. Apoi nu acea grije are Impĕratul aci, ca să supună Scaunul Episcopiei Făgărașului, Scaunului Arhiepiscopesc al Strigoniului; ci ca să nu să întâmple ceva necumpĕt întru despărțirea căsătoriei. Pentru aceea va ca să se țină și între Români acea tocmală, cât ori-ce causă, carea este de despărțirea căsătoriei în două deosebite Sobóre să se judece. Impĕratul în lucrul acesta fu informat de la aceea cărora aŭ fost necunoscute trebile Românesci, adecă nu aŭ știut că și Românii cei din Ardeal țin aceea tocmala, ca ori-ce causă de despărțire de căsătorie să se judece în două deosebite Sobóre. Numai cât la Români acea plasă decausă să judecă întâiŭ în Soborul Protopopesc; de acolo apoi pentru adoua judecată să trimite la Consistoriul Arhieresc. Nici nu aŭ voie păr-

ţile a trece la altă căsătorie, până ce nu vor lua de la Consistoriul Arhieresc volnicie spre aceea. De unde, cum că cu acea poruncă Impěrătéscă nu s'aŭ sînţit Românii Uniţi din Ardeal a se fi supus Scaunului Arhiepiscopesc al Strigoniuluĭ, de acolo să vederesce că, precum maĭ înainte, până încă Teologul Papistăşesc era maĭ mare în Consistoriul Uniţilor, nicĭ o causă de căsătorie nu s'aŭ tremis de la Consistoriul din Blaj pentru a doua judecată la Scaunul Arhiepiscop al Strigoniuluĭ ; aşa nicĭ după maĭ sus arătată a Impěratuluĭ poruncă Ci Românii şi după aceea şi-aŭ ţinut datina sa carea o ţin şi astă-ḑĭ, ca acea causă de căsătorie, carea este de despărţire, întâiŭ să se judece în Soborul Protopopesc, adoua în Consistoriul Arhieresc, şi de aci, fără de a maĭ ajunge unde-va, să slobod părţile la altă căsătorie.

(a urma).

Ale fericituluĭ Teodoret Episcopul Ciruluĭ

CINCI CUVINTE

DESPRE ISTORIA BISERICEASCA.

(Urmare. Veḑĭ Biserica Ortodoxă Română, Anul XVIII, No. 12),

CUVENTUL AL DOILEA.

CAP. I.

Despre întórcerea Sfântuluĭ Athanasie.

Dumneḑeescul Athanasie dar douĭ anĭ şi patru lunĭ zăbovind în Trivire s'aŭ întors la Alexandria. Aŭ scris însă şi Constantin Impĕratul, cel maĭ mare dintre fiiĭ mareluĭ Constantin, că acesta împĕrăţea preste Galia cea de către Apusul Sóreluĭ, Beserciĭ Alexandrenilor aceste scrisorĭ.

Scrisórea Impĕratuluĭ Constantin, fiul mareluĭ Impĕratul Constantin, către alexandrenĭ.

Constantin Cesariul noroduluĭ, Catoliceştiĭ Bisericĭ a Cetăţeĭ Alexandrenilor.

Socotesc că nicĭ de sfinţita Vóstră cunoştinţă aŭ scăpat ştiinţa pentru acésta pre Atanasie apărătoriul închinateĭ legĭ, că la o vreme s'aŭ trimis în Galia, ca de vreme ce sĕlbătăcimea vărsătorilor de sânge, luptătorilor şi vrăjmaşilor luĭ, stăruia spre primejduirea sfinţituluĭ luĭ cap, ca nu cum-va prin răzvrătirea rĕilor să sufere cele nepotri-

vite. Spre a scăpa de acésta dar, smulgându-se din gâtlejul bărbaţilor celor ce să pusese asupra luĭ, s'aŭ poruncit a petrece sub mine. Aşa ca întru acéstaşĭ cetate, întru care petrecea a i-se îndestula tóte cele de trebuinţă, de şi pururea pomenită fapta bună a luĭ maĭ mult nădăjduindu-se în Dumneḑeescul ajutor, şi greutăţile cele maĭ aspre ale norocululuĭ le defaimă. Drept aceea de şi maĭ ales stăpânul nostru Svastosul marele Constantin, fericitul întru pomenire parintele meŭ, voia a da pre Episcopul acesta loculuĭ sĕŭ cătră prea ĭubita Vóstră cinstire de Dumneḑeŭ, însĕ fiind-că maĭ înainte s'aŭ luat din sórta omenéscă, şi până a nu plini făgăduinţa s'aŭ odihnit, de urmare am socotit ca voia Impĕratuluĭ celuĭ pururea pomenit primind'o, eŭ se o plinesc. Carele când se va noroci de vederea vóstră, de câtă cinstire s'aŭ norocit de la mine veţĭ cunóşte. Că nu e de mirare, de am şi făcuut ceva pentru el, căcĭ şi sufletul meŭ potrivindu-se cu dorinţa vóstră, şi chipul unuĭ bărbat ca acesta încuviinţat mĕ pornea spre acésta şi mĕ îndemna. Dumneḑeiasca Pronie pre voĭ se vĕ paziască, fraţilor prea ĭubiţĭ. Decĭ cu acestea scrisorĭ, Dumneḑeescul Athanasie aŭ venit la Alexandria. Şi toţĭ pre el l'aŭ primit cu bucurie, şi cetăţeniĭ şi ţĕraniĭ, şi puţinĭ şi mulţĭ. Numaĭ pre puţinĭ părtaşĭ aĭ nebunieĭ luĭ Arie întorcêndu-se ĭ-aŭ aflat. Pentru acésta aceia ĭarăşĭ ş'aŭ pornit meşteşugirile lor, şi Eusevie şi Theogonie, şi câţĭ era din complotul lor, şi ĭarăşĭ tânĕr fiind împĕratul îĭ turbura auḑul. Voiŭ spune încă şi cum acesta din dreptul apostoleştilor dogme s'aŭ abătut.

CAP. II.

Cu ce chip Constantin Impĕratul s'aŭ abătut din adevĕrata credinţă.

Constandia aŭ fost soţie luĭ Lichinie, ĭar a luĭ Constantin soră. La acésta un prezviter, carele aŭ fost primit Arienésca lovă, (lepră) i s'aŭ făcut priatin, şi bóla viderat nu o arăta, însĕ adese-orĭ cu ea vorbind, ḑicea că aŭ rĕmas clevetire

asupra luĭ Arie. Şi acésta pre laudatul Constantin, după sfârşitul păgânuluĭ eĭ bărbat, o învrednicia de tótă purtarea de grijă, şi nu o lăsa să simţască ispitile văduvieĭ cele nesuferite. Incă şi la însuşĭ sfârşitul împĕratuluĭ faţă fiind ea potrivita purtare de grijă făcêndu-ĭ, atuncea dar poruncind a să chiema prezviterul acesta, s'aŭ rugat să se învredniciască de împĕrătésca purtare de grijă. Iar Constantin şi îndată aŭ făgăduit că o va face acésta, şi în urmă aŭ plinit făgăduinţa; că ĭ-aŭ înpărtăşit luĭ îndestulă îndrăsnélă. Dar însĕ şi de multă odihnă învrednicindu-se, nu aŭ cutezat aşĭ descoperi bóla, privind socotinţa împĕratuluĭ a fi adevĕrată despre cele Dumnedeeştĭ. Deci fiind că Constantin s'aŭ mutat la împĕrăţia cea nestricăciósă, şi împĕrăţia acéstă stricăciósă o aŭ împărţit fiilor prin testamenturĭ, şi nimine când s'aŭ sĕvêrşit dintre casnicĭ fiind faţă, singur acestuĭ Presviter ĭ-aŭ încredinţat testamenturile, poruncindu-ĭ a le da acestea luĭ Constantin. Că acesta de cât ceĭ-l-alţĭ fiind maĭ apropiat, era nădăjduit că maĭ înainte de cât ceĭ l-alţĭ va veni. De aicea acésta luĭ Constandie făcêndu-i se cunoscut, că ĭ-aŭ dat testamenturile precum i s'aŭ poruncit, şi obicĭnuit făcêndu se, şi aprópe de el a veni ĭ-aŭ poruncit. Deci înţelegând socotinţa luĭ Constandie lesne clătită, ca nişte tresteĭ ce să clătesc de protivnicile vânturĭ încóce şi încolea asĕmenea, aŭ cutezat a lua asupră-şĭ rĕsboĭul cel asupra Evangeliceştilor Dogme. Şi ca tânguindu-se pentru turburarea bisericilor, dicea că pricinuitoriĭ ne scriseĭ dicerĭ a celuĭ de o fiinţă, băgênd acésta în învĕţătura credinţeĭ, şi că acésta şi preoţilor, şi celor maĭ mulţĭ le face desbinarea. De aicea pârând pre Athanasie, şi pre ceĭ ce asemenea cugetéză, meşteşugia clevetirile cele asupra lor. Pre acesta întrebuinţându-l de înpreună lucrător şi ajutor şi Eusevie şi Theogonie, şi Teodor Perintiul, ĭar maĭ cu deosebire prea învĕţat era Theodor, că şi tâlcuirea Dumnedeeştilor Evangeliĭ o aŭ scris. Iracleot însĕ pre el îl numesc ceĭ maĭ mulţĭ. Aceştia adese-orĭ vĕdênd pre Impĕratul fiind-că să megieşa, în-

tórcerea din izgonire a luĭ Athanasie ḑicea că s'aŭ făcut pricină de prea multe rěle, şi că nu numaĭ Egiptul va suferi turburare, ci şi Palestina şi Finichia, şi cele l-alte apropiate neamurĭ.

CAP. III.

Despre a doua isgonire a fericituluĭ Athanasie, şi despre aşĕzarea luĭ Grigorie, încă şi sfârşitul.

Cu acéstea şi cu acest fel de cuvinte încunjurând eĭ socotinţa cea prea uşóră a acestuia, l'aŭ înduplicat pre el a isgoni pre Athanasie din Biserică. Acela însě maĭ înainte înştiinţându-se de vrăjmăşuire, s'aŭ depărtat, şi aŭ mers la Apus. Ca şi la Episcopul Romeĭ, Iulie însě atuncea păstorea Biserica aceea, ceĭ de pre lângă Eusevie clevitirile cele alcătuite asupra luĭ Athanasie le-aŭ trimis. Acela însě urmând legeĭ Bisericeĭ, aŭ poruncit şi eĭ să vie la Roma, şi pre Dumneḑeescul Athanasie l'aŭ chiemat la judecată. Şi acesta cu adevěrat primind chemarea, îndată aŭ pornit. Iar ceĭ ce ştia drama, precum o şi făcuse, la Roma n'aŭ mers, vădită ştiindu-şĭ minciuna. Şi privind oile pustiite de păstor, lup în loc de păstor aŭ pus asupra lor. Grigorie însě era numele acestuia. Şi şasă anĭ maĭ cu cruḑime de cât fiarele cele sělbatece întrebuinţând turma, ş'aŭ luat dreptele rěsplătirĭ ale rěutăţiĭ, că de însu-şĭ oile amar s'aŭ omorât. Iar Athanasie mergând către Constand, că Constantin cel maĭ mare în rěsboĭ aŭ murit, s'aŭ tânguit de vrăjmăşiile arienesculuĭ complot, şi s'aŭ plâns de rěsboiul cel asupra apostoleştiĭ credinţe, aducêndu-ĭ aminte şi de sîrguinţa cea mare a Tatăluĭ, şi de marele Sinod pre care acela l'aŭ adunat, şi că cele scrisă de aceia, înpărtăşindu-se de adunare, l'aŭ întărit cu lege. Acestea jăluindu-le, l'aŭ deşteptat pre Impěratul spre părintésca râvnă. Că îndată auḑindu-le acestea, aŭ scris frateluĭ sěŭ, sfatuindu-l să păzască părinteştile bunele cinstirĭ de Dumneḑeŭ şi clirosul nevătămat. Fiind-că acela cu buna cins-

tire de Dumnedeŭ aŭ întărit împĕrăţia, şi pre tiranii Romanilor i-aŭ stricat, şi pre barbarii ceĭ de prin prejur ĭ-aŭ supus. Acestor scrisorĭ supuindu-se Constandie, aŭ poruncit în Sardinia, care este cetate Iliricéscă, şi Mitropolie a némuluĭ Dachilor, şi Episcopiĭ rĕsărituluĭ şi aĭ apusuluĭ acolo să se adune împreună. Că multe şi alte pătimirĭ ale Bisericeĭ avea trebuinţă de vindecare sinodicéscă.

CAP. IV.

Despre Pavel carele s'aŭ făcut Episcop Constantinopoluĭ.

Că şi pre Pavel, Episcopul Constantinopoleĭ acesta, primejduindu-se dreptele dogme, pàrtaşiĭ Arieneştiĭ bóle l'aŭ arătat de începător al turburăreĭ. Şi alte óre-care maĭ adăugând, cu care aŭ obicinuit a cliveti pre propoveduitoriĭ buneĭ cinstirĭ de Dumnedeŭ. Ci pre acesta acum nu l'aŭ lăsat norodul a să duce la Sardichia, înţĕlegĕnd vrăjmăşiile protivnicilor, însĕ dupĕ puţin, amăgind socotinţa cea prea uşóra a împĕratuluĭ, din împĕrătésca cetate l'aŭ surgunit, şi l'aŭ mutat în Cucuson. Acésta însĕ e o mică cetate, din vechĭ supuse némuluĭ Capadochenilor, ĭar acum împreună numĕrată cu a doua Armenie. Dar însĕ n'aŭ fost destul celor cu totul rĕĭ petrecerea în pustiĭ a minunatuluĭ Pavel, că trimiţind pre slujitoriĭ socotinţiĭ lor ceĭ vàrsătóre de sânge, l'aŭ dat sâlniciĭ morţĭ. Şi acésta nouĕ ne o aŭ arătat Dumnedeescul Athanasie, întru desvinovăţirea pentru fuga sa şi acestea maĭ înainte puindu le. Că pre Pavel Episcopul Constantinopoliĭ isgonindu-l, şi aflându-l, aŭ făcut viderat a să sugruma, în cetatea ce să dice Cucuso a Capadochieĭ, speculator avênd eĭ la acésta pre Filip cel ce s'aŭ făcut Eparh. Că era apărător al eresuluĭ lor, şi slujitor al relelor lor sfaturĭ. Acest fel de vărsărĭ de sânge aŭ odrăslit hula luĭ Arie. Că turbarea lor cea asupra unuia nascut să potriveşte cu cutezările lor celea înprotivă slujitoriuluĭ aceluia.

CAP. V.

Despre eresul luĭ Macedonie, şi despre alcătuirea cea de dânsul.

Ci pre acesta aşa dându l morţiĭ, ĭar maĭ adevĕrat ḑicênd, trimiţindu-l împĕrăţieĭ ceriuluĭ, aŭ propus în loculĭ acestuia pre Machidonie, prepuindu-l pre el a fi de o socotinţă cu dânşiĭ, fiind că asemenea cu dânşiĭ, hulea pre prea Sfântul Duh Ci puţin în urmă şi pre acesta l'aŭ isgonit, cacĭ nu suferea ḑidire anume, pre cela ce Dumneḑeeasca scriptură îl nume te Fiŭ. Pentru care pricină acesta de către acia judecându-se, că s'aŭ făcut apărător al eresuluĭ lor, că de o fiinţă cu Tatăl nicĭ acesta îl ḑicea pre Fiĭul a fi, însĕ învĕţa că dupre tóte este asemenea cu născĕtorul; şi pre Duhul Sfânt viderat numindu-l zidit. Decĭ acestea nu dupĕ multă vreme în urmă aşa s'aŭ făcut, precum am ḑis.

CAP. VI.

Despre Soborul ce s'aŭ făcut în Sardichia.

Iar în Sardichia s'aŭ adunat 250 de arhiereĭ, precum arată vechile povestirĭ. Aŭ mers însĕ şi marile Athanasie, şi Aclipa Gazeul, de carele şi maĭ înainte am pomenit, şi marele Episcopul Ancireĭ al Metropolieĭ Galatilor, carele şi în vremea Sinoduluĭ celuı mare era Episcop. Aŭ mers încă şi pârăşiĭ acestuia, şi apărătoriĭ comploțuluĭ celuĭ ereticesc, ceĭ ce de-mult aŭ fost judecătorĭ pentru Athanasie. Insĕ înţelegênd neînduplicarea Soboruluĭ, şi sănătatea cea întru Dumneḑeeştile Dogme, nicĭ chiemaţĭ aŭ întrat în adunare. Ci aŭ fugit împreună cu nedrepţiĭ judecătorĭ şi pârăşiĭ. Şi acésta maĭ bine o arată scrisorile Sinoduluĭ, care pentru arătata învĕţătură o voiŭ pune în istorie.

Carte sinodicéscă de către Episcopiĭ ceĭ ce împreună s'aŭ adunat aicĭ, scrisă către Episcopiĭ ceĭ din tótă lumea.

Sfântul Sinod cel dupre darul luĭ Dumneḑeŭ împreună adunat în Sardichia, atât de la Roma, şi de la Spania, şi Galatia, Italia, Cambania, Calavria, Africa, Sardinia, Panonia, Misia, Dachia, Dardania, şi de altă Dachie, Machidonia, Tesalia, Ahaiea, din Ipir, din Trachi, Rodopi, Asia, Carrea, Bitinia, Elispontul, Frigia, Pisidia, Capadochia, Pont, din altă Frigie, din Chilichia, Panfilia, Lidia, din Chicladile Ostróve, din Egipt, din Thivaida, din Livia, din Galatia, din Palestina şi din Arabia, Episcopilor celor de pretutindinea, şi împreună slujitorilor, aĭ Catoliceştiĭ şi Apostoleştiĭ Bisericĭ, ĭubiţilor fraţĭ întru Domnul a să bucura.

Multe cu adevĕrat şi de multe orĭ aŭ cutezat arianiştiĭ înprotiva robilor luĭ Dumneḑeŭ, celor ce păzesc credinţa cea dréptă. Invĕţătură mincinósă prepuind'o, s'aŭ ispitit a isgoni pre ceĭ drept slăvitorĭ. Şi atât de mult apoĭ s'aŭ rîdicat asupra credinţeĭ, în cât a nu fi neauḑit nicĭ de pre ĭubitoriĭ de Dumneḑeŭ împĕraţĭ, drept aceea darul luĭ Dumneḑeŭ împreună lucrând, şi însuşĭ prea ĭubitoriĭ de Dumneḑeŭ împĕraţĭ ne-aŭ adunat pre noĭ de prin osebite Eparhiĭ şi cetăţĭ, şi aŭ rânduit a să face acest Sfânt Sinod în acésta cetate al Sardichienilor, ca tótă prigonirea să se rîdice din mijloc, şi tótă credinţa rea isgonindu-se, singură buna cinstire de Dumneḑeŭ cea întru Christos de către toţĭ să se păzască. Că aŭ venit de la rĕsărit Episcopiĭ îndemnaţĭ şi eĭ de către bine cinstitoriĭ împĕraţĭ, maĭ vârtos pentru cele ce de multe orĭ jăluia despre fraţiĭ şi împreună slujitoriĭ noştri, Athanasie Episcopul Alexandrieĭ, şi marele Episcop Anghiro Galatieĭ şi Asclipa al Gaziĭ. Că póte şi până la însuşĭ voĭ să fi ajuns clevetirile, şi póte şi auzurile vóstre s'aŭ ispitit a le turbura, ca cele ce ḑic eĭ asupra nevinovaţilor să le credeţĭ, ĭar prepunirea pângărituluĭ eresuluĭ lor să-l ascunḑă. Dar însĕ nu s'aŭ ertat îndelung

a le face acestea. Că este apărătorul Bisericilor Domnuluĭ, carele şi pentru aceştia şi pentru toţĭ noĭ aŭ suferit mórtea, şi prin sine-şĭ aŭ dat nouă tuturor suirea la cerurĭ. Decĭ de mult cu adevĕrat aŭ scris ceĭ de pre lângă Eusevie şi Marin, şi Theodor, şi Theogonie, şi Ursachie, şi Valent, şi Minofant, şi Ştefan, luĭ Iulie Conliturgisitorul nostru, Episcopul Bisericeĭ Romanilor, asupra pronumiţilor Conliturgisitorilor noştri, asupra luĭ Atanasie ḑis Episcopul Alexandrieĭ, şi a luĭ Marcel Episcopul Angiro Galatieĭ, şi asupra luĭ Asclipa al Gazeĭ. Aŭ scris încă şi Episcopiĭ ceĭ din cele-l-alte părţĭ, mărturisind cu adevĕrat pentru curăţia conslujitoriuluĭ nostru Athanasie. Iar că cele de către ceĭ de pre lângă Eusevie făcute nimic altă sînt de cât minciunĭ pline de clevetirĭ. Decĭ maĭ ales chiemaţĭ fiind eĭ de către iubitul împreună slujitorul Iulie n'aŭ rĕspuns, şi din scrisorile cele de la însuşĭ Episcopul Iulie arătată s'aŭ vĕḑut clevetirea acestora. Că ar fi venit, de ar fi cutezat întru cele ce aŭ lucrat, şi întru cele ce aŭ făcut înprotiva împreuna slujitorilor noştri. Dar însĕ şi din cele ce aŭ făcut întru acest sfânt şi mare Sobor, maĭ arătată s'aŭ vĕdit rĕutatea lor. Că viind în cetatea Sardilor, şi vĕḑênd pre fraţiĭ noştri, pre Athanasie, pre Marcel, pre Aschipa, şi ceĭ l alţĭ, s'aŭ temut să fie la judecată. Şi nu odată, nicĭ de două orĭ, ci şi de multe orĭ chiemaţĭ fiind, nu s'aŭ supus chiemărilor. De şi toţĭ Episcopiĭ împreună fiind adunaţĭ, maĭ ales bine prea înbătrânitul Cuvios, carele şi pentru vârsta, şi pentru mărturisirea, şi pentru că aŭ suferit atâta ostenélă, s'aŭ învrednicit de atâta cinstire şi respect, maĭ stăruind şi îndemnându-ĭ pre eĭ a veni la judecata, ca pentru tóte cele ce nefiind de faţă fraţiĭ ĭ-aŭ pârât, şi aŭ scris asupra lor, acestea faţă fiind să pótă a le dovedi. Ci nu aŭ venit chiemându-se, precum maĭ sus am ḑis, arătând şi din acestea clevetirea lor, şi numaĭ cât ne mărturisând vrajmăşia şi vicleşugul, care l'aŭ făcut, strigând prin lepădare. Că ceĭ ce se nădajduesc în cele ce ḑic, acelea şi în faţă pot a le dovedi. Decĭ fiind-

că nu aŭ întîmpinat, socotim dar că nimăruĭa e ne cunoscut, că de vor vrea aceia a lucra rěŭ, că nimic avênd a dovedi înprotiva conslujitorilor noştri, pre aceştia îĭ clevetesc ne fiind faţă, ĭar faţă fiind fug de dânşiĭ. Că aŭ fugit, ĭubiţilor fraţĭ, nu numaĭ pentru clevetirea acestora, ci pentru că privea eĭ ca să vor învinovăţi pentru felurĭ de vinovăţiĭ întimpinând, că legăturĭ şi fiére era aduse, şi ómenĭ întorşĭ de prin isgonire, şi împreună slujitorĭ dintre ceĭ ce încă se ţinea în isgonirĭ era veniţĭ, rudeniĭ şi prietenĭ acelor pentru dânşiĭ muriţĭ aŭ fost venit de faţă. Şi ce este maĭ mult, că Episcop era faţă, dintre cariĭ altul arăta fiére şi legăturĭ, care pentru dânşiĭ ĭ aŭ purtat; ĭar alţiĭ mărturisea mórtea cea din clevetirea lor. Că întru atâta eşire din minte aŭ ajuns, în cât şi Episcopĭ să apucase să omóre, şi ĭ-ar fi omorât de nu ar fi scapat din mânile lor. Că s'au sculat împreună slujitorul nostru, fericitul Theodor înfăţişind clevetirea lor Ca poruncea să se omóre. Ĭar alţiĭ arăta rane de săbiĭ, alţiĭ să tânguia de dânşiĭ că aŭ suferit de fóme. Şi acestea nu le mărturisea nişte ómenĭ cum s'ar fi întâmplat, ci bisericĭ întregĭ, pentru cariĭ ceĭ ce ĭ-aŭ întimpinat solind şi solea spunea că şi oştaşĭ cu săbiĭ, şi glóte cu parĭ, şi îngroziţĭ de judecatorĭ, şi înfaţoşărĭ de scrisorĭ plăzmuite aŭ întrebuinţat aceia. Că s'aŭ cetit scrisorĭ plăzmuite despre ceĭ de pe lânga Theogonie asupra fratelui nostru Athanasie, şi Marcel, şi Asclipa, ca şi pre împěraţĭ să-ĭ pornéscă asupra lor, şi maĭ ales le-aŭ vădit ceĭ ce atuncea aŭ fost slujitorĭ a luĭ Theogonie. Pre lângă acestea, golirĭ de fecióre, arderĭ de bisericĭ, închisorĭ asupra sinliturgisitorilor, şi tóte acestea pentru nimic alta, de cât pentru urâtul nume al eresuluĭ Arianistilor. Ca ceĭ ce să lepăda de împărtăşirea cea cu aceştia, era siliţĭ a fi ispitiţĭ de dânşiĭ. Decĭ acestea înţelegêndu-le, le era greŭ a şĭ da părerile lor. Că ruşinându se de cele ce aŭ lucrat, fiind că nu să maĭ putea ascunde acestea, aŭ întimpinat la cetatea Sardilor, ca prin venire să se pară ca cum nu ar fi greşit. Dar auḑind pre ceĭ clevetiţĭ

de dânşiĭ, şi pre ceĭ ce aŭ pătimit de la dânşiĭ, şi înaintea ochilor avênd pre pârâş, şi dovedile, chiemându-se nu aŭ voit să între. De şi fraţiĭ noştri, Athanasie şi Marcel, şi Asclipa multă îndrăzneală întrebuinţând, şi tânguindu-se, şi jăluindu-se asupra lor, şi făgăduind că nu numaĭ că vor vădi clevetirea, ci şi că vor arata câte aŭ păcătuit asupra însuşĭ bisericilor lor. Iar eĭ cu atâta frică a conştiinţiĭ s'aŭ ruşinat, în cât aŭ şi fugit, şi prin fugă aŭ vădit clevetirea lor, şi cele ce aŭ greşit prin fugirĭ le-aŭ mărturisit. De şi maĭ vârtos nu numaĭ din cele de maĭ înainte, ci şi din acestea să arată lucrarea lor cea rea şi clevetirea. Insĕ ca nicĭ cu fuga să pótă eĭ a da óre care prilej de altă rĕutate, am socotit de pre cuvântul adevĕruluĭ, să cercetăm cele ce rĕŭ s'aŭ lucrat de aceia. Şi acésta puind'o înainte, ĭ-am aflat pre eĭ de cele ce aŭ lucrat clevetitorĭ, şi că nimic altă fără numaĭ vrăjmăşie aŭ făcut înprotiva împreună slujitorilor noştri. Că pre Arsenie cel ce-l ḑicea eĭ, că s'aŭ omorât de Athanasie însuşĭ este viŭ, şi întru ceĭ viĭ să cercetéză. Iar de la acesta şi cele pentru ceĭ-l-alţĭ pârâte de către dânşiĭ să vĕd plăzmuirĭ, fiind-că şi pentru un potir părea eĭ că frângêndu-se de către Macarie Presviterul luĭ Athanasie aŭ mărturisit pentru dânşiĭ ceĭ ce aŭ venit de la Alexandria şi de la Marioti, şi de la cele-l-alte locurĭ, că nicĭ una din acestea s'aŭ făcut. Şi Episcopiĭ încă ceĭ din Egipet scriind către Iulie împreună slujitorul nostru, în destul adeverea, că nicĭ o prepunere ca acésta cât de puţin s'aŭ făcut acolo. Că alt-fel sînt însĕmnările cele ce ḑic asupra acestuia, că s'aŭ învoit a să face întru o singură parte. Şi că întru însĕmnările acestea să întreba ne credincioşiĭ şi catihumeniĭ, dintre cariĭ un catihumen întrebându-se, ḑicea că aŭ fost înlăuntru, când Macarie s'aŭ sculat din loc. Şi altul întrebându-se ḑicea, că numitul de dânşiĭ Ishira bolnav atuncea zăcea în chilie, în cât din acésta se vedea, că nicĭ de cum nimic din acestea taine s'aŭ făcut, pentru că catihumeniĭ era înlăuntru, şi Ishira nu era faţă, ci bolnav zăcea. Că şi însuşĭ prea rĕul

acesta Ishiri, minţind pentru că aŭ ḑis, că Athanasie ar fi ars óre-care Dumneḑeeştĭ cărţĭ, şi a vădi, aŭ mărturisit, că întru acea vreme era bolnav, când Macarie fiind faţă, şi zăcênd, încât şi din acésta s'aŭ arătat clevetitorĭ. Pentru care clevetire ĭ aŭ dat plată luĭ Ishira numire de Episcopie, celuĭ ce nicĭ prezviter era Că întâmpinând douĭ prezviterĭ, cariĭ aŭ venit împreună cu Meletie, ĭar în urma de către fericitul Alexandru fostul Episcop al Alexandrieĭ, s'aŭ primit, şi acum împreună cu Athanasie fiind, aŭ mărturisit că nicĭ odinióră acesta prezviter nu aŭ fost, şi nicĭ Meletie aŭ fost când-va orĭ slujitor la Biserica Marioti. Dar însě pre cel ce nicĭ prezviter aŭ fost acum ca pre un Episcop l'aŭ adus, ca cu numele acesta să se socotéscă că vor înspăĭmânta pre ceĭ ce vor auḑi clevetirea. S'aŭ cetit încă şi partea împreună slujitoruluĭ nostru Marcel, şi s'aŭ aflat meşteşugirea cea rea a celor de pre lângă Eusevie. Că cele ce le aŭ ḑis Marcel ca cum întrebând, acelea eĭ le-aŭ clevetit ca mărturisite decĭ s'aŭ cetit cele de aceea şi cele maĭ înainte de întrebările acestea, şi s'aŭ aflat credinţa bărbatuluĭ dréptă. Că nicĭ din Sfânta Maria, cuvêntuluĭ luĭ Dumneḑeŭ îĭ da început, precum eĭ clivitea, nicĭ că are sfârşit împĕraţia luĭ, dar şi că împĕrăţia este fară de început, şi fără de sfârşit a fi aŭ scris, încă şi Asclipa fratele aŭ înfăţoşat tălcuirĭ făcute în Antiohia, faţă fiind şi pârâşiĭ, şi Eusevie fostul Episcop al Cesarieĭ, şi din hotărârile Episcopilor celor ce l'aŭ judecat s'aŭ arătat pre sine-şĭ a fi nevinovat. Decĭ dupre cuviinţă, ĭubiţilor fraţĭ de vreme ce de multe orĭ chiemându-se nu ascultă, potrivit aŭ fugit. Că de conştiinţa lor isgonindu-se, cu fuga aŭ arătat clevitirea lor, şi aŭ facut a să crede cele ce să ḑic asupra lor, care faţa fiind prihanitoriĭ le ḑicea şi le dovidea. Decĭ încă pre lângă acestea tóte, şi pre ceĭ de de mult prihăniţĭ şi isgoniţĭ pentru eresul luĭ Arie, nu numaĭ ĭ-aŭ primit, ci şi la maĭ mare tréptă ĭ-aŭ înălţat, ca diaconĭ în tréptă de preoţie, ĭar din preoţĭ la Episcopie, pentru nimic altă, de cât ca păgânătatea să pótă

a o sĕmăna şi a o laţi, şi credinţa cea bine cinstitóre de Dumnedeŭ să o strice. Iar aĭ acestora sînt împreună cu ceĭ de pre lângă Eusevie acum Ecsarhĭ, Theodor cel din Iraclia, Narchis din Neronieada Ciliciei, Ştefan din Antiohia, Gheorghie din Laodichia, Acachie al Cesarieĭ Palestineĭ, Minofant din Efesul Asieĭ, Ursachie de la Singhidunul Misieĭ, Valent de la Mursa Panonieĭ, fiind că aceştia nu aŭ dat voe celor ce împreună cu dânşiĭ aŭ venit de la rĕsărit, nicĭ la Sfântul Sinod a veni, nicĭ macar în iserica luĭ Dumnedeŭ a întra ĭ aŭ ertat. Şi venind încă în Sardichia, făcea în deosebı sobóre de singurĭ eĭ, şi aşăzământurĭ cu îngrozirĭ, că venind eĭ în Sardichia, nicĭ cum să vie la judecată, nicĭ a să aduna împreună cu sf. şi marele Sobor, ci numaĭ venind, şi pentru a înfăţişa venirea loruş arătând, degrabă au fugit. Că acestea am putut ale cunóşte de la fraţiĭ noştriĭ Macarie de la Palestina, şi Asterie de la Arabia celor ce venise împreună cu dânşiĭ, şi s'aŭ despărţit de necredinţa lor, că aceştia venind în Sf. Sinod, de sila ce o aŭ pătimit de la dânşiĭ s'aŭ tânguit, şi dicea că nimic sa face de dânşiĭ drept, adăugând şi acésta că adică era acolo mulţĭ apărând drépta slăvire, şi oprindu-se de către dânşiĭ de a veni aicea, şi pentru că'ĭ îngrozea, şi făgăduea asupra celor ce vor voi a să departa de eĭ, pentru acéstă pricină s'aŭ sîrguit şi întru o casă toţĭ a rĕmânea, nicĭ cât de puţin dându-le voe a să osebi de dânşiĭ. Decĭ fiind că nu să cuvine a să tăcea, nicĭ nepedepsite a să lăsa clevetirile, legăturile, şi uciderile, şi ranile, şi meşteşugirile cele de prin scrisorile cele plăznuite, rĕutăţile, desgolirile feciórelor, isgonirile, stricările bisericilor şi arderile, mutările de la cetaţile cele maĭ micĭ la maĭ marĭ parohiĭ, şi maĭ înainte de tóte rădicarea cea de acum a rĕŭ numituluĭ eres Arienesc prin aceştia asupra adevĕrateĭ credinţă. Pentru acésta dar prea ĭubiţiĭ noştri fraţĭ şi împreună slujitorĭ, pre Athanasis Episcopul Alexandrieĭ, şi pre Marcel al Anghiro Galatieĭ, şi pre Asclipa al Gazeĭ, şi pre ceĭ ce împreună aceştia slujesc Domnuluĭ, nevinovaţĭ şi curaţĭ

am hotărît a fi, scriind și la Eparhia fieşte-căruia, ca să cunóscă noródele fieş-căruia Biserici curăţănia Episcopuluĭ sĕŭ, și pre acesta al avea Episcop și al aştepta. Iar pre ceĭ ce aŭ năvălit în bisericile lor ca niște lupĭ, pre Grigorie cel ce aŭ întrat în Alexandria, pre Vasilie în Anghira, și pre Chindianu în Gazi, pre aceştia nicĭ Episcopĭ aĭ numi nicĭ hristianĭ, nicĭ să aibă vre-o împărtăşire cu dânşiĭ, nicĭ niscaĭva scrisorĭ a primi de la dânşiĭ, nicĭ a scrie catră dânşiĭ. Iar pre ceĭ de pre lângă Theodor fostul Episcop al Iraclieĭ Europeĭ, și Narchis cel din Neroniada Cilicieĭ, pre Acachie din Chesaria Palestineĭ, și pre Ştefan de la Antiohia, și pre Ursachie de Singhedunul Misieĭ, și pre Valent de la Mursele Panonieĭ, și pre Micofant din Efes, și pre Gheorghie de la Laodichia, de și temêndu se nu aŭ venit de la rĕsărit, însĕ pentru că aŭ fost caterisit de fericitul fost Episcop Alexandru al Alexandrieĭ, și pentru că și el împreună cu aceştia este de nebunia luĭ Arie, și pentru vinovăţiile cele ce s'aŭ dovedit asupra lor, pre aceştia cu obştiască hotărâre ĭ-aŭ oborât sf. Sinod din Episcopie. Și ĭ-am judecat nu numaĭ Episcopĭ a nu fi eĭ: ci nicĭ macar de împărtăşire cu ceĭ credincioşĭ a să învrednici. Că pre ceĭ ce despart pre Fiĭul de ființa și D-ḑeirea Tatăluĭ, și înstrăinéză pre cuvânt de la Tatăl, să cuvine a să despărţi de Catolicésca Biserică, și strĕinĭ a fi de numele hristianilor. Decĭ fie și de voĭ și de toţĭ Anatema, pentru că aŭ crâcĭmărit pre cuvêntul adevĕruluĭ. Că poruncă apostoléscă este, că de va bine vesti cine-va vouă afară de cele ce aţĭ primit anatima fie, aceştia nicĭ o împărtăşire poruncițĭ să aibă, că nicĭ o comunicație este întunericuluĭ către lumină. De toţĭ aceştia departe faceţi-vĕ. Că nicĭ o conglăsuire este luĭ Christos cu Veliar, și păziţi-vĕ, fraţilor ĭubiţĭ, nicĭ să scriţĭ către dânşiĭ, nicĭ scrisóre să luaţĭ de la dânşiĭ. Sirguiţi-vĕ încă și voĭ fraţilor ĭubiţĭ și împreună slujitorĭ, ca uniĭ ce cu duhul aţĭ fost faţă, a întări împreună cu Soborul nostru, și a hotărî prin scrisórea vóstră ca conglăsuirea nóstră cea pentru împreună

slujitorii noştrii să se păzéscă de către toţi de pretutindenea fraţi aî noştri. Lepădăm însě pre aceia, şi isgonim din catolicésca Biserică, adică pre ceî ce ḑic, adeverind cum că Christos este Dumneḑeŭ, dar însă adevěrat Dumneḑeŭ nu este, căcî este Fiiŭ, şi iar adevěrat Fiiu nu este, şi cum că născut este împreuna şi nenăscut. Aşa să marturisesc pre sine-şi că mărturisesc pre cel nascut, că aşa aŭ ḑis, că este cel născut, şi că Christos maî înainte de vécurî fiind, î-aŭ dat luî început şi sfârşit, care nu în vreme, ci maî înainte de tótă vremea avea naşterea. Incă şi douě vipere s'aŭ născut sub pămênt din aspida Arienéscă, Valent şi Ursachie, cariî să fălesc şi nu să îndoesc ḑicêndu-se pre sine a fi hristianî, şi că cuvêntul şi că Duhul şi s'aŭ rěstignit, şi s'aŭ junghiat, şi aŭ murit, şi aŭ înviat. Şi cum că pentru adunarea ereticilor să filonichiseşte, că osebite sînt ipostasurile, a Tatăluî, şi a Fiuluî şi a Sfântuluî Duh, şi că sînt despărţite. Noî însě acésta o am primit şi i-am învěţat şi acéstă catolicéscă pre danisire avem, şi credinţă, şi mărturisire, ca unul este ipostasul, pre care ereticii aceştia îî numesc fiinţă, a Tataluî, şi a Fiuluî, şi a Sf. Duh. Şi de ar întreba, care este ipostasul Fiiuluî, mărturisim ca acesta era cel singur mărturisit al părinteluî. Că nicî odinióră tată fără fiŭ, nicî fiŭ fără tată aŭ fost, nicî să póte a fi, care le este cuvêntul, Duh neavênd. Că prea de necuviinţă este a ḑice, că aŭ fost când va Tată fără de Fiŭ, nicî a să numi, nicî a fi sa póte, este mărturie a însuşî Fiiuluî care ḑice: Eŭ întru Tatăl, şi Tatăl întru mine. Şi eŭ şi Tatăl una sîntem. Nimene dintre noî nu tăgădueşte pre cel făcut, ci născut maî înainte de tóte, care sa numesc nevěḑute şi věḑute, făcětor şi meşterul şi al Arhanghelilor şi al Angelilor, şi al lumeî, şi al némului omenesc. Că ḑice, meşterul tuturor m'aŭ învěţat înţělepcîune, şi tóte printr'ânsul s'aŭ făcut. Că nu putea a fi tot-déuna dacă aŭ luat început, că cuvêntul luî Dumneḑeŭ cel ce e dea-pururea început nu are, şi Dumneḑeŭ nicî odinióră sufere sfârşit. Nu ḑicem pre Tatăl a fi Fiŭ, nicî iarăşî

pre Fiiul că este Tata. Ci Tatăl este Tata, şi Fiĭul al Tatăluĭ Fiŭ. Şi mărturisim pre Fiĭul că este putere a Tataluĭ. Marturisim pre cuvêntul a fi a luĭ Dumneḑeu Parinteluĭ, afară de carele altul nu este, şi pre cuvêntul adevĕrat Dumneḑeŭ, şi înţĕlepcĭune, şi putere, însĕ cu adevĕrat Fiŭ am predanisit. Dar nu precum ceĭ-l-alţĭ fiĭ să numesc, ḑicem pre cuvêntul. Căcĭ aceea saŭ pentru aceĭa ar fi D-ḑeĭ pentru că s'aŭ născut a doŭa óră, orĭ pentru ca s'aŭ învrednicit de sa numesc fii, nu pentru un ipostas, carele este al Păiinteluĭ şi al Fiiuluĭ. Mărturisim un născut şi întâĭŭ născut. Ci singur născut pre cuvêntul, carele tot-déuna era şi este întru Tatăl, ĭar întăĭ nascut pentru om. Ca să osabeşte cu obştésca faptură. că şi întăĭ născut din morţi, mărturisim a fi Dumneḑeŭ, mărturisim o Dumneḑeire a Tatăluĭ şi a Fiĭuluĭ. Nicĭ tăgădueşte cine-va când-va, că Tatăl nu e maĭ mare de cât Fiĭul, nu pentru alt ipostas, nicĭ pentru osebire, ci căcĭ însuşĭ numirea Tatăluĭ este maĭ mare de cât a Fiĭuluĭ. Iar însuşĭ hulitórea şi stricata tâlcuirea acestora, că pentru acésta să silesc eĭ al ḑice pre el, eu şi Tatăl una sîntem, pentru conglăsuire şi unire. Insĕ toţĭ ceĭ catoliceştĭ am osândit nebunésca şi falnica lor înţĕlegere, şi ca nişte ómenĭ muritorĭ, cariĭ ar fi început a să prigoni, greşind să îndoesc, şi la împăcare să întorc, aşa ḑic eĭ că sa póte a fi încăput osebire şi prigonire între Dumneḑeu Tatăl a-tot ţiitorul, şi între Fiĭul care lucru e prea de necuviinţă şi a-l gândi şi a-l prepune. Noĭ însĕ şi credem şi adeverim, şi aşa înţĕlegem, că şi sfinţitul glas aŭ grait eŭ şi Tatal una sîntem, şi pentru unirea ipostasuluĭ, carele este unul al Tatăluĭ şi unul al Fiĭuluĭ. Şi acésta încă o credem tot-déuna. că este fără de început, şi fără de sfârşit acesta împreuna cu Tatăl împĕrăţind, şi nicĭ timp hotărât avea, nicĭ împĕrăţia luĭ a lipsi. Că cela ce este dea-pururea, nicĭ odinióră aŭ început a fi, nicĭ póte a lipsi. Credem însĕ şi împreună cuprindem pre mângăitoriul Sf. Duh, pre carele însuşĭ Domnul şi l'aŭ făgăduit nouĕ şi l'aŭ trimis, şi pre acesta îl credem trimis.

Şi acesta nu aŭ pătimit, ci omul acela cu care s'aŭ îmbrăcat, pre carele le-aŭ luat din Maria fecĭóră, pre omul cel ce putea a pătimi, că omul e muritor, ĭar Dumnedeŭ nemuritor. Credem că a treia ḑi aŭ înv at, nu ca Dumnedeŭ în om, ci ca un om întru Dumneḑeu s'aŭ sculat, pre carele şi l'aŭ proadus dar Părinteluĭ sĕŭ, pre carele l'au şi slobozit din pĕcat şi din stricăcĭune. Credem însĕ, că în vreme cuviincĭósă şi hotărîta pre toţĭ şi pentru tóte acestea va judeca. Insĕ atât de mare este nebunia lor, şi aşa de cu gros întuneric s'aŭ orbit mintea lor, ca să nu pótă vedea lumina adevĕruluĭ. Nu înţĕleg ceea ce s'aŭ ḑis cu cuvêntul, ca şi aceştia întru noĭ una să fie. Arătat este pentru ce una. Că Apostoliĭ Duh Sfânt a luĭ Dumneḑeŭ luând, dar însĕ nu însuşĭ aŭ fost Duh, nicĭ vre unul dintr'ânşiĭ orĭ cuvênt, orĭ înţĕlepcĭune, orı putere era, nicĭ singur născut era, precum ḑice, eŭ şi tu una sîntem, aşa şi eĭ întru noĭ una sînt. Ci cu amărunţime aŭ osebit Dumneḑeescul glas, ḑicênd, întru noı una sa fie. Nu aŭ ḑis, precum noĭ sîntem una, eŭ şi Tatăl, ci ca ucenicii întru sine însuşĭ însoţiţĭ şi unıţĭ una să fie cu credınţa şı cu mărturisirea, şi întru darul şi buna cinstire a luĭ D-ḑeŭ şi Părinteluĭ, şi cu ertarea Domnuluĭ şi mântuitoriuluĭ nostru şi cu dragostea sà pótă fi una.

Din aceste .scrisorĭ putem a înţĕlege, clevitirea părâşilor, şi acelor ce de mult aŭ judecat nedreptatea, şi pre lângă acestea, sănătatea dogmelor. Că nu numaĭ despre Dumneḑeésca fire ne-aŭ învĕţat pre noı fericiţiĭ părinţĭ, ce ne-aŭ dat şi învĕţătura cea pentru economie. Aceste Constans aflându-le, s'aŭ mâhnit asupra frateluĭ vĕḑêndu-ĭ lesnirea, şi s'aŭ măniat asupra celor ce le meşteşugea acestea, şi cariĭ molătatea împĕratuluĭ o amăgia Decĭ pre douĭ din Episcopiĭ ceĭ adunaţĭ în Sardichia alegându-ĭ, ĭ-aŭ trimis către fratele sĕŭ cu scrisorĭ. Aŭ trimis însĕ împreună cu dânşiĭ şi pre un mareşal, carele să numea Salian, şi strălucea întru buna cinstire de Dumneḑeŭ şi întru Dreptate. Iar scrisorile nu avea numaĭ îndemnare şi sfătuire, ci şı

înspăimântare cuvenită unui bun cinstitor de Dumnedeŭ împĕrat. Că mai întâi i aŭ scris să-şi dea audurile la Episcopi, şi să afle nelegiuirile cele cutezate de Ştefan şi de cei-l-alţi. Incă şi pre Athanasie să l întórcă la turma sa, viderată făcêndu-se clevetirea şi nelegiuirea şi vrăjmăşia judecătorilor celor dinainte. Şi aŭ adaos, că de nu să va îndupleca, şi nu va face cele drepte însuşi va merge în Alexandria, şi pre Athanasie îl va da oilor celor ce l doresc, şi pre complotul vrajmaşilor îl va strica. Acéstă scrisóre primind'o Constandie, că în Antiohia atuncea să întâmplasă a fi, aŭ făgăduit a face, ceea ce făgăduea părtaşul durerilor.

(Va urma).

C. E.

O CUVÎNTARE

ASUPRA

Raportuluĭ filosofiei şi al ştiinţei cu religiunea.

Universitatea naţională din Athena serbéză ca patronĭ pe Sânţiĭ Treĭ-Ierarhĭ şi marĭ dascalĭ aĭ lumeĭ, Vasilie cel mare, Grigorie teologul şi Ioan Gură de aur. In ḑiŭa de 30 Ianuarie, când sânta nóstră Biserică serbéză commemorarea lor, universitatea atheniana face un parastas în memoria şi eterna amintire a ctitorilor şi a tuturor donatorilor, ce aŭ contribuit cu obolul munceĭ lor la mărirea fonduluĭ din care să întreţine acel mare aşezământ de cultură şi educaţiune. Cu acéstă ocasiune, unul din profesoriĭ facultăţeĭ teologice este îndatorat de senatul universitar să ţină o cuvîntare în biserica mitropolieĭ, unde să face tot-déuna parastasul amintit, în presenţa profesorilor şi a studenţilor universitarĭ.

Anul acesta profesorul însărcinat a ţinea cuvîntarea obicĭnuită a fost Dl. Diomed Kiriakos, profesor de istoria bisericéscă la acea universitate. D sa a vorbit despre raportul şi armonia ce trebue să existe între instrucţiunea şi educaţiunea laică şi cea religiósă, adică despre raportul filosofieĭ şi al ştiinţeĭ cu religiunea.

Cuvêntarea D-luĭ Kiriakos, fórte cunoscut în lumea creştină ortodoxă prin scrierile sale teologice şi însemnătatea sa ştiinţifică, precum şi prin vederile şi cugetările sale largĭ şi profunde asupra învăţatureĭ sf. nóstre religiunĭ, fiind de mare importanţă o reproducem în traducţiune după revista teologica atheniană 'Ανάπλασις No. 165 din Fevr. a. c.

Prea sânţite ierarh şi onorată adunare,

Universitatea naţională serbând aci astă-ḑĭ, după a sa datorie, parastasul pentru eterna amintire a bine-făcĕtorilor eĭ, prin acésta n'are alt scop, de cât de a'şĭ exprima recunoştinţa sa şi de a onora memoria a celor bărbaţĭ, cari din avutul lor aŭ contribuit cu mână largă la înfiinţarea, la întreţinerea şi desvoltarea până în present a acesteĭ şcóle naţionale, de la care ca de la un far strevĕḑĕtor se revarsă lumina ştiinţeĭ nu numaĭ asupra întregeĭ Greciĭ libere, ci şi asupra întreguluĭ orient ellenic.

Acéstă onóre se cuvine bine-făcĕtorilor universităţeĭ, pentru că eĭ ocup cel întâĭ loc între bine-făcĕtoriĭ neamuluĭ; căcĭ dacă ştiinţa, care luminéză popórele este cea maĭ mare bine-facere pentru ele, ceĭ ce o susţin, cu drept cuvênt, trebue a se pune în fruntea bine-facĕtorilor.

Fórte nemerită este alegerea ḑileĭ de astă-ḑĭ, sĕrbătórea celor treĭ marĭ ierarhĭ aĭ Bisericeĭ, ca în acéstă ḑi să se sĕvîrşasca parastasul pentru bine-facĕtoriĭ universităţeĭ, căcĭ de secole sĕrbătórea acésta s'a socotit, cu drept cuvênt şi ca serbare a bisericeĭ şi a şcólelor, pentru ca aceĭ treĭ marĭ ierarhĭ, a cărora comemorare serbăm, aŭ unit în persóna lor, maĭ mult de cât orĭ-care alţiĭ, în cel maĭ înalt grad instrucţiunea şi ştiinţa luméscă cu cea bisericéscă, adică filosofia veche clasică cu învĕţătura Evangeliuluĭ, literatura păgână cu credinţa creştină.

Legătura acésta amicală şi armonică a religiuneĭ cu ştiinţa, poporul ellenic a socotit'o tot-déuna şi naturală şi salutară; şi asupra acestuĭ subiect, îmĭ veţĭ permite a insista câte-va momente în cuvêntarea mea.

Instrucţiunea şi religiunea trebue să fie tot-déuna unite prin iubire între dânsele; pentru ca amêndouĕ, considerate ca nisce puterĭ, sunt de o potrivă necesare şi folositóre popórelor, şi decĭ trebue să se susţină reciproc una pe alta, pentru a putea maĭ sigur fie care din ele a'şĭ atinge scopul.

Prin instrucţiune popórele se luminézā şi ies din întunerecul ignoranţeĭ şi al prejudiţiilor Prin ea se lumineză tóte obiectele cunoştinţelor umane; se cunosc adevĕratele cause ale lucrurilor, precum şi raţiunea lor; se modulézā drept relaţiunele legale şi morale ale ómenilor între dânşiĭ, şi viaţa în societate devine regulată şi armonică.

Ştiinţa este care dă cunoştinţa cea maĭ perfectă despre cele ce există.

Şciinţele naturale, în care se cuprinde şi mediçina, explic fenomenele naturale şi aflá adevĕratele lor cause şi legĭ. Sciinţele istorice împreună cu cele fisilogice, studiază trecutul omenireĭ şi urmăresc evoluţiunea sa istorică. Studiul legilor examinézā natura dreptuluĭ şi sensul legilor dupĕ cari s'aŭ condus şi se conduc societăţile şi omenirea în genere. Sciinţa teologică cercetézā isvórele, istoria şi substanţa religiuneĭ creştine. Filosofia în fine, cea maĭ înaltă dintre sciinţĭ, scrutéză causele finale ale fiinţelor prin care în fond să cunósce Dumneḑeŭ, lumea şi omul, aceste treĭ obiecte, asupra cărora se concentrézā tóta inteliginţa umană. Ast-fel prin instrucţiune şi sciinţă se revarsă lumină; popórele se înalţ de la o órbă experienţă cu care se mulţumesc şi barbariĭ, la cea maĭ înaltă şi maĭ profundă cunoscinţă a lucrurilor, care caracteresă şi deosebeşte pe popórele civilisate de restul omenireĭ.

Religiunea însĕ este aceea care ridică moralminte popórele, le purifică moravurile şi preîntâmpinând séŭ oprind crimele, le întăresce în virtute. Religiunea este sentimentul despre înfinit séu viaţa în Dumneḑeŭ. Este credinţa în Dumneḑeŭ creator al universuluĭ. Este iubirea către Dumneḑeŭ, ca bunul suprem, autorul legeĭ morale şi idea-

lul moral, către care trebue să tindă omul. Este speranţa în Dumnedeŭ, providenţiator al lumeĭ şi protector al omuluĭ şi prea bunul părinte ceresc. Este supunerea la legea morală, că voia cea sfântă a luĭ Dumnedeŭ, séŭ la dictamentele consciinţeĭ morale, séŭ la preceptele luĭ Dumnedeŭ şi la viaţa cea în conformitate cu ele, care ne asémână din ce în ce maĭ desĕvârşit cu Dumnedeŭ. Este supunerea din inimă cătră Mântuitorul lumeĭ. Fiiul luĭ Dumnedeŭ, carele s'a adus pre sine jertfă pentru noĭ, şi cătră divinul séŭ evangeliu, supunere la acela prin care ne-am salvat din înşelăciunea pĕcatuluĭ şi am revenit ĭaraşĭ la Dumnedeŭ; ne-am îndreptat înaintea luĭ, şi ast-fel fiind renăscuţĭ moralminte, suntem fiĭ aĭ luĭ Dumnedeŭ, vrednicĭ de împĕrăţia cerurilor. Este alipirea de Biserica luĭ Iisus Christos, care continuând opera dumnedeesculuĭ eĭ fondator, prin conlucrarea Spirituluĭ Sânt, care este în ea, ne sânţeşte şi ne întăresce în calea dreptăţeĭ. Este aşteptarea vieţeĭ şi a judecăţeĭ viitóre, în care se vor îndeplini cele maĭ înaĭte dorinţe ale sufletuluĭ nostru, şi virtutea se va încununa, ĭar viţiul şi călcarea de lege se vor pedepsi.

Prin aceste sentimente pe care religiunea. atât prin doctrina cât şi prin cultul sĕŭ, le cultivă, propagă şi întreţine şi prin acéstă viaţă sântă şi plăcută luĭ Dumnedeŭ, la care îl conduce, ea purifică, înobiléză şi sânţeşte pe om.

Ast-fel instrucţiunea şi religiunea, fie-care în mod deosebit şi prin mijlócele speciale fie-căreia din ele, înalţă popórele şi le conduc pre calea progresuluĭ. Şi pentru a'şĭ îndeplini fie-care maĭ cu înlesnire misiunea şi a'şĭ ajunge cu siguranţă scopul urmărit, aŭ nevoe în acţiunea lor fiecare de concursul reciproc.

Instrucţiunea în drastica sa acţiune pedagogică, are nevoe de concursul religiuneĭ, căcĭ fără ea, nu póte forma moralul tinerimeĭ, care depinde de sentimentele religióse. Instrucţiunea fără moralitate devine viclenie, şiretenie şi perversitate.

Pentru acésta instrucţiunea împreună cu desvoltarea

minţeĭ şi a inteligenţeĭ, trebue să urmăréscă şi formarea caracteruluĭ celor ce se instruesc; trebue să caute a le inspira principiĭ morale, să le inspire frica de Dumneḑeŭ, ĭubirea către virtute, amórea către dreptate şi entusiasmul către tot ce este bun. O scólă din care ar lipsi o ast-fel de educaţiune morală a celor ce se instruesc, o scólă a căreea instrucţiune, nu ar avea ca scop principal inspirarea acestor sacre sentimente, ar devia cu desĕvârşire de la menirea sa. Pentru că nimenĭ astă-ḑi nu se maĭ îndoeşte, că scopul uneĭ şcóle nu este numaĭ luminarea minţeĭ prin cunoştinţe, ci şi formarea morală a inimeĭ, întărirea voinţeĭ şi fortificarea eĭ către bine precum şi formarea morală a caracteruluĭ. Iar acestea instrucţiunea nu le póte realisa fără concursul religiuneĭ.

Asupra acestuĭ punct sunt de perfect acord ceĭ maĭ marĭ pedagogĭ începênd de la Pestalozi şi până la ceĭ însemnaţĭ din ḑilele nóstre.

Dar şi religiunea are necesitate de instrucţiune. Pentru că fără bărbaţĭ bisericeştĭ instruiţĭ, fără bărbaţĭ luminaţĭ cu lumina sciinţeĭ, religiunea decade în superstiţiune şi prejudiţiu, ideile şi învĕţăturile religiuneĭ, se pervertesc şi se confundă cu erorile; sublimitatea şi profunditatea dogmelor, a moraleĭ şi a cultuluĭ, se nesocotesc şi se depreciază. Atuncĭ forma înlocueşte fondul, şi popórele aŭ numaĭ o umbră de religiune în locul însăşĭ al religiuneĭ.

Creştinismul este religiunea absolută a omenireĭ. Este cea maĭ curată şi cea maĭ filosofică dintre religiunĭ. Dar ea, numaĭ atuncĭ este ast-fel, când examinându-se lucrurile cu concursul sciinţeĭ, ce înţĕlege adevĕratul sĕŭ spirit. Când ceĭ ce o represint sunt în stare prin instrucţiunea lor, să străbată în fondul eĭ şi să'ĭ cunóscă adevĕrata natură.

Creştinismul adesea orĭ în evul mediu a fost pătat prin fanatismul şi prejudiţiul liturgicilor sĕĭ şi al multor membriĭ ignoranţĭ ce'l compuneaŭ. Dar când dominicaniĭ prin faimósele lor tribunale, ale aşa numiteĭ inquisiţiunĭ sacre, aŭ

condamnat în numele evangeliuluĭ la tot felul de torturĭ, la mórte şi la ardere miĭ nenumĕrate de ființe umane, eĭ nu eraŭ de cât nişte calomniatorĭ aĭ Evangeliuluĭ. Căcĭ ce putea să fie comun între faptele lor de cea maĭ cumplită atrocitate şi barbarie şi între principiile creştinismuluĭ şi învĕțătura dumnedeesculuĭ fondator al religiuneĭ creştine, carele a predicat *ĭubirea*, *filantropia*, *blândeța* şi *bunatateu* şi voia ca următoriĭ sĕĭ, să fie plinĭ de blândețe şi indulgență, şi prin viața lor departe de orĭ-ce rĕsbunare, asemĕnându se părintelui ceresc care face să răsară sórele sĕŭ şi preste ceĭ bunĭ şi preste ceĭ rĕĭ şi face să plóe deopotriva şi preste ceĭ bunĭ şi preste ceĭ rĕĭ.

Cu cât clerul va fi maĭ ignorant, cu atât va înțĕlege maĭ greşit şi maĭ neperfect învĕțătura religiuneĭ creştine; şi cu cât el va fi maĭ instruit, maĭ cult şi maĭ luminat cu lumina sciințeĭ, cu atât se va ridica la cea maĭ complectă posibilă înțĕlegere a dogmelor şi le va aprofunda.

Instrucțiunea séŭ sciința şi religiunea numaĭ atuncĭ pot fi în acord şi conlucra împreună, când fie-care din ele nu depăşeste cercul sĕŭ de activitate.

Desacordul şi inimiciția între ele, începe de îndată ce, de exemplu, representanțiĭ Bisericeĭ şi aĭ sciințeĭ teologice, în zelul séŭ fanatismul lor cătră Biserică şi teologie, vor căuta să supună lor sciința profană, şi vor avea pretențiunea de a ĭ indica eĭ direcțiunea şi modul cum să esamineze cestiunele séŭ cum să se ocupe şi să expună şi să desvolte fisiologia, geologia, astronomia etc.

Equilibrul între sciință şi religiune este de asemenea sdruncinat, şi locul armonieĭ şi al conlucrăreĭ lor reciproce îĭ ia ura, combaterea şi excluderea reciprocă, când apărătorĭ fanaticĭ aĭ sciințelor naturale, de exemplu, se amestec în cestiunĭ carĭ nu întru în competența lor şi aŭ pretențiunea a resolvi după vederile şi cunoştințele lor naturale, cestiunĭ metafisice şi religióse, pe carĭ aŭ aptitudinea şi sunt în stare să le examineze filosofia, teologia şi filosofia religiósă.

Primul cas s'a întâmplat adesea orî şi se întâmplă şi chiar astă-ḑî în Biserica Romeĭ. In evul mediu ne este destul de cunoscut cum papismul a persecutat desvoltarea liberă a sciinţeĭ şi cum tribunalele inquisiţiuneĭ sacre ar fi fost fórte dispuse a da în foc mulţime de scrierĭ,—ceea ce în parte a şi făcut,—şi a pune tóte piedicele la desvoltărea spirituluĭ uman, persecutând pe Keplerĭ, Galileĭ, Iordano-Brunĭ, şi pe alţi distinşi bărbaţĭ geniali a-ĭ acestor timpurĭ. De asemenea este cunoscut cum până chiar în ḑilele nóstre ultimiĭ papĭ, Grigorie aleXVI-lea şi Piu la IX-lea, prin faimósele lor enciclice şi prin bulele lor, aŭ excomunicat libertatea sciinţeĭ, a raţiuneĭ, a preseĭ, voind să încateneze spiritele numaĭ în ideile învechite şi cum cea maĭ mare parte din scrierile sciinţifice cu care se mândreşte secolul al XIX-lea, s'aŭ condamnat de Biserica Romeĭ şi aŭ fost trecute în faimosul catalog numit, index librorum prohibitorum. Nu a lipsit acesteĭ bisericĭ dorinţa ca, nu numaĭ şcólele învaţământuluĭ primar şi secundar, dar chiar universităţile, să fie puse sub controlul seŭ, acolo unde religiunea dominantă a Statuluĭ aparţine acesteĭ bisericĭ.

O ast-fel de stare de inimiciţie a Bisericeĭ romane faţă cu sciinţa profană, şi ieşirea Bisericeĭ din sfera activităţeĭ şi a dreptrilor séle, era cu neputinţă ca să nu provóce în ţĕrile apusuluĭ cel maĭ mare desacord şi inimiciţie între sciinţă şi religiune.

Pe de altă parte conflictul între sciinţă şi religiune s'a provocat fórte adesea orĭ, de apărătoriĭ fanaticĭ aĭ sciinţelor naturale, carĭ în numele acestor sciinţe aŭ declarat resbel orĭ-căreĭ religiunĭ şi tutulor ideilor metafisice, susţinênd că nimic alt nu exista afară de materie şi că ideile despre Dumneḑeŭ, providenţa, imaterialitatea şi nemurirea spirituluĭ, carĭ sunt basele orĭ căreĭ religiunĭ şi filosofiĭ spirituale, sunt ideĭ învechite şi că materialismul este cea maĭ înaltă filosofie.

Ast-fel de pretenţiunĭ şi ideĭ nu puteaŭ de cât să sdrun-

cine şi să nimicéscă ori-ce armonie între religiune şi sciinţa profană şi să declare între ele cel maĭ cumplit resbel.

Contra acestuĭ materialism şi a ideilor sale subversive orĭ căreĭ religiunĭ, era natural ca să se ridice cu furie representanţiĭ Bisericeĭ creştine şi teologiĭ şi să compună scrierĭ şi apologiĭ în favórea religiuneĭ creştine, apărând şi susţinênd veritățile eĭ eterne. Şi nu aŭ lipsit ca în ajutorul lor şi în contra ideilor materialiste distrugătóre, să ridice glasul lor şi ceĭ maĭ iluştri bărbaţĭ representanţĭ aĭ adevărateĭ sciinţe filosofice. Ast-fel Montesquieu, Rousseau, Rouagé Collar, Cousin, Joules Simon, Carau, Paul Janet şi alţĭ filosofĭ spiritualiştĭ, aŭ apărat existenţa Dumneḑeireĭ şi nemurirea sufletuluĭ. Iar din partea Germanilor Leibnitz, Wolf, Cant, Herbart, Fichte, Lotze, Zeller şi alţĭ filosofi teiştĭ, aŭ desaprobat materialismul. N'aŭ lipsit de a se asocia cu aceştĭ apărătorĭ aĭ teismuluĭ şi aĭ filosofieĭ spirituale, chiar şi ceĭ maĭ celebriĭ naturaliştĭ. Ast-fel Dubois-Rymond, Wirchow, Herdmann, Bernhard, Agaziz, Quatrefages şi alţiĭ.

Toţĭ aceştia aŭ combătut materialismul, ĭ-aŭ dat loviturĭ mortale, şi aŭ arătat că este cea maĭ mare şi maĭ periculósă prostie, care nu póte face omeniriĭ şi societăţeĭ de cât rĕŭ. Eĭ aŭ demonstrat, că marile ideĭ: Despre Dumneḑeŭ, despre providenţă, imaterialitatea şi nemurirea sufletuluĭ, basele religiuneĭ şi ale orĭ-căreĭ filosofiĭ sănĕtóse, aceste ideĭ cu cari se conlégă tótă viaţa maĭ 'naltă spirituală, religiósă şi materială a popórelor, sunt ideĭ stabile, eterne şi nestrămutate, şi ast-fel cu toţiĭ aŭ arătat, că armonia între religiune şi sciinţa profană, este nu numaĭ posibilă, dar chiar necesară, impunându-se prin natura lucrurilor, pentru atingerea scopuluĭ şi al uneia şi al celeĭ-l-alte şi a fi ambele de folos omuluĭ.

Din fericire în poporul ellenic, de la însăşĭ apariţiunea creştinismuluĭ, filosofia şi credinţa creştină s'aŭ unit între dânsele cu ĭubire fráţéscă, aşa în cât instrucţiunea şi religiunea, aŭ mers împreună şi mână în mână, în pace şi con-

cordie, afară de óre-carĭ excepţiunĭ de mică însemnătate
In cele dintâiŭ treĭ secole după Christos, chiar de la începutul propagăreĭ creştinismuluĭ, în poporul elenic, credinţa creştină s'a înfrăţit cu filosofia greacă. Pentru acésta, pe când pe părinţiĭ bisericeştĭ latiniĭ, îĭ vedem separând creştinismul de filosofia greacă şi pe Tertullian strigând, ce este comun între academia luĭ Platon şi porticul luĭ Solomon, între Athena şi Ierusalim şi recomendând credinţa órbă, „credo quia absurdum est", la părinţiĭ bisericeştĭ grecĭ, de la început vedem mare respect şi veneraţiune către filosofia şi cultura clasică. Aci un Iustin merge până acolo în cât ne spune, că învĕţătura luĭ Platon nu este contrară învĕţătureĭ luĭ Christos şi numesce creştinĭ pe Socrat, Platon şi pre toţĭ dintre filosofiĭ ceĭ vechĭ, cari aŭ filosofisat drept şi aŭ trăit după drépta raţiune. Iustin crede, că între păgânĭ aŭ fost rĕspândite óre-care seminţe din raţiunea divină şi óre-care raze ale Cuvîntuluĭ divin, dar lumina desĕvêrşită, s'a descoperit prin Iisus Christos. Faimósa şcólă catechetică, întemeeată la Alexandria, se silea în cel maĭ înalt grad posibil să combine ellenismul clasic cu creştinismul, prin examinarea filologică şi filosofică a Sânteĭ Scripturĭ şi a dogmelor religiuneĭ creştine; ĭar credinţa cea simplă (ἡ ἁπλῆ πίστις), prin ajutorul filosofieĭ neoplatonice, să o ridice la cunóscere séŭ cunoscinţă (γνῶσις), se silea adică să facă din convingerile religióse, convingerĭ logice, raţionale şi sciinţifice.

In deosebĭ ceĭ doĭ corifeĭ dascalĭ aĭ acesteĭ şcóle, Clement şi Origen, se sileaŭ să stabiléscă cea maĭ perfectă armonie între cultura clasică păgână şi ideile religiuneĭ creştine. Origen maĭ ales, atât socotea de necesară cultura clasică greacă tinerilor creştinĭ pentru o înţĕlegere maĭ aprofundată a creştinismuluĭ, în cât pe discipuliĭ sĕĭ îĭ învaţă maĭ întâiŭ gramatica, retorica şi dialectica, studia cu eĭ pe scriitoriĭ vechĭ grecĭ şi maĭ ales pre poeţĭ, filosofĭ şi oratorĭ şi după aceea ast-fel instruiţĭ, luminaţĭ şi pregătiţĭ, începea cu eĭ studiul scriptureĭ şi examinarea dogmelor credinţeĭ creştine.

De la Constantin cel mare, când statul roman s'a creştinat şi creştinismul era religiunea dominantă, în orient se continuă aceeaşi înfrăţire şi armonie între sciinţă şi religiune. Acésta se observă în scrierile tutulor părinţilor greci.

Intr'acésta s'aŭ distins în cel mai nalt grad şi aŭ unit în ei în modul cel mai armonic înţelepciunea greacă cu credinţa creştină, cei trei mari ierarhi a cărora commemorare o serbézá astă-dĭ Biserica. Este sciut, că doi din ei, Basiliu cel mare şi Grigoriu de Nazianz, aŭ studiat în Athena, în şcóla filosofică a neoplatonicilor, care înflorea pe atunci aci, şi cât eraŭ de admiraţi pentru progresele ce făceaŭ în literatura şi cultura greacă. Scrierile lor probéză că aŭ cunoscut tot aşa de bine filosofia şi clasicismul ellenic, ca şi Sânta Scriptură. Basiliu mai ales socotea atât de necesar şi folositor studiul scriitorilor vechi pentru creştini, în cât a compus şi o cuvîntare séŭ mai bine dis un tractat asupra modului cum creştinii se pot folosi de scriitorii greci. El însuşi în teoriile séle despre Dumnedeŭ, Treime, Cuvîntul, urméză în mare parte pe Plotin. Iar Gregoriu de Nazianz în cuvintele séle contra lui Iulian Paravatul, în panegiricul sĕŭ la marele Athanasiu şi în multe locuri a altor scrieri ale séle, laudă sciinţa, dicênd ca ea este cel mai mare dintre bunurile omului, şi înţelege, nu numai sciinţa sacră, ci şi pe cea profană. Condamnă în acelaş timp pe aceea cari o socotesc ca vătămătóre şi periculósă, numindu-i grosieri şi ignoranţi, cari voesc şi pe alţii a ţine în întuneric, spre a nu se vădi ignoranţa lor. Ioan cel supra-numit gura de aur, discipulul lui Libaniu, de şi ajutat de talent extraordinar, dar numai prin studiul marilor oratori clasici, s'a putut ridica, la acea elocinţă a artei oratorice, la care numai cei mai distinşi oratori clasici aŭ ajuns.

Dar nu numai aceşti mari dascali ai Bisericei aŭ fost depositari ai sciinţei şi culturei clasice. Toţi representanţii Bisericei şi scriitorii bisericeşti ai acestor timpuri aŭ avut

întinse şi vaste cunoscinţe despre clasicismul păgân, grec şi roman. Gregorie al Niseĭ maĭ ales, nu numaĭ că nu cedéză prin cultura sa clasică celor treĭ marĭ ĭerarchĭ, dar în multe îĭ întrece chiar. De asemenea fórte versaţĭ în cultura clasică aŭ fost Eusebie al Cesarieĭ Palestine, Didim, Ciril al Alexandrieĭ, Athanasie cel mare, Theodor al Mopsuestieĭ, Isidor, Nilu, Apolinarie, Diodor al Tarsuluĭ, Ciril al Ierusalimuluĭ şi Teodoret al Ciruluĭ. Mulţĭ din parinţiĭ Bisericeĭ, aŭ fost chiar adoratorĭ aĭ filosofieĭ şi sciinţeĭ păgâne. Ast fel despre un Sinesiu, orĭ-cine este în nedomirire dacă trebue să-l enumere între filosofiĭ platonicĭ, séŭ între teologiĭ Bisericeĭ creştine De asemenea mare predilecţiune către clasicism aŭ avut Nemesiu, Enia Gazeul, Zaharia al Mitileneĭ, şi scriitorul anonim al scrierilor atribuite luĭ Dionisiu Areopagitul, care se vede a fi fost un urmator zelos al misticismuluĭ neoplatonic. Iar Sântul Ioan Damascen, cel întâiŭ dogmatist al Bisericeĭ primelor secole, precede dogmatica sa de capitole filosofice, în care dovedeşte cea maĭ profundă posibilă cunoscinţă a filosofieĭ antice.

Dacă părinţiĭ bisericeştĭ a acestor timpurĭ combat prin srierile lor pe retoriĭ şi sofiştiĭ păgânĭ, dacă uniĭ împăraţĭ creştinĭ, s'aŭ arătat şi s'aŭ purtat rĕŭ cu oratoriĭ şi filosofiĭ păgânĭ, şi dacă poporul cel incult şi ignorant, a distrus câte odată templele şi idoliĭ păgânĭ, acéstă luptă nu se raportă la cultura clasică respectată şi venerată de creştinĭ, ci la politeism şi idololatrie, pe care oratoriĭ şi filosofiĭ, păgânĭ din ură către creştinism şi monoteism, le susţinéŭ prin şcólele şi templele lor.

In timpurile posterióre schismeĭ, ce a avut loc în Biserica creştina, începênd chiar cu secolul al IX-lea, cultura clasică o vedem tot în cea maĭ perfectă armonie cu sciinţa creştină. Cel întâiŭ exemplu ne dă celebrul patriarh Fotie, care din scrierea sa μυριόβιβλος, se constată că cunoştea fórte bine pe scriitoriĭ clasicităţeĭ păgâne grece, romane şi a tutulor popórelor vechĭ şi că făcuse studiĭ aprofondate

asupra lor. Este de asemenea sciut şi cunoscut de toţi cât de mult dinastia macedonilor, maĭ ales Leon înţeleptul şi Constantin Porfirogenitul, aŭ ĭubit şi protegiat cultura; şi cum în timpul comnenilor, Constantinopolul era cel maĭ însemnat centru de cultură clasică şi religiósă, şi nu putea rivalisa cu el de cât Tesalonicul, unde înţeleptul şi eruditul Eustatie interpreta neîntrecut pe Omer, Pindar şi pe alţĭ scriitorĭ clasicĭ.

In timpurile acestea întâmpinăm pe Pselu, carele pentru vastele sale cunoscinţe era numit principele filosofilor. El cunoscea de o potrivă teologia, filologia, matematica şi medicina.

Clericiĭ eraŭ ceĭ maĭ distinşĭ şi maĭ însemnaţĭ dascalĭ aĭ şcólelor şi aĭ poporuluĭ. Instrucţiunea şi sciinţa cleruluĭ, o constată Nicolae Methone, censorul teologilor bisantinĭ, Proclu platonicul şi faimosul bizantin interpret al sânteĭ Scripturĭ, Euthymie Zygeden. Zelul şi ĭubirea bisantinilor către literatura şi cultura clasică, şi în special a clericilor acestor timpurĭ, îl constată maĭ cu sémă pleada învĕţaţilor representanţĭ aĭ Bisericeĭ, cari aŭ fost în timpurile luăreĭ Constantinopoluluĭ. In aceste timpurĭ avem pe Iosif Brieniu, Marcu al Efesuluĭ, Ghenadie Scholariul, Vissarion şi alţiĭ dintre cari uniĭ se declaraŭ pentru filosofia luĭ Platon şi alţiĭ pentru aceea a luĭ Aristotel.

Dar nu este acésta pleada învĕţaţilor bisantinĭ, ĭubitorĭ aĭ cultureĭ clasice, cari după căderea Constantinopoluluĭ sub Turcĭ, refugiindu se în Apus, aŭ dus în Europa sciinţa clasică şi aŭ provocat renascerea sciinţelor şi a artelor, punênd ast-fel basele cultureĭ moderne în Europa? Şi cine póte contesta, că instrucţiunea clasică a acestor renăscĕtorĭ aĭ sciinţeĭ, era separată de religiune şi că în rândurile lor, n'aŭ fost mulţĭ clericĭ?

Dupĕ luarea Constantinopoluluĭ, în timpul îndelungateĭ sclaviĭ, sciinţa şi religiunea, nu numaĭ că a fost strâns unite şi înfraţite, dar se póte ḑice, că Biserica este care a luat sub scutul şi protecţiunea sa sciinţa şi ea a fost arca în

care s'a salvat din acel înspăimântător cataclism naţional. Tindele şi pridvórele bisericilor, eraŭ singurele şcóle ale poporuluĭ subjugat, iar singuriĭ dascalĭ cari îi instruiaŭ şi le explicaŭ misterele sciinţeĭ, ale filosofieĭ şi ale teologieĭ, eraŭ preoţiĭ şi clericiĭ. Maĭ mult chiar, eĭ aŭ pregătit şi rescóla şi renascerea naţională.

Tóte şcólele de cultură greacă ale secolilor al XVI, XVII şi XVIII, din Ioanina, Dimitzana, Patmos, Tesalonic, Sântul munte, Constantinopol, Iaşi, Bucuresci, Chios, Smirna, Chidonia şi în alte locurĭ, eraŭ conduse maĭ numaĭ de clericĭ, cari eraŭ ceĭ maĭ bunĭ cunoscĕtorĭ, atât aĭ cultureĭ grece, cât şi aĭ literatureĭ clasice, şi mulţĭ din eĭ, scriaŭ în limba veche ellină atât de bine, corect şi cu înlesnire, cum puţinĭ astă-dĭ dintre ceĭ maĭ distinşĭ filologĭ ar fi în stare a face acesta. Este în deajuns pentru a confirma aserţiunele mele să raport numaĭ pe treĭ dintre corifeiĭ dascalĭ aĭ acestor timpurĭ: pe Ilie Meniat, cel maĭ distins orator bisericesc al timpurilor după luarea Constantinopoluluĭ, pe Theotokie, eloquentul scriitor al faimóselor cuvinte dominiale (al kiriakodromuluĭ), şi pre învĕţatul Eugeniu Bulgaris, cel maĭ erudit dintre învĕţaţiĭ timpurilor séle. Cea maĭ eloquentă probă despre cunoscinţele séle literare clasice, este traducerea luĭ Virgiliu în exametru omeric, pe lângă mulţimea scrierilor séle filosofice şi teologice.

Chiar în timpurile moderne, în însăşĭ acest secol, la noĭ vedem o armonie şi o înfrăţire între sciinţă şi religiune. In timpul revoluţiuneĭ celeĭ marĭ, eraŭ fórte mulţĭ clericĭ, cari se distingeaŭ prin instrucţiunea şi eruditiunea lor. Aceştĭ clericĭ nu numaĭ că prin sciinţa lor aŭ pregătit spiritele pentru acea resculare generală, dar acésta odată isbucnită, eĭ nu numaĭ că aŭ luat parte, dar eĭ sunt cari aŭ contribuit la organisarea, atât a Bisericeĭ cât şi chiar a statuluĭ. Aci înţelegem pe fericiţiĭ dascălĭ şi neamuluĭ nostru: Farmakide, Oeconomu, Duca, Vamva, Gazi, Veniamin, Constanţa şi alţiĭ. Ceĭ întâĭ patru, maĭ ales, ocup un loc

distins și aŭ jucat mare rol în istoria modernă a desvoltăreĭ literare și sciințifice a neamuluĭ nostru. Farmakide s'a distins ca spiritul și geniul cel maĭ critic și cunoscĕtor profund al istorieĭ. El este acela care a luat cea maĭ activă parte la organisarea administrativă a Bisericeĭ Iar Oeconomu este mare ellinist și orator bisericesc neîntrecut. Prin elocința, oratoria și tăria argumentelor sale, ne reamintește timpurile glorióse ale marilor dăscălĭ aĭ Bisericeĭ. Duca a fost distins interpret și cunoscĕtor profund al literatureĭ clasice, ĭar Vamva este primul dascal de filosofie și retorica al universitățeĭ nóstre, fiind în acelaș timp mare moralist și teolog clasic.

Pe urmele acestora, armonisând și înfrațind sciința cu religiunea, aŭ mers și ceĭ ce aŭ condus maĭ departe facultatea nóstră de teologie, inspirând tutulor ĭubirea catră sciință și desvoltând și explicând sciința divină în cel maĭ perfect posibil ac rd cu sciința profană ce se predă în cele-l-alte facultățĭ ale acestuĭ înalt așezământ de cultură. Probă este, că representanțiĭ și clerul înalt al Bisericeĭ nóstre, care își a făcut instrucțiunea și educațiunea sa religiósa în facultatea nóstră teologică, n'aŭ avut și n'aŭ arătat nicĭ odată nicĭ cel maĭ mic dispreț séŭ ură către sciința, lucru care se vede și se observă la clerul altor bisericĭ.

Din tóte acestea resultă, onorată adunare, că instrucțiunea și religiunea sunt două marĭ forțe morale, cari ridic și fac să propășască națiunele.

Pentru ca el să'șĭ atingă și îndeplinească scopul lor trebue a se sprijini și ajuta reciproc una pe alta. Trebue a se limita și fixa marginele de activitate ale fie-căreia din ele, pentru a putea merge în paralel și a fi în armonie și în ĭubire reciprocă, lucru care a existat între ele de la începutul creștinismuluĭ în neamul nostru ellenic.

Terminând cuvêntarea mea, doresc ca acéstă legătură de armonie și iubire între sciință și religiune, să existe

dea pururea pentru binele şi folosul Bisericeĭ şi al neamuluĭ nostru. Dar pentru acésta, voĭ representanţĭ aĭ Bisericeĭ, urmând tradiţiunele frumóse ale cleruluĭ ellenic, continuaţĭ a respecta şi a iubi sciinţa şi a admira miraculósele eĭ progrese şi descoperirĭ, luminându-vĕ mintea cu luminele eĭ, ca maĭ cu înlesnire şi cu succes, să puteţĭ cunósce şi îndeplini înalta vóstra misiune. Respectaţĭ totdéuna libertatea sciinţeĭ, şi să nu uitaţĭ nicĭ odata că fără libertate, sciinţa nu se póte desvolta şi înflori; pentru că ea este un arbore care nu prinde rădacinĭ, nu prosperéză şi nu face fructe de cât numaĭ sub cer liber. De asemenea şi voĭ representanţĭ aĭ sciinţeĭ, nu încetaţĭ de a respecta religiunea patrieĭ şi a neamuluĭ vostru, şi nu uitaţĭ nicĭ odată, că cu cât popórele aŭ nevoe de lumina sciinţeĭ cu atât aŭ nevoe de morală, care nu se întăresce şi consolidéză de cât prin religiune. Sciinţa lumineazà mintea şi raţiunea, dar religiunea curăţesce inima, întăresce virtutea, ridică şi forméză moralul. Şi uniĭ şi alţiĭ respectaţĭ sfera şi limitele de activitate, păziţĭ marginele care separă sciinţa de religiune, şi evitaţĭ de ale depaşi, căcĭ atuncĭ provocaţĭ conflictul lor.

Fie dar ca de a pururea să fie şi să existe în neamul nostru tradiţionala înfrăţire şi iubire a sciinţeĭ cu religiunea, pentru binele Bisericeĭ şi al neamuluĭ nostru. Fie, Fie.

D.

ISTORIA TEXTULUI CĂRȚILOR
NOULUĬ TESTAMENT.

(Urmare. Vedĭ Biserica Ortodoxă Română, Anul XVIII, No. 11).

VECHILE TRADUCERI.

Pentru cunóscerea diferitelor fase prin care aŭ trecut cărțile sânte ale Nouluĭ Testament, de mare și netăgăduită importanță sunt *vechile traducerĭ* ale textuluĭ, decurse din codicile grecescĭ, saŭ din alte codice traduse imediat din originalele grecescĭ.

Traducerile care aŭ decurs imediat din originale, ca testimoniĭ fundamentale ale textuluĭ, sunt ĭarășĭ de cea maĭ mare importanță, de óre-ce ele sunt mult maĭ vechĭ de cât manuscriptele grecescĭ despre care am vorbit în numĕrul precedent al revisteĭ nóstre, și deosebit de acésta avem și sciința exactă a țĕrilor unde s'aŭ făcut aceste traducerĭ.

Dar dacă aceste traducerĭ sunt importante pentru studiul textuluĭ cărților sânte, acésta nu însemnéză că ele sunt absolut normative, și că pe basa uneia saŭ alteia din ele putem noĭ să afirmăm, că textul așa este exact și nu al-

mintrelea. Intr'adevĕr, era odată în lumea teologilor vechĭ, credința, carea s'a redeșteptat acum în parte și la câți-va teologĭ modernĭ, că traducerile vechĭ sunt și trebue să fie normative pentru a fixa curăția textuluĭ uneĭ scrierĭ óre-care. Insă părerea acésta nicĭ odată n'a putut să-șĭ capete dreptul de cetățenie în sciința teologieĭ critice.

Adevĕrul în cestiune póte fi numaĭ acesta, că adecă tóte traducerile și cele maĭ vechĭ și cele maĭ noĭ, 'șĭ-aŭ importanța lor pentru studiul critic al recensiuneĭ textuluĭ, și așa s'a și folosit aceste traducerĭ de aprópe maĭ toțĭ recensoriĭ și editoriĭ cărților sânte.

Acestea în trécat ḑise, să trecem acum la examinarea în parte a acestor traducerĭ, începând cu cele maĭ vechĭ, și între acestea, dintre cele dintâĭ, sunt:

TRADUCERILE ORIENTALE.

I. *Traducerea Siriacă.*

Creștinismul rĕsarit maĭ întâĭ în Palestina să respândi fórte de cu timpuriu peste confinele acesteĭ țĕrĭ, și maĭ înainte de cât orĭ unde veni în Siria, a căriĭ capitală Antiochia deveni punctul central al misionarilor creștinĭ, pentru țĕrile păgâne.

De și în Antiochia limba dominantă era cea grecéscă, totușĭ în țară, ca limbă a poporuluĭ, era tot limba siriacă, ba ceva maĭ mult, în partea de dincolo a Eufratuluĭ, în Mesopotamia, să pare că deja la începutul véculuĭ al II-lea înflorea printre creștiniĭ de acolo, o literatură siriacă fórte bogată: care numĕră între altele și traducerea cărților sânte.

Cea maĭ veche din traducerile siriace este fără îndoială:

1) *Peșito*, carea cuprinde atât Vechiul cât și Noul Testament [1]. Relativ la origina eĭ, ne lipsesc date sigure.

---

[1]) Winchelhaus de N. T. vers Syriaca antiqua quam Peschito vocant. Halle 1850; (Rodiger, „Peschito" în *Ersch* în *Gruber* Encyclopaedie Sect. III, pag. 298 sequentes. *Arnold* în Herzog Real En-

Sigur este însă că e fórte veche, probabil de la începutul véculul al II-lea. Traducerea acésta are lipsă, patru epistole catolice şi anume: II Petru, II şi III Ión, Iuda şi apocalipsa şi în forma acésta era ea cunoscută la creştiniĭ sirieniĭ din diferite părţĭ, chiar Nestorianilor şi Monofisiţilor. La întrebarea: De ce în traducerea Peşito lipsesc cărţile enumerate? s'a rĕspuns din vechime în acelaşĭ fel şi anume: Să scie, că în Siria cărţile sânte aŭ avut o mare autoritate bisericéscă, atât pentru literatură cât şi pentru cult, şi cum Sirieniĭ aŭ îngrijit ca să aibă fórte de vreme o colecţiune a cărţilor sânte aŭ luat şi aŭ tradus pe acele care eraŭ atuncĭ în întrebuinţare obştéscă în Biserica creştină, din care lipseaŭ probabil cele cincĭ carţĭ amintite, saŭ al căror caracter de cărţĭ sânte încă nu era de tot recunoscut. Pare că părerea acésta este justă, maĭ ales când ne amintim prin câte fase a trebuit să trécă istoria canonuluĭ cărţilor sânte, şi câte lupte aŭ fost până ce el să fie odată definitiv fixat.

Cu tóte acestea însă, renumitul theolog *Hug*, crede că aceste cincĭ carţĭ aŭ format la început un tot complect în originala traducere siriană, şi abia maĭ târḑiŭ aŭ fost eliminate ele din text, rezemându-se în sprijinirea ipoteseĭ sale, pe autoritatea luĭ Efrem Syrul († 373) care a citit, ḑice Hug, aceste carţĭ în sirienesce s'aŭ póte că el însuşĭ le-ar fi tradus din grecesce în sirienesce. Opinia acésta a luĭ Hug însă nu-şĭ póte avea temeĭ, întru cât noĭ ştim că Efrem orĭ de câte orĭ să îndeletnicea cu cetirea scriitorilor Bisericeĭ grece, să folosea de un tâlmaciu, în tot casul nu era aşa de tare în cunóscerea limbeĭ grecescĭ, ca să fi

---

cyclopedie, pag. 398 sequentes. *G. Bickell,* Conspectus rei Syrorum literariae Monasterii, 1871, pag. 5—12. Cuvîntul *Peşito* însemnéză simplu, în tocmaĭ, credincios, de unde ne putem esplica şi denumirea traduceref că ea adecă este simplă şi credinciósă originaluluĭ. Numele acesta nu l'a avut la început traducerea siriacă. El 'ĭ s'a dat maĭ târḑiŭ probabil în opunere cu alte traducerĭ siriace de acelaşĭ fel. (Tregelles, pag. 258 sequentes).

putut el însuşi întreprinde o traducere directa din originalele grecescĭ în limba siriană.

Dar daca în *Peşito* lipsesc cărţile despre care am amintit, cum să face că ele exista în alte traducerĭ siriane fórte vechĭ? La acésta rĕspundem cu afirmaţiunea că în cele treĭ vécurĭ primare ale creştinismuluĭ aŭ fost cunoscute de Biserică întréga colecţiune a cărţilor sânte, ba ceva maĭ mult, când s'aŭ împărţit ele în lecţionariĭ saŭ pericope pentru trebuinţele cultuluĭ dumneḑeesc public nu eraŭ escluse din canon nicĭ ace te cincĭ cărţĭ; de unde resultă că pe timpul lor Efrem Syrul, care după cum să vede a vieţuit în vécul al patrulea ele eraŭ deja cunoscute şi traduse în sirienesce de şi Peşito n'a voit ă le priméscă.

O altă întrebare care 'şĭ aŭ pus'o theologiĭ, este, dacă *Peşito* în ceea ce privesce Noul Testament este opera unuĭ traducĕtor, saŭ a maĭ multora? La acésta s'a respuns că lucrul nu să scie sigur, dar ceea ce este adevĕrat, este că ea aparţine ca traducere aceluiaş timp, ĭar pentru vechimea care cu dreptul 'ĭ să atribue are ea mare autoritate pentru istoria critică a cărţilor Nouluĭ Testament.

In Europa s'a făcut cunoscută *Peşito* abia în anul 1552, de către *Moses*, preot din Mardin, pe care l'a trimis Patriarhul Iacobit de pe acel timp cu numele *Ignatiu*, la Papa *Iuliu* al III-lea, pentru ca să se recomande acestuia şi să îngrijască tot-odată de tipărirea traducereĭ. Aşa prima ediţiune tipărită apăru la *Viena* în anul 1554, pe socotéla luĭ Ferdinand I şi sub privigherea Cancelariuluĭ austriac *Alb. Widmanstadius* ajutat de *Moses de Mardin*, care s'aŭ folosit şi de douĕ manuscripte.

Acéstă ediţiune cuprinde Noul Testament după alcătuirea originală a traducereĭ *Peşito*, lipsind din ea: a) cele cincĭ cărţĭ amintite; b) locul din I Ión 5, 7: şi Ión 7, 53—8 11, care eraŭ strĕine manuscriptelor *Peşito*.

In ediţiunele posteriόre, să cuprind şi aceste parţĭ care lipsesc în prima ediţiune. Ele, să ḑice că ar fi luate din alte manuscripte siriane de asemenea fórte vechĭ. Acésta

însă nu póte constitui pentru noĭ o autoritate tot aşa de mare şi un interes critic ca originalul traducereĭ. Cele patru cărţĭ din epistolele catolice care lipsesc în Peşito, aŭ fost edate maĭ întâĭ de *Ed. Pococke*—Leyden 1630, de unde aŭ trecut ele apoĭ şi în cele-l-alte ediţiunĭ ale luĭ *Peşito*, şi anume în Poliglota din Paris (1645) şi din Londra (1655), cum şi în ediţiunea luĭ *Gutbier* (Hamb. 1664). O traducere a Apocalipseĭ a tipărit'o cel dintâĭ *L. de Dieu* —Leyden 1627, după un exemplar găsit în biblioteca din Londra, şi care aparţinea luĭ *Scaliger*. Codicile acesta este scris la Roma în anul 1580 de un Indian cu numele *Gaspar de Aden*. Din aceiaşĭ traducere maĭ avem un manuscript în Florenţa din anul 1582.

Pericopa din Ión 7, 53—8, 11 de care am vorbit maĭ sus că lipsesc în prima ediţiune a traducereĭ Peşito, a edat'o *L. de Dieu—Animadversiones* în patru evang. Leyden 1633, de unde aŭ fost primite şi în Poliglota din Londra, cum şi în cele l-alte eşite după acestea. Ele să maĭ găsesc de asemenea şi în două treĭ manuscripte a traducerei filoxeniane.

2) Un manuscript ce să află acum în *Britisch-Museum* adus dintr'o monastire din pustiile Nitrice cuprinde părţĭ însemnate din Evangeliĭ, luate dintr'o traducere siriacă încă necunoscută, pe care Tregelles o crede a fi mult maĭ veche de cât *Peşito*. *Cureton* a edat'o, în două colóne şi anume textul siriac cu traducerea englesă şi cu esplicaţiunĭ.

3) *Traducerea filoxeniană* a fost săvârşită de *Chorepiscopul Policarp* în anul 508 după porunca Episcopuluĭ monofisit din Mabug saŭ Hierapolis, cu numele *Xenaias* saŭ *Philoxenus*, ĭar maĭ târḑiŭ revisuită de *Thomas din Charckel* (un loc necunoscut în Palestina) saŭ după cum el însuşĭ să numesce: *Săracul Thoma*, la anul 616, într'o monastire a Antonianilor din Alexandria, unde să retrăsese după ce a fost alungat din Episcopatul său din Mabug de către un Episcop Meletian Domitian. Thomas, în revisuirea acesteĭ traducerĭ, a avut în vedere şi unele ma-

nuscripte grecescĭ, pe care le-a folosit în mod critic, punênd pe margini variantele care le-a putut descoperi.

Traducerea filoxeniană, cuprinde Noul Testament întreg, chiar şi acele patru antilegomena din epistolele catolice, afară însă de Apocalipsă, pe care uniĭ aŭ credut că aŭ fost adaosă la text de către *L de Dieu;* însă cu nedrept, întru cât e mult maĭ probabil că acela care a întregit traducerea a fost *Thomas din Charkel.*

Unica ediţiune a acesteĭ traducerĭ este aceea a luĭ *I. White*; († 1814) şi anume evangeliile aŭ fost edate în anul 1778 în *Oxford*; faptele apostolilor si epistolele catolice la 1799, ĭar epistolele pauline la 1803. Evangeliile s'aŭ edat consultându-se două manuscripte, ĭar pentru cele-l-alte cărţĭ s'a consultat numaĭ un manuscript. Manuscriptele aceste aŭ fost aduse în biblioteca din Oxford din biblioteca unuĭ predicator englez cu numele *Ridley.* Unul din aceste manuscripte a fost utilisat şi de *Wetstein* pentru ediţiunea sa. După eşirea la iveală a ediţiuneĭ luĭ *White* şi anume a evangeliilor, întreprinse *Adler* a examina din noŭ acéstă parte a Nouluĭ Testament aducêndu le maĭ multe îmbunătăţirĭ în scrierea sa: *N. T. versiones Syriacae Simplex (Peschito), Philox, et Hieros, denuo examinatae* —Copenh. 1789. 4.—Traducerea Evangelieĭ luĭ Ióa a scos'o la lumină *Bernstein—dasheil. Ev. d. Ioh. Syrisch in Harkl. Leipzig. 1853*—după un manuscript din Vatican, care maĭ înainte era în stĕpânirea luĭ *Ios. Sim. Assemani*, şi care conţine cele patru evangeliĭ, fără să aibă ceva note pe margine şi nicĭ vre-un semn óre-care.

Traducerea filoxeniană, ca şi Peşito, este de mare interes pentru studiul critic al textuluĭ cărţilor sânte. Valórea eĭ a pus'o în evidenţă fórte mulţĭ recensorĭ criticĭ, cu deosebire *de Wette.* La alcătuirea eĭ s'a avut în privire Peşito, şi este atât de credinciósă textuluĭ din cuvînt în cuvînt, în cât pentru a o înţelege cine-va bine, are de multe orĭ neapărată trebuinţă ca să recurgă la originalul grecesc, cu atât maĭ mult cu cât şi din punct de ve-

dere al spirituluĭ limbeĭ ele de multe orĭ diferă. Așa de pildă: contra spirituluĭ limbeĭ siriane articolul grecesc, să exprimă printr'un cuvînt deosebit, pronumele personal; de asemenea, aceleașĭ cuvinte grecescĭ sa exprimă prin aceleașĭ sirienescĭ, chiar dacă aŭ o semnificațiune deosebită etc. din care pricină tocmaĭ, este traducerea acéstă—cum am ȡis—de mare valóre pentru critica textuluĭ.

Fiind dat caracterul traducereĭ filoxeniane, a fi cu desĕvêrșire credincios originaluluĭ grecesc, ba încă după cum am vĕȡut prea credincios, s'a născut, din acéstă împrejurare două ideĭ nouĭ, în timpul modern asupra scopuluĭ care l'a avut în vedere traducĕtorul atuncĭ când a întreprins acéstă lucrare. Și anume: Uniĭ aŭ creȡut și cred, că scopul final al traducereĭ a fost ca să împlinéscă golurile traducereĭ Peșito, atât în ceea ce privesce lipsa celor cincĭ cărțĭ din Peșito, cât și ca să respundă la o necesitate a cultuluĭ. Alțiĭ—și între aceștia este și *Hug* și *Eichhorn*, cred că scopul eĭ a fost cu desĕvêrșire privat, și anume numaĭ pentru trebuințele doctrinale ale Monofisiților. In mijlocul acestor părerĭ să ivesce o alta a luĭ *Bertholdt*, care ȡice că traducĕtorul a avut în idee a urmări un scop eminamente critic, întocmaĭ ca și Origen când a alcătuit Hexapla sa asupra Septuagintei, și anume de a da creștinilor sirianĭ putința, ca să observe bine unde nu corespunde Peșito cu textul original grec. Intre aceste treĭ părerĭ, noĭ credem că opinia luĭ Hug este cea adevĕrată.

4) *Traducerea Hierosolymitană—Siriană* saŭ după cum o maĭ numesc uniĭ *Palestineană-siriană*. In biblioteca Vaticanuluĭ să află un Evangelistarium în acéstă traducere, descoperit acolo de Adler, care a și făcut cunoscute câteva probe din el. Traducerea este scrisă în limba aramaică [1]). După o notiță ce să păstréză la sfârșit să vede

---

[1]) In privința dialectului acesteĭ traducerĭ—*Chaldaic*, amestecat cu elemente *ebraice* și *siriace*—comp. Nöldecke *in Zeitschrift der*

că codicile acesta este scris într'o monastire din Antiohia la 1031, ïar vechimea traducereï, o crede Adler a fi între vécul al IV-lea şi al VI lea, decursă dintr'un original grec.

II. *Traducerea Etiopă.*

Creştinismul s'a făcut cunoscut în Etiopia saŭ Abisinia în vécul al IV-lea, adus fiind acolo de *Frumenţiu şi Edessiu*, cariï cu drept cuvînt să pot considera ca întemeietoriï Bisericeï creştine etiopene. Frumenţiu chiar a şi fost primul Episcop creştin în Axum; ïar din cercetările istorice se dovedesce, că traducerea etiopénă a Biblieï Vechiuluï şi Nouluï Testament a fost făcută chiar în acest timp. Sântul Ión Chrisostom vorbesce chiar de o traducere etiopénă, şi anume de Ión (Homil. 1. in Ev. Ioann). Ea este alcătuită în dialectul dominant atunci în Etiopia numit dialectul *Geez* saŭ şi *limba etiopénă*, şi este cursă din original grecesc, ïar în ceea ce privesce special Vechiul Testament 'ï făcută după Septuaginta. Falşă este părerea unor etiopienï când să încércă a afirma, că traducerea este decursă dintr'un original arab, săvêrşită de un predicator al lor cu numele *Abba Salama*. Dialectul *Geez* a fost înlocuit în vécul al XIV-lea prin *dialectul Amharic* ca dialect poporal, din care timp a rĕmas el, dialectul Geez, numaï pentru învĕţaţï. cu deosebire ca dialect s'aŭ limbă bisericéscă, în care chiar până astă-ḑï Abisiniï îşï scriu scrierile lor bisericescï, de şi poporul nu e în stare să pricépă.

Traducerea etiopiană a biblieï a fost dată la lumină prin tipar sub îngrijirea a treï preoţï etiopienï sub Papa Paul al III-lea, în Roma, la anul 1548 în două volume quart şi pentru că exemplarul după care urma să se facă tipăritura avea maï multe greşelï şi lipsurï în faptele apostolilor,

---

Deutschen—Morgenländischen G. 1868, pag. 443. O ediţiune a acestuï Evangelistarium a scos'o la ivélă Contele Francesco Minischalchin Erizzo 1861—1864.

s'a folosit editoriĭ în mare parte atât de originalul grecesc cât şi de Vulgata. Chiar şi în cele-l-alte cărţĭ se vede că s'aŭ strecurat cu ocasia tipăritureĭ maĭ multe greşelĭ. Din acéstă ediţiune s'a tipărit traducerea şi în Poliglota din Londra la 1657 care merită a fi observată maĭ ales că editoriĭ aŭ tipărit şi acele părţĭ ale textuluĭ care lipseaŭ în originalul etiopian saŭ nu se put aŭ ceti. O traducere latinéscă bine îngrijită a textuluĭ etiopian, cum s'a tipărit în Poliglote să datoresce luĭ *Chr. A. Bode* († 1796). Brauschwig, 1752, 55, două volume quart. Ea însă n'are aşa mare valóre pentru studiul critic al textuluĭ cărţilor sânte.

O nouă ediţiune a textuluĭ etiopian, a făcut'o *Thomas Pell Platt* după îndemnul societăţeĭ britanice a biblieĭ cu destinaţiune specială, pentru folosul sufletesc al creştinilor din Abisinia.

În deobşte vorbind, autorul traducereĭ etiopiene a bibliei, a fost fără îndoială un etiopian ïar nu grec; acésta se dovedesce din întrebuinţarea şi înţelesul deosebit ce-l face şi-l da el unor cuvinte grecescĭ, deşi traducerea evangeliilor e cea maĭ bine reuşită. Causa pentru care autorul traducereĭ n'a putut reuşi ca lucrarea sa să fie absolut corecta şi să respundă pe deplin textuluĭ grecesc, a fost pe de o parte insuficienţa cunoscinţelor sale în ceea ce privesce limba grécă, ïar pe de alta—şi acésta este şi părerea luĭ *Schmidt* şi *Hug*, la lucrarea sa, autorul a întrebuinţat maĭ multe manuscripte grecescĭ pe care nu le-a folosit odată paralel la traducerea sa, ci parţial, aşa că caracteristica traducereĭ să vede maĭ lamurit în epistolele pauline pe care autorul maĭ mult le parafraséză.

Din o altă traducere etiopiană în *dialect amharic* să află numaĭ o mică bucăţita—Luca 11 1—13—în biblioteca din *Giessen*, decursă fără îndoială din traducerea etiopă cu care să înrudesce fórte mult [1]).

---

[1]) O traducere latinéscă a acestuĭ fracment făcută de *I. H. May jun.* să păstréză la Schmidt. Bibl. f. Krit. Exegese und Kirchengeschichte I, 307 sequentes. Maĭ departe alt-ceva nu ne este cunoscut nimic în privinţa acesteĭ traducerĭ amharice şi niciĭ chiar în Abisinia nu să scie dacă ea a existat saŭ nu vre-o dată.

III. *Traducerile egiptene.*

Pentru literatură în deosebi, Egiptul şi-a căpĕtat fórte de mult un titlu de glorie înaintea lumeĭ învĕţate. Aceea ce odinióră era Atena cu farmecul eĭ artistic şi sciinţific deveni acum Egiptul şi în special reşedinţa saŭ capitala acestuia, *Alexandria.* Din timpul luĭ Alexandru cel mare maĭ ales, limba grecéscă pătrunse în tóte păturile sociale ale Egiptuluĭ, aşa că într'un timp relativ fórte scurt Alexandria devine vatra unde urma să se făurescă pe viitor tot ceea ce geniul şi munca omuluĭ putea produce. Metropola sciinţelor şi artelor, Cathedra filosofilor vechĭ,—Athena, încetă încetul cu încetul, ĭar gândurile tuturor să îndreptară spre noua Metropolă a sciinţelor şi artelor.—Sub Ptolomei chiar, limba grécă era declarată ca limbă a curţeĭ, şi exemplul acesta avu de urmare că maĭ în tot Egiptul de jos şi în oraşele de căpetenie era cunoscută şi vorbită limba grécă. Totuşi în popor la ţară, rĕmase dominantă tot limba ţĕreĭ, cea egipténă, cu deosebire în Egiptul de sus saŭ Thebais. Acésta până la alungarea Ptolomeilor, când limba grecéscă ne maĭ putênd face nicĭ un pas înainte, îĭ luă locul de isnoavă limba ţĕreĭ, maĭ ales în Egiptul de sus. Furia cu care elenismul cuprinse Egiptul avu drept resultat, că şi după ce fu mărginit, totuşĭ în limba poporuluĭ egiptén rĕmaseră multe cuvinte grecescĭ care îşĭ căpĕtară cetăţenie In Egipt eraŭ şi fórte mulţĭ Judeĭ, cariĭ vorbiaŭ aprópe esclusiv numaĭ grecesce. Sub influenţa vechiuluĭ elenism din Alexandria, care cuprinsese întréga populaţie a oraşelor, şi care fatalmente ca limbă era întrebuinţat nu numaĭ în literatură dar şi în viaţa comună, Judeiĭ uitaseră limba ebraică şi vorbeaŭ acum aprópe numaĭ grecesce. Acésta şi esplică timpuria trebuinţă de a li să traduce biblia din originalul ebraic pe care nu l maĭ înţelegeaŭ, în limba grécă, lucrare sĕvêrşită, după cum este cunoscut, de către ceĭ 70 de traducĕtorĭ.

Creștinismul a fost predicat în Egipt acelora cariĭ vorbeaŭ limba grécă, Judeĭ și păgânĭ; și sunt urme care ne dovedesc, că în același timp aprópe a fost cunoscut el și egiptenilor propriu ḑișĭ, chiar în Thebais; proba o avem în trebuința fórte timpurie, de a traduce în limba egipténă cărțile sânte. Limba egipténă cum era ea croită în timpul acela, se numea *limba coptică*. după cum să numeaŭ și egiptieniĭ propriu ḑișĭ—copțĭ, cuvînt care provine saŭ din stricarea cuvîntuluĭ Αἴγυπτος, saŭ de la renumitul oraș din Egiptul de sus *Coptos*. Astă-ḑĭ în tot Egiptul limba dominantă este cea arabă, și chiar creștiniĭ copțĭ (cariĭ sunt monofisițĭ) numaĭ pricep limba coptică, afară numaĭ de preoțĭ, cari păstréză până astă-ḑĭ limba coptică ca limbă bisericéscă, ĭar Noul Testament îl citesc poporuluĭ tot în limba coptică, avênd totușĭ grija de a repeți cele citite și în traducerea arabă [1].

In limba coptică, ni s'aŭ păstrat maĭ multe traducerĭ ale cărților biblice, în diferitele dialecte în care este împărțită acéstă limbă, și anume în două:

1) In *dialectul memfitic* saŭ al Egiptuluĭ de jos, care traducere să maĭ numesce și *coptica*. Traducerea acésta a fost cunoscută cea dintâĭ Egiptenilor.

2) In *dialectul thebaic* saŭ al Egiptuluĭ de sus, pe care arabiĭ îl maĭ numesc *Sahidic*, din care pricină și traducerea săvêrșită în acest dialect să maĭ numesce și sahidică.

Din traducerea memfitică se găsesc maĭ multe manuscripte în bibliotecile din Roma, Paris, Oxford, Berlin etc. care cuprind părțĭ din Vechiul și Noul Testament, dar care nu sunt maĭ vechĭ de cât vécul al X-lea. Ele aŭ fost mult utilisate, pentru critica textuluĭ Nouluĭ Testament, maĭ întâĭ de *Mill*, după colațiunile făcute din manuscripte de *Th. Marshal*, cu intențiunea de a face o edițiune a acestora, la care însă n'a putut ajunge, stingêndu-se din viață.

[1]) Comp. descrierea luĭ *Niebuhr*, despre Arabia, pag. 86.

Maĭ târḑiŭ întreg Noul Testament a fost edat de *Dav. Wilke* în Oxford, 1716, folosindu-se în lucrarea sa de 21 manuscripte împreună şi de traducerea latină. Ediţiunea luĭ Wilke însă nu are atâta importanţă de óre-ce manuscriptele de care s'a folosit el nu sunt dintre cele maĭ vechĭ, şi afară de acésta variantele din diferitele manuscripte sunt aşa de rĕŭ combinate în cât pentru critica textuluĭ nu aduc un folos aşa de mare. O a doua ediţiune critică, a întreprins'o *M. G. Schwartze* († 1848), a căria prima parte (cele 4 evangeliĭ) în două volume a apărut la Leipzig 1846, 47. In acéstă ediţiune Schwartze s'a folosit, din ediţiunea luĭ Wilke numaĭ de manuscriptele din Berlin—care ĭaraşĭ nu sunt dintre cele maĭ vechĭ—şi de colaţiunile cu textul grecesc. După mórtea sa, a continuat lucrarea *Paul Bötticher: acta apostolorum coptice*—Halle 1852. *Epistulae N. T. coptice* 1852 (Iacob. I şi II Petru. 1—3, Ión, Iuda; apoĭ cele 14 epistole ale luĭ Paul). Dar şi acéstă ultimă ediţiune lasă fórte mult de dorit pentru ca ea să pótă fi utilisată cu folos, în critica textuluĭ. *R. T. Lieder*, pentru creştiniĭ copţĭ, a edat la Cair, Noul Tessament în traducerea coptică avênd paralelă şi o traducere în limba arabă.

Din traducerea Sahidică ne sunt cunoscute numaĭ fragmente din Vechiul şi Noul Testament. Ele să păstrézá în Anglia, maĭ ales la Oxford; în Italia, cu deosebire în colecţiunile Cardinaluluĭ Borgia, († 1804), şi între aceste sunt, aprópe întregĭ faptele apostolilor, epistolele luĭ Ión, epistola luĭ Iuda, epistola către Filipenĭ şi altele. Din anul 1779 începênd, câte-va din aceste s'aŭ şi tipărit. De cea maĭ mare însemnătate între altele, este un codice în colecţiunea luĭ Borgia, care cuprinde fragmente din Ión, cap. 6—8 în traducerea sahidică, avênd ca paralelă şi textul grecesc cu scriere uncială, şi care a fost edat de *Georgi*, 1789. După *Georgi* mulţĭ recensorĭ criticĭ s'aŭ făcut renumiţĭ prin edarea celor-l-alte resturĭ ale traducereĭ sahidice, atât în Anglia şi Germania, cât şi în Danemarca;

ïar astă-ḑĭ se află multe fragmente needate, în Anglia, şi anume în colecţiunea *Doctoruluĭ Tattam* în Bedford, din Pentateuch, din cărţile istorice ale Vechiuluĭ Testament, mare parte din psalmĭ, evangeliĭ şi epistole; şi chiar în Roma şi în Neapole sunt multe codice, care n'aŭ fost utilisate până acum.

Acestea în trécăt ḑise, să nasce întrebarea, când s'a putut face aceste traduceri ale bibliei în limba coptică? La acésta s'a respuns, că la sfârşitul véculuĭ al III lea şi începutul celuĭ al IV-lea cu siguranţă s'a alcătuit traducerea. Dovadă pentru acésta avem istoria renumiţilor monahĭ egiptenĭ Antoniu şi Pahomiu cum şi alte mărturiĭ istorice. Traducerea sahidică pare a fi cea maĭ veche, ïar timpul când s'a făcut, dupĕ cum deja am ḑis, să vede a fi mijlocul véculuĭ al III-lea, căria 'ĭ-a urmat nu dupĕ mult timp şi cea memfitică.

Deosebit de traducerea bibliei în aceste douĕ dialecte, se maĭ găsesc resturĭ din o a treia traducere egipténă, în colecţiunea luĭ Borgia, al căriĭ dialect este cu totul deosebit de cel sahidic saŭ memfitic, şi care dupĕ cum să vede ţine cumpăna între amêndouĕ, apropiindu-se maĭ mult de cel tebaic. In care parte a ţĕreĭ se va fi vorbit acest dialect nu să scie cu siguranţă. Arabiĭ, afară de dialectul sahidic şi memfitic, maĭ cunosc un al treilea dialect, numit *basmuric*, şi uniĭ cred, că acéstă a treia traducere, este făcută în acest dialect *basmuric*; alţiĭ cred, că lucrul nu-ĭ tocmaĭ aşa. Dupĕ cercetările făcute de *Quatremère— Recherche crit. et hist. sur la langue et la litterature de l'Egypte, Paris 1808*, *Basmur* să pare a fi fost o localitate în partea ostică a Delteĭ. Aşa dar dacă traducerea în cestiune ar fi fost facută în dialectul basmuric cum să crede, ar fi trebuit negreşit să aibă caracteristica limbeĭ dominante pe acea vreme în partea acésta a delteĭ; dialectul însă să apropie cum am ḑis de cel tebaic. *Champollion jun.* crede că *Basmur* trebue să fi fost în ţinutul *Phajom*.

Pentru a încheia istoricul traducerilor coptice, este necesar a sci, că cu timpul creștinii egipteni ne mai înțelegênd limba coptică, s'a simțit trebuința ca să li sa traducă în limba arabă cărțile sânte. Traduceri arabe deci s'aŭ făcut, și în diferitele biblioteci ale Europei să găsesc multe manuscripte ale traducerei coptice care are pararelă și traducerea arabă, traducere decursă din cea coptică. Așa de pildă un exemplar din acésta, și anume al celor patru evangelii să află în Biblioteca din Paris, și un altul tot acolo, care cuprinde epistolele pauline din care Hug și alții aŭ făcut diferite tipărituri.

(Va urma).

DOCUMENTE.

Cesarie Daponte, persónă cunoscută cetitorilor Revisteĭ „Biserica ortodoxă“, a venit pe la 1758 cu sf. lemn al Cruceĭ, care era păstrat în o mică părticică la Monastirea Xeropotamul din Sf. Munte Athos, prin Moldova. După ce a câştigat banĭ şi averĭ cum şi prerogative pentru a primi o sumă anuală, ca danie din darea *Desitineĭ*, şi acésta prin influinţa Domnuluĭ Scarlat Ghica şi cu ajutorul moral al Metropolituluĭ Iacob Putneanu, scrie apoĭ acéstă epistolă Metropolituluĭ Ungro-Vlahieĭ Filaret. Din acéstă epistolă cunóştem positiv, că Metropolitul Filaret era grec de origină şi anume din Zachint. Prin acéstă epistolă escită ambiţia Metropolituluĭ Filaret, de a nu se lăsa maĭ pe jos cu dărnicia către Xeropotam de cât Bogdania (Moldova), maĭ ales că-ĭ grec. Dă în fine colorit Valahieĭ de ţară a *Romeilor*. In urmă cere să i se dea prerogative orĭ venit anual şi din Valahia, de la darea *Goştineĭ*.

Laudă meritele marĭ ale Domnitoruluĭ Scarlat Ghica şi fericirea ce o aştéptă pe Valahia prin strămutarea Domnitoruluĭ din Moldova în Muntenia.

(Am tradus acéstă epistolă din cartea publicată de Dl. Emile Legrand, Δακικαὶ Ἐφημερίδες, vol. I, pag. 387 şi 388. 1880, Paris).

Cătră Filaret Zachintheanu al Ungro-Vlahieĭ.

Iată după dorinţa Preasfinţiteĭ Vóstre preasfinţeniĭ, şi după presupunerea mea celuĭ nesfinţit, cu puterea Cruceĭ care tóte póte, s'a rîdicat de la Iaşĭ şi vine la Bucureştĭ prea Inălţatul nostru Domn, Scarlat Ghica Voevodul. Decĭ, veseliţi-vĕ, Preasfinţite al nostru stăpâne, prea marițĭ boerĭ şi tot poporul luĭ Dumneḑeŭ, bucuraţi-vĕ astă-ḑĭ. Mărițĭ pre Dumnedeŭ din inimĭ, glorificaţi-l şi primiţi-l şi vĕ supunețĭ luĭ, ca unuĭ înger trimis de Dumneḑeŭ, ca unuĭ Domn hărăzit de Domnul, înconjurându-l cu socotinţĭ plăcute luĭ Dumneḑeŭ, şi urmându l cu boeriĭ ĭubiţĭ de Dumneḑeŭ şi venind cu dorinţa poporuluĭ nu va auḑi maĭ mult curtea strigăte, nu va suferi maĭ mult orgiĭ, nu va tremura de ameninţărĭ, nobleţa va fi cinstită, archondologia va fi mulţămită, şi ĭerarhia va fi închinată. Iată tóte s'aŭ făcut bune, ĭată tóte s'aŭ făcut noŭĕ, prin ce mijloc? Prin mijlocirea cinstiteĭ Crucĭ. Crucea, natură şi artă în deşĕrt nimic nu face. Crucea vine în Valahia şi zădarnică face altă dată curgerea. Crucea în Valahia şi ĭată câtă fericire are; Crucea la Bucureştĭ, şi ĭată câtă bucurie şi câtă mărire, şi cât de frumos s'a trezit pe când dormea. Scarlat Voevodul domneşte, blândeţa conduce, curtea rîde, Metropolia saltă, oraşul se înveseleşte, adevĕrul predominézá, posomorîrea s'a îndepărtat, frica s'a smerit, minciuna s'a râdicat, înşălăcĭunea s'a alungat, mofluzia s'a aruncat. Iată tóte s'aŭ făcut bune, mărire luĭ Dumneḑeŭ, mulţămire luĭ Christos, fie numele Domnuluĭ bine-cuvêntat. Preasfinţite, boerĭ, fraţĭ, ast fel de Domn se cuvinea nouĕ, fără rĕutate, blând, nemănios. Dumneḑeŭ să-ĭ dea şi mulţĭ anĭ, puterea Cruceĭ să-l arate şi fericit. Iar eŭ cel maĭ mic nu cer altă resplată şi mulţămire pentru atâta bine-facere a

Crucei, când ducêndu-mĕ la Iașĭ, a trimis pe Domn la Bucureștĭ, de cât nu maĭ ceea ce a regulat cu mulțamire aicea Inălțimea Sa, și a conlucrat cu buna-voință confratele vostru și conliturgisitor, Preasfințitul Iacob al Moldoveĭ, adică mila, care prin Preasfințitul Moldo-Vlahieĭ a făcut aicea la *Desitină* să se facă prin Preasfințitul Ungro-Vlahieĭ acolo la *Goștină*. Și Preasfinția sa virtuos și Prea sfinția Vóstră ĭubitor de virtute; ĭubitor de Dumnedeŭ este Preasfinția Sa, ĭubitor de Christos sîntețĭ și Preasfinția Vóstră. Nu voesc să se arată al Moldavieĭ maĭ bun de cât al Ungro-Vlahieĭ, Bogdanul Romeuluĭ. Sînt jaluz sĭ găsesc pe Iacob maĭ filantrop de cât Filaret. Ci cred, ci mĕ rog, dupre cum a stat a stăruit și a îngrijit pentru cinstita Cruce Preasfinția Sa, ast-fel să stea, să stăruĭască și să îngrijască pentru ea și Preasfinția Vóstră, conajutor avênd și sprijen Crucea și pe marele Dudescu, că mila ce s'a făcut aicea în dilele luĭ să se facă și acolo în dilele Prea sfinţieĭ Vóstre, dupre cum îl vor ruga pe Dumnedeŭ o sută atâța săracĭ Xeropotomițĭ sfințițĭ și monahĭ pentru Preasfinția sa, așa îl vor ruga și pentru Preasfinția Vóstră. Și după cum se va pomeni numele luĭ ne'ncetat la monastire, așa se va pomeni și al Preasf. Vóstre, pentru că nu este puțin binele ce-l facețĭ, dupre cum a făcut și Preafs. sa. Și dupĕ cum aceea (crucea) pe împĕratul restignit pe ea l'a făcut îndatorit, ast-fel să o facețĭ împreună cu ceĭ 40 de sfințĭ Preasf. Vóstre; pentru care pe boerĭ și pe ĭubițiĭ frațĭ frățăște ĭ salut.

Ne'nvinsa și ne'nțăleasa și dumnedeeasca putere a cinstiteĭ și de viață făcĕtóreĭ Crucĭ să le hărăsască sănătate și dorita arhontie, spre chivernisala multora și liniștea lor, spre veselie comună, spre cinstea frateluĭ și mărirea luĭ Dumnedeŭ. Care și pe Valahia o respectă și pe Bogdania o ĭubește, și pe una o miluește și pe alta o fericește și pe Valahĭ îĭ îmbogățește și Bogdanilor bine le face și pe Romeĭ îĭ mărește și pe localnicĭ îĭ înaintéză, și dorește pe religioșĭ și pe ceĭ nereligioșĭ îĭ părăsește. Bine-cuvintéză

pe cei buni şi pe cei rĕi îndelung îi rabdă şi despre toţi grijă pórtă. A căria bunătate este vecinică, înţĕlepciunea neexprimată, puterea nesfârşită, şi mărirea nedescrisă, căruia gloria în veci, Amin.

1758, August 4.

Act de fundaţiunea Monastireĭ Goroveĭ din Judeţul Dorohoiu [1].

La anul 1705, aflându-se locul pe care atuncea s'aŭ făcut schitul sub stăpânirea monastireĭ Moldaviţa, fiind tot Moldovă, şi fiind-că era codri mari şi pustie adâncă, veneaŭ monahi calugări de se pustnicea în acéstă pustie de la monastirea Moldaviţa şi unii să şi sfârşia, precum dovidesc locul pescerilor, poenile unde locuiaŭ şi gropile unde se îngropaŭ; după care unul din acei monahi cu numele Isidor, fiind încă mirian lucrător de pămênt pe moşia monastireĭ Moldaviţa, într'una din ḑile arând cu plugul, aŭ găsit comóra: adică *Icóna Sf. Ioan* în pământ şi o aŭ scos cu plugul la lumină, care pe taină aŭ chemat pe fratele sĕŭ Clavdie, ce era pustnicindu-se la locul ce mai sus se arată, şi cetind troparul sf. Ión, pomenirea dreptului cu laudă, ce este scris de-asupra chipului sf. Ión fără veleat, neştiută de câtă sumă de ani locueşte în pământ; însă nimic smintită zugrăvirea şi chipul feţei sf. Ión şi aŭ socotit acei doui buni fraţi între ei şi aŭ adus pe taină acéstă sfântă icónă la pescerea monahului Clavdie; ce era în locul unde acuma se află schitul Goroveiu, şi din vreme în vreme s'aŭ descoperit acea icónă credinciosului rob a lui Dumneḑeŭ, Ión Goroveiŭ, ce era om sfânt şi cu frica lui Dumneḑeŭ, care îndată vĕḑênd chipul sfinteĭ icóne aŭ cerut ajutorul sf. Ioan, ca să facă un sfânt locaş precum s'aŭ şi urmat.

---

[1] Titlul este noŭ, pus de Egumenul Ambrosie Bosinceanu, preotul Ioan Stănescu şi D. I. Erbiceanu când aŭ publicat acest document în o fóe volantă, în Dorohoi la 1894.

Că mergênd la monastirea Moldaviţa ducênd multe darurĭ aŭ rugat pe egumenul Monastireĭ ca să'ĭ deĭe voe să facă un schitişor în acéstă neumblată pustie, spre pomenirea sa şi s'aŭ învoit şi aŭ făcut schitul pe numele Sf. Ioan, luând şi o parte de loc pămênt de pădure marginită în hotarĕ pentru hrana monahilor ce vor fi la schit şi la facerea schituluĭ aŭ aşĕzat sf. icónă a Botezătoruluĭ în catapeteasmă, primitórea hramuluĭ Sf. Ioan, în 7 a luneĭ Ghenarie, făcênd un iscusit zugrav şi cele-l-alte icóne împĕrăteştĭ de o potrivă; dupĕ care s'aŭ urmat cu ţinerea tot-déuna în post şi rugăcĭune neîncetat. Şi din vreme în vreme sf. icónă aŭ început a face minunĭ. A tămădui bolnavĭ, a ajuta la ceĭ săracĭ şi alte multe precum sunt cunoscute obştesculuĭ public şi mărturisite de aciea înşuşĭ ce s'a făcut cu ochĭ şi sănătoşĭ cu puterea Sf. Ioan.

Apoĭ cine voeşte a şti, să citéscă acéstă scrisóre şi să crédă, că tóte cele însemnate într'ânsa sunt adevĕrate, aceste aşa s'aŭ găsit în evangelia rusască ce s'aŭ legat cu argint, scrisă rusesce şi s'aŭ tălmăcit moldovenesce la 1842 Fevruarie 5.

Eŭ am aflat'o în casele reposatuluĭ himonah Isidor Ión, între alte hârtiĭ.

Acest act s'a tipărit în timpul Egumenuluĭ *Ambrosie Bosinceanu* Ieromonah, la anul 1894 Sept. 25, prin îndemnul amicilor, Preotul I. Stănescu şi D. I. Erbiceanu.

C. E.

Cultivarea simțămintelor religióse în sînul familieĭ.

Nu se află pe lume o privire maĭ încântătóre și maĭ sublimă, de cât o familie care pătrunsă de simțăminte religióse își îndréptă diminéța înainte de a începe lucrul, saŭ séra după munca ḑileĭ rugele sale către Dumneḑeul cel prea înalt.

Cine nu va fi pătruns de sânțenia momêntuluĭ când capul familieĭ carele plecat pe genunchi și încunjurat de aĭ săĭ își ridică vocea către cel Puternic din ceriurĭ, rugându-se pentru binele și prosperarea caseĭ sale? Cine va putea rĕmânea nemișcat la privirea maĭceĭ iubitóre care cu lacrimĭ în ochi se rógă la ocrotitorul omenimeĭ pentru fericirea, sănĕtatea și buna stare a soțuluĭ și a cop ilor eĭ iubițĭ? Cine nu va fi pătruns de duioșiă la privirea copilașilor micĭ și nevinovațĭ carĭ întinḑêndu-șĭ mânuțele spre Tatăl ceresc să rógă pentru sănĕtatea părinților, a fraților și a surorilor?

Ca roua de diminéță ce cade în timpul arșițeĭ pe floricica pălită de raḑele ferbințĭ ale sóreluĭ, așa să rĕcoresce și inima fie-căruĭ creștin adevĕrat care are fericirea a vedea o familie piósă stând ast-fel în convorbire cu Regele regilor, cu Dumneḑeŭ.

Era un timp când veneraţiunea nemarginită către dumnedeitate, când simţimintele religióse să susţineaŭ şi să nutriaŭ nu numaĭ în bordeie ci şi în palatele cele maĭ strĕlucite. Rodul cel maĭ principal care a isvorît din aceste simţiminte a fost bărbăţia renumită, aŭ fost pietrile rĕmase după scurgerea povoaielor care aŭ făcut neamul românesc mare şi tare.

Intr'una cu lăţirea cultureĭ propagată de către profeţiĭ mincinoşĭ cu degenerarea sigiluluĭ dumnedeităţeĭ, într'una cu părăsirea datinelor strĕbune şi adoptarea celor strĕine însĕ aŭ început chiar de la palate în jos a se perde din familiĭ simţimintele cele religióse. Pe când strĕbuniĭ aduceaŭ la espresiune simţimintele lor religióse prin zidirea bisericelor strĕlucite şi a monastirilor grandióse şi avute, cari încă astă-dĭ vĕdesc ca monuminte vecĭnice virtuţile lor, astă-dĭ purtătorilor aşa numiteĭ culturĭ moderne le ruşine să deie pe faţă şi chiar deneagă atari simţiminte. Astă-dĭ să ţine de maĭ mare ruşine a fi vĕdut în casa luĭ Dumnedeŭ, de cât în societăţĭ necuviincióse şi desfrănătóre; e maĭ mare ruşine a fi pripit la cetirea de cărţĭ morale şi ziditóre, de cât la cele aşa numite picante şi demoralisătóre, cari omóră spiritul şi moravuriĭe cele bune.

Cu mare durere vedem noĭ cultura acésta propagată în dhiua de astă-dĭ între fiiĭ noştri descendenţiĭ strĕmoşilor bravĭ cărora numaĭ şi numaĭ prin puterea simţimintelor religióse le-a fost posibil a lua în gónă oardele barbare şi avane şi a ne lăsa moştenire acest pămênt adăpat cu sângele lor.

Urmarea acesteĭ stărĭ triste şi îngrijitóre pentru fie-care creştin adevĕrat şi naţionalist bun este căderea multor fiĭ bravĭ în cursele ispitelor şi decaderea lor morală care aduce cu sine nenorocirea şi ruinarea multor familiĭ.

Oare resista-vom noĭ pe acéstă luntre slabă şi cărósă povoaelor ce ni ameninţă şi astă-dĭ? Oare pute-vom arĕta şi noĭ acea bravură istorică care a rĕmas pană astă-dĭ caracteristica poporuluĭ Român?

„Frica luĭ Dumnedeŭ este începutul înţĕlepciunei“, dice cu drept cuvênt Inţĕleptul, căcĭ tótă ştiinţa şi înţĕlepciunea lumească îşĭ aŭ isvorul în dumnedeitate. Dacă purtatoriĭ cultureĭ de astă-dĭ deneagă dumnedeitatea, atuncĭ sînt eĭ departe de adevĕr, departe de cultura adevĕrată, căcĭ Dumnedeŭ însuşĭ este adevĕrul. Iar dumnedeescul Mântuitor dice: „Fiţĭ deplinĭ precum şi Tatăl vostru deplin este“; la deplinătate însă nu putem ajunge de cât numaĭ atuncĭ când vom îmbrăţişa cultura cea adevĕrată care e ceea ce ni-o arată însuşĭ Inţĕleptul.

Deie Domnul ca numaĭ de acea cultură să ne ţinem noĭ cu toţiĭ, ca prin ea să ne putem însuşi şi virtuţile strĕbune

Cultivarea simţimîntuluĭ religios să póte ţinti în parte şi prin cercetarea bisericeĭ în duminicĭ şi sĕrbătorĭ la care să mărginesc din când în când creştiniĭ de astă-dĭ, dar de câte orĭ se întâmplă că eşim din biserică cu propusurile cele maĭ bune şi frumóse şi totuşĭ le dăm uĭtăreĭ îndată ce ne vedem în împrejurările îndătinate? Şi óre ajunge acésta? Oare nu suntem noĭ în urma slăbiciuneĭ omenescĭ chiar necesitaţĭ a cultiva simţimîntul religios în sinul familieĭ şi a-l aduce în îmbinare cu tóte momintele şi întâmplările bune şi rĕle din viaţa nóstră.

Espresiunea simţimintelor religióse prin îngenunchiare şi rugĭ cătră atot puternicul Creator înrîuresce chiar asupra inimeĭ gingaşuluĭ copil; el nu cunósce încă pre nimenea maĭ mare preste sine de cât pre părinţiĭ sĕĭ, dar vĕdêndu-ĭ pre aceştia plecaţĭ şi plinĭ de veneraţiune la numirea Domnuluĭ nevĕdut, e pătruns şi el de pietate şi puterea esempluluĭ îĭ insuflă simţiminte religióse cari petrecêndu-l în tótă viaţa devin mijlócele cele maĭ puternice de a resista valurilor ispitelor şi ale patimilor multe cari aduc în urmările lor nenorocirea şi ruinarea multor familiĭ.

Maicelor! Dacă voiţĭ ca să vedeţĭ pre copiiĭ voştri órecând fericiţĭ, dacă voiţĭ să uşuraţĭ luptele nenumĕrate ale

vieței în contra ispitelor și ale patimelor, dacă voițĭ să-ĭ vedețĭ bravĭ și mândri la acțiunile patriotice—atuncĭ nu-ĭ lăsațĭ în séma rațiuneĭ, ci plântațĭ în inima lor de cu timpuriu simtimîntul religios și-ĭ țineți nu numaĭ la aceea, ca eĭ să spuie de-arostul diminéța și séra rugăcĭunele 'ndătinate, ci să îndrepte către Dumnedeŭ și câte-va cuvinte purcese din propria lor simțire. Nimic pe lume nu póte pătrunde inima tatăluĭ și a maiceĭ cu duioșie maĭ mare de cât puținele cuvinte ce le îndreaptă în nivinovăția sa un copil gingaș cu mânile întinse către Tatăl ceresc.

Mihaĭ Bendeschi
Paroh în Calafindeștĭ.

ATESTAȚIE.

Sub-semnații Parohi din Județul Neamțul, ai comunelor urbane și rurale, lămurindu ne că Părintele Protoiereul nostru, Economul Nicolae Conta,—care este și cavaler al Stelei și Corónei României,—ar fi decis a se retrage la pensie, după un serviciŭ de 43 ani neîntrerupți, din causă de bólă și bătrânețe; apoi noi avênd cele mai positive cunoștințe despre corecta sa purtare, ca un adevĕrat părinte al nostru, precum și despre îmbunătățirile aduse Bisericei în Județ, prin neadormitele sale stăruinți, în timp de 31 ani de când a venit din Sucéva ca Protoiereŭ în județul nostru, de care ne simțim datori a le readuce la cunoștința publică, prin publicarea în Jurnalul Bisericesc, la care suntem abonați de 17 ani.

Iată faptele mai principale de care s'a ocupat Sfinția Sa ca Protoiereŭ:

1) In ori-ce comună când a făcut vizită Bisericei și Clerului, a chemat în jurul seŭ enoriașii cei mai fruntași și evlavioși, și prin sfaturi duhovnicesci 'i-a pus în mișcare de a repara, saŭ face din noŭ bisericele ruinate din comună; cu care regulă, astă-ḑi mai tóte bisericele se găsesc bine reparate și din noŭ construite în numĕr de 34, din care 18 de zid și 16 de lemn, tóte înzestrate cu cele necesare.

2) Sunt 23 de ani de când prin stăruințele sale, s'a înființat în orașul Piatra o șcólă de musică bisericéscă, ce se găsește și astă-ḑi, pe când asemenea șcólă nici într'un alt județ n'a mai existat, și pe care șcólă, pentru plata profesorului și întreținerea ei o a susținut la început cerșind pe la boerii cei mai evlavioși. Resultatul însă se vede, că astă-ḑi nu numai comunele din Județ posedă buni cân-

tăreți bisericescĭ, dar pe mulțĭ ĭ-a trecut la bisericele din județele Bacăŭ, Roman și Suceava.

3) Prin sfaturile sale a întemeiat o societate filantropică din partea clerului, care astă-ḑĭ posedă un capital de 12 000 leĭ, osebit de bine facerile anuale la vĕduvele și orfanii clerului.

4) Pe lângă tóte acestea, spre podóba serviciuluĭ bisericesc, la biserica catedrală din orașul Piatra a stăruit mult de s'a înființat corul vocal.

Acestea tóte unite cu stricteța sa bine-voitóre în administrația bisericéscă, ne am credut datorĭ a le publica spre a putea fi imitate și a servi de model nu numaĭ viitoruluĭ nostru protoĭereŭ, dar și la mulțĭ alțiĭ, cari nu vor fi atins încă acéstă córdă de purtare. Drept care s'a format acésta, care cu osebită suplică se va înainta D-luĭ Președinte al Jurnaluluĭ „Biserica Ortodoxă Română" spre publicare.

1893 Decembrie 6.

Parohi: Economul Enache Pârvu. C. Gheorghiu. G. Gervescu. V. Enachescu. I. Posa. I. Vasiliu. M. Vasiliu. V. Bârliba. I. Corbu. N. Stihi. Theofan Focșa. I. Dimitriu. I. Brelean. N. Brelean. I. Stamate. N. Stamate. G. Vasiliu. Ión Stan. V. Agapescu. C. Stahie. G. Stahi. C. Trifan. I. Stahi. M. Teedorescu. Gh. Andreescu. I. Dimitriu. V. Dale. V. Stahi. Th. Trifan. Al. Vasiliu. I. Nicolaŭ. C. Mironescu. I. Lăzărescu. Gh. Țifescu. V. Iosefescu. V. Matasa. Petre Roșescu. Ión Lungu. D. Mihailescu. N. Alexandrescu. Sc. Nadejde. N. Costea. Gh. Dimitriu. V. Dimitriu. Th. Lascar. Ioan Trifan. V. Mareș. Gh. Mareș. V. V. Mareș. Economul Ión Calapar. Al. Ștefanescu. Gh. Popescu. V. Popescu. V. Radu. V. Mircea. D. Focșa. Th. Theofenescu. V. Theofenescu. N. Pârvu. Gh. Popovici. Gh. Mironescu. Gh. Alexandrescu. V. Baltă. V. Alexandrescu. Ch. Chirilescu. I. Corjescu. N. Coróma. I. Roșescu. I. Dimitriu. C. Stamati. V Capșa. I. Jigau. Gh. Mihăilescu. V. Alexandrescu. Gh. Popovici. Eliseĭ Chelsoĭ. G. Bratianu. Șt. Vârtolaș. Diaconul D. Mândrila și N. Barcan, Profesor.

DONAȚIUNI

Preotul Mihail Rîpeanu, parohul parohieĭ Star-Kiojd, din județul Prahova, a oferit bisericeĭ cu hramul Sf. Treime din acea parohie, una evangelie legată în argint, pentru care i se esprimă mulțumirĭ publice.

Persónele maĭ joś notate, aŭ bine-voit a oferi bisericeĭ Precupețiĭ-Vechĭ din Capitală, următórele obiecte şi anume: Dl. Nastase Dumitrescu şi soția sa Ralița, aŭ dăruit o cruce sculptată şi zugrăvită restignirea, în valóre de 100 leĭ, şi o cutie cu 12 iconițe nouĭ, prăsnicare pentru iconostas. Dl. Costică Ionescu şi soția sa Cleopatra C. Ionescu, un cazan de aramă pentru botez în valóre de 70 leĭ şi una masă pe sântul Prastol. Dómna Maria N. Gancin, două perdele de catifea la icónele împărăteştĭ şi una masă de borangic; pentru care li se esprimă viĭ mulțumirĭ.

Următórele persóne aŭ oferit bisericeĭ filiale cu hramul sf. Ierarh Nicolae din cotunul Liliescĭ, pendinte de parohia com. Țintea, obiectele ce urmézá. Dl. Vasile Rădulescu enoriaş a oferit un policandru de alamă cu 12 luminĭ în valóre de 200 leĭ, un rând de odăjdiĭ în valóre de 300 leĭ, şi un miruitor de 5 leĭ. Dl. Ioniță Jumolea a oferit o candelă mare denichel în valóre de 50 l. Preotul Dimitrie Constantinescu, a oferit o candelă în valóre de 14 l. Asemenea Mihaĭ Gâlcă, C. Gentoiu, Constantin P. Bărănescu, Gh. Aricin, Gh. Mocioarniță, Ghiță Prună, Dumitru Neamțu, Nicolaĭ Bercaru, Dumitru Neacşu şi Ghiță Ciurea. D-şórele Maria şi Ecaterina, aŭ oferit două perdele icóneĭ MaiceĬ Domnuluĭ, cusute cu arnicin pe pânză, în valóre de 6 leĭ. D-şórele Smaranda şi Zamfira C. Gentoiu aŭ oferit două perdele cusute cu arnicin pe pânză pentru icónele împărăteştĭ. D-şórele Efrosina Gh. Ştefănică şi Sultana Gh. Tudorache

două perechĭ perdele. Ilinca Viziru, Zamfira Neagu, Paraschiva Enache și Tinca Niță patru perechĭ perdele. Catrina I. Dobrogian și Ruxandra Nastase una masă cusută cu arniciu pe pânză pentru sf. Prastol. D-șórele Maria și Manda R. Negulescu două mese pânză cusută cu arniciu, pentru iconostas. Pentru aceste fapte pióse, să aduce căldurόse mulțumirĭ persónelor donatóre.

D-nul Ștefan Iosif și soția sa Zamfira, comerciant în Bucurescĭ, aŭ oferit bisericeĭ cu hramul Sf. Nicolae din com. Dărăștĭ, județul Vlașca, un steag în valóre de 90 leĭ, pentru care li se exprimă mulțumirĭ publice.

Următórele persóne din com. Iazu, aŭ bine-voit a veni în ajutorul bisericeĭ cu patronul sf. Nicolae din acea comună, dăruind maĭ multe obiecte și anume: Preotul A. Petru și Stan Doru, o Evanghelie legată cu piele marochin în valóre de 20 leĭ. D-nul Iane Drigopol, administratorul moșieĭ Iazu un Penticostar, un Apostol și un Triod, legate cu piele marochin și în valóre de 59 leĭ. D-nul Abram Rosemblat comerciant, o Psaltire legată cu piele marochin în valóre de 12 leĭ. D-nul Petre I. Tarbă, o leturgie legată cu piele marochin în valóre de 11 leĭ. D-nul Ene Costache, Mineul pe luna Ianuarie legat cu piele marochin; pentru care li se esprimă mulțumirĭ publice.

D-nul Ión N. Gaftoescu, enoriaș și Epitrop al bisericeĭ cu hramul Sf. Voevodĭ parohia Isvórele, jud. Prahova, a dăruit aceleĭ bisericĭ un policandră de alamă în valóre de 400 leĭ; pentru care i se exprimă mulțumirĭ publice.

Din partea S-teĭ Episcopiĭ a Hușilor se aduc căldurόse mulțumirĭ persónelor maĭ jos notate pentru donațiunele și contribuțiunea făcută în folosul bisericeĭ cu hramul Sf. M.M. Gheorghe, din parohia Bozia, jud. Fălciu, și anume: V. Chise, Mineele pe 12 lunĭ, ediția S-tul Sinod, legate cu pânză și piele, în valóre de 155 leĭ. N. Verdeș, Th. Toma și Ștefan Nazare, aŭ făcut câte o cruce de fer de asupra bisericeĭ, cheltuind fie-care câte 30 leĭ. D-na Anița Nazare un lăvicer de lână; Ión Gh. Lupu, porțile necesare la ograda bisericeĭ în valóre de 47 leĭ. Asemenea locuitorilor ce aŭ contribuit fie-care cu sumele arătate în dreptul numelor lor, la învălitul aceĭ bisericĭ cu tablă, cheltuindu-se 549 leĭ și 10 banĭ. Preotul Spiridon Popa 10 l. Petrache Ciucă 10 l. Nicolae Anghel 7 l. Teodor I. Lupu 7 leĭ. Vasile I. Créngă 5 l. Stoian Marin, Ión Toma, Vasile Pântea, Dumitru Lupu, Gavril M. Lupu și Constantin Plop câte 7 l. Vasile Vengronic și Ilie Bulgariu câte 5 leĭ. Vasile Șt. Marin, Petrache Plăcintă, Ión Stoian Marin Ión Cazacu, Gh. Romila, Vasile D. Marin, Andreĭ Marin, Vasile Anghel, Gh. Marin, Vasile G. Marin, Dimitrie Nazare, Const. Créngă, Ión G. Lupu, Ión Mihordea, I. Andrumache, Theodor Anghel, Andronache Ambrose, C. Ciocârlan, N. Verdeș, Ioniță Lupu, Șerban T. Gavril, Petrache Créngă și Const. V.

Mardare fie-care câte 7 lei. Vasile Grama 9 lei. Gh. Cazacu 5 lei. Teodora Ciocârlan 5 l Ştefan Gavril 5 lei. Teodor Nazare 10 lei 30 bani. Manolache Zaharia 4 l. Matei Ambrose 7 lei. Ión Zbanţ 8 lei 80 bani. D Munténu, Ştefan Bulgariu, Ión Belivacă, Ilinca Belivacă Alexandru Ciocârlan, Ştefan Ciutu, Mardare Roşu, Costin Lupu, Teodor Toma, Anghel Toma Ión Chisă, Gh. Stângă, Grişu Romila, Th. Chisă, Simion Gâlcă, D. Matei Lupu, Ión I. Lupu, Al. Ciutu, Const. Toma, Gh. Plop, Ion Pântea, Gh. M. Roşu, Petru Maican, Ştefan Nazare, Th Măcrescu şi Safta Măcrescu fie-care câte 7 lei. Maranda Créngă, V. Stângă şi Gr. Crengă câte 5 l.. Elena P. Lupu 1 leŭ. Ilie Cocindăn 3 l. Nică Pântea 4 l. Simion Siminof 2 lei. Ion Nică 5 l. Ión Popa 2 l. Soltana Verdeş 7 l. Tasia P. State 5 lei. Lupu Păscariu 5 l. Ión Ionescu 5 l. Gh Samson 1 leŭ.

———

Listă de numele pioşilor creştini cari aŭ dat ofrande pentru biserica parohială Bârcaciu, cu sumele ce se prevĕd la numele fie-căruia: Ión Dumitrescu 10 l. Pr. Ilie Ciocanescu 5 l. Petre Stanciulescu 3 l. Dumitra M. Puşcaşu 4 l. Coman Voicu 3 l. I. Margărit 1 l. 55 b. Ión Z. al Flórii, Matei M. Voicu, Paraschiva I. Romaniţa, Dumitru M. Oprişor, I. Dragomir, Dimitrie P. Voicu, D. Dragomir, Gh. Vălceanu, Gh. I. Popoiu, Gh I al Flórii. Petre M. Oprişor, Smaranda Ciobea, Ilie Voicu, I. Dumitraşcu, Matei R Voicu. Haralambie Anculescu, Florea Sorian, Costache D. Marii, Ilie Sgovancu, Petre Udriste, Maria Tigarcana şi Ión Bonoiu fie-care câte 2 lei. Maria Opriţă 1 leŭ. Iosif Ancutésca 2 l. Simion Strigorescu 5 lei. Cost. Popescu Tetila Ioniţe Stănculescu şi Ştefan Templa câte 1 l. Gh. Mirulescu. Penescu Ştefan şi Miheileanu Dumitru câte 2 lei. Costa Stoian 5 l. Achim Stoian 2 l. Dumitru Ciochină 5 l Anastasie Stoian 1 l. Cr. Stefan 1 l. Mareş Antonie 2 l. I. Lăutaru 50 bani. Stancu Bucatarn 50 b. I. Murdaru 2 l. P. Necşoiu şi P. Curcan 1 l. Nicolae Ciobotea 5 l. Petre Curcan 4 lei. Preotu Lapadat Manolescu 2 l Gh. Dumitraşcu 5 l Marin Capitan 4 l. Ioniţă 1 l. Dumitru Popescu Crasna, I. Dănescu, Ştef. Popescu, D. C. Rebedea şi I. Botica câte 1 l. Luca Păvu escu 4 l. Ión B. Calescu 5 l. Z. Z. Popescu 2 l. Banu Şchian 2 l. Maniu Florea 1 l. Ianâsi Malaescu 4 l. Gh. Enoiu, Gr. Criveţ, N. Oichean şi C. Popeci câte 1 l. M. Comanescu 2 l. Drăghici Coman, C. Ulmet şi Florea C. Popeci câte 50 bani. Zamfir Tuicleanu 4 l. Isar Mihalaich, Costantinescu Gh. şi Munt anu Ión câte 2 l. C. M. Dragoescu 1 leŭ. Gr Piţigoi 2 l. Stan P. Voicu 1 l. 50 b. M. P. Lupea 2 lei. Tuturor li se aduce vii şi căldurόse mulţumiri.

———

D-nul Maxim Decu Negoiţă, din oraşul Ploeşti, oferind bisericei parohiale cu hramul Sf. Haralambie din acel oraş, 2 sfeşnice de alamă în valóre de 160 lei, i se esprimă mulţumiri publice.

———

D-nul Ion Stan Andriaş, din com Şotrile, a oferit bisericei parohiale Lunca-Mare cu hramul Sf Panteleimon, un rând de odăjdii în valóre de 95 lei şi D-nul Ión Iliescu din com. Brebu una candelă în valóre de 12 lei, pentru care li se exprimă mulţumiri publice.

Cântărețul Ión Onel din Parohia Cotoiu com. Baicoiu, jud. Prahova, dăruind bisericeĭ cu hramul Sf Anton d n acea parohie un steag, i se esprimă mulțumirĭ publice.

———

D-nul Petrache Tudorache, din comuna Pl vna, județul Ialomița, a făcut cu spesele sale reparațiunĭ bisericeĭ filiale cu hramul Sf. Dimitrie din cătunul Valea-Rusuluĭ, aceiașĭ comună, cheltuind suma de 1200 leĭ, pentru care i se esprimă mulțumi ĭ publice.

———

Preotul Mateiŭ Dum.trescu, din com. Galicea-Mare, dăruind bisericeĭ parohiale din pa‹oh a Galicea. jud. Dolj, două sfeșnice micĭ de alamă, în val‹ re de 80 leĭ, i se aduce mulțumirĭ.

———

D-niĭ proprietarĭ Dumitru (Mitroĭ) Pociovalisceanu și Constantin (Codin) Po.ovalisceanu, aŭ contribuit cu 220) leĭ la repararea zidului vechiŭ al bisericeĭ, cum și la tencuirea bisericeĭ din cătunul Albeniĭ-Bırnicĭ, comuna Albeniĭ, plasa Călnicu, jud Gorj, cu hramul Zf. Nicolae, cı 600 leĭ la acoperirea aceleĭ bisericĭ. cu 3000 leĭ la zugrăvire, cu 360 leĭ la cumpărarea cărților edițía Sfântuluĭ Sinod, cu 300 leĭ la cumpărarea unuĭ policandru șı candele, și 100 leĭ la procurarea unuĭ rând vestminte naționale bisericeștĭ; ĭ r D-na proprietară Alexandrina Bejan, venind în ajutor cu 600 leĭ, li se aduce viĭ mulțumirĭ pentru încurajarea și a alt r p oșĭ creștinĭ.

———

La cumpărarea unuĭ clopot pentru biserica filială cu hramul S-ț ĭ Voevoḑĭ din cătunul Mărgăriteștiĭ, parohia Racovița, jud. Romanațĭ, contribuind preotul paroh Gh. Trișcu cu 310 leĭ; iar D-niĭ Constantin Grigorie Precupețu șı M. N. Mărgăritescu cu câte 20 leĭ fie-care, li se aduce căldurose mulțumirĭ.

———

Listă de numele locuitorilor ce aŭ contribuit la reparațiunea bisericeĭ cu hramul Sfinții Voevoḑĭ, din com. Bălăriea, plasa Călugărenĭ, jud. Vlașca, prin stăruința preotuluĭ Marin Bo negeanu, D. Ilie și Petcu Radu: Proprietaruĭ moșieĭ, Gh. D. Vernescu 5000 leĭ. Badea Radu, Badea Neacșu, Barbu D. Mustafa și Barbu Romanu câte 15 leĭ. C. Popescu 5 leĭ. Costand n Ba.bu, Costandin Tufanu, Costandin Fr tișteanu, C nstand n Stanciu, Costandin Spanu și D. Comanu câte 15 l. Dumitru Niculau 30 l. Duțu Popescu, Dinu Ilie, Dobre Ileana Văduva, Dumitru C zacu și Dum. Albu câte 15 leĭ. Dumıtru Ilie 5 l. Dobre Badea, Dumitru Plavițu, Dum. Moldovénu, Dum. Nidilcea Dum. Coraca, Dum. Pescaru, Dum. Lenca, Dobre I. Saceanu, Ferdinand Lareșu, Florea Dumitru, Gr. I. Mititelu, Gh. Moldoveanu, Gh. Preda, Gh. Stanu, Gr. Stancu Popescu, I. Popescu, I. Constant nescu, Ivan Buluceanu, I. Marin Băjănaru și I Câmpeanu câte 15 leĭ. I. Tarcea 5 l. I. C. Frateșteenu, Ilie Fudulica, Ilie Dum. Potcearu, I. Neacșu, I. Zinca, I. Miroșanu, I. Stoeneștenu, I. Carstieanu, I Mateĭ, I. I. Sapunaru, I. M. Moldoveanu, I. P. unica, Ilie Petre și I. I. Mititelu fie-care câte 15 leĭ. I. Curaru 10 leĭ. I.

I. Dumitrescu 5 l. Ilie M. Băjănaru 15 l. Ilie Stan Stoica 15 leĭ. I. Marin Tufanu 10 l. I. C. Sapunaru, Ivan Petre, I. Nicula, Ilie Maracine, Ilie Luca, Ilie S. Săpuna u, Ivan Stan Chiva, I. Niculae Grigore. Ilie Plavițu, Il e I. Știrbu, I. Gh. Bajanaru, I. B. Mateĭ, Ilie Lénca, I. Niculae Ilie, I. Săpunaru, I. Păunescu, Mariu Stănulescu și Mariu Carstea fie-care câte 15 leĭ. Mirea Ion 25 l. Marin Mușatu 15 l. Marin Ciobă 25 leĭ. Marin Ionașcu 5 leĭ. Marin Dinu Bajanaru 5 l. Marin Tufanu Mihalache Ilie, Marin Ilie Fudulică, și Marin Popa Radu câte 15 leĭ. Marin Medeleanu 10 l. Marin Gh. Bajanaru, Marin M. Moldoveanu, Marin . Gorneanu și Marin Șarban câte 15 l. Marin Moldoveanu 10 leĭ. Marin Stan Bajanar, Niculae Marin și Ned la Voicu câte 15 leĭ Nedelea Ilie 10 l. Niculae Ilie, Nicolae Heraru, Nedelea Preda. Nedelea Mateĭ și Niculae C. Frătișteanu câte 15 l. Nedelea Nidelcea 10 l. Niculae Voicu, Niculae Stan Badea, Neagu Coman. Niță Șarban, Neacșu Ion, Nicolae Popescu, Nicolae Comanu, Nidelcea Barbu, Onică Dina, Oante Romanu, Oprea C. Săpunaru, Panait Stanciu, Pătrașcu Badea. Paras hiva Stoica, Preda Stan. Pavel Dinu, Păunu Dumitru, Petcu Radu. Preotul M. Boșneagen, Radu I. Roman și Radu Dumitru Niculae fie care câte 15 leĭ. Radu Simion 14 l. Radu Mușatu 10 l. Radu Heraru, Radu Dobre Roman, Stanciu Vlad i, Stan Anca, Stan Vladu, Stoica Stoica Militaru și Stan Simion câte 15 l. Ștefan Tufan 10 l. Stan Lisandru. Stanciu Ivan Buluceanu, Stan Stanciu și Stancu Preda câte 15 l. Ștefan Buluceanu 10 l. Ștefan Dina 15 l. Stan Jiean 10 leĭ. Ștefan Radoi, Stoean Popa, Ștefan Dumitru, Stoica Militaru, Stoica Șarban Săpunaru, Savu Ilie, Stancu Popa, Stoica Badea, Stan M. Moldovénu. Slavu Stan, Ștefan D. Coraca Stan Stoica Militaru, Stan Stoica, Stoica Șarban Dumitru, Stoe Albu, Ștefan Preda, Stan Badea și Stan Bajanaru câte 15 leĭ. Stan Buscanu 10 l. Stancu Stan, Stan Șarban Săpunaru și Ștefan Stancu Popa câte 15 l. Stoica I. Buceanu 10 l. Ștefan C. Săpunaru, Stan Toma și Stoica Potecar câte 15 l. Stan Chira 10 leĭ. Tudor Stanciu, Toma Gheorghe și Vasile Spanu câte 15 l. Vasile Udrea 5 l. Vasile R. Tufan 15 l. Vasile Barbu Dumitru 10 l. Vintilă Stanciu, Vasile B. Popecaru, V. C. Tufanu, Vitanu Ion, Barbu Mateĭ, Barbu Dina, Badea Stanciu, I. Roman și Șarban Dumitru fie care câte 15 leĭ.

Listă de locuitoriĭ streinĭ ce aŭ ajutat tot la acéstă sf. biserică din numita comună: Preotul Hristea com. Epurești 25 leĭ. Sterea Grecu, din com. Letca Veche 10 leĭ. De la comuna Epureștĭ 81 leĭ 65 leĭ. De la com. Popeștĭ 30 l. Com. Mihăleștĭ 40 l. Cătunul Velea 30 l. 30 b. Comuna Bulbucata 60 l. Com. Ghimpațĭ 17 l. Comuna Letca Veche 50 l. Cătunul Stâlpu 30 l. Com. Rușu Asanu 19 leĭ. Com. Căminésca Bila 40 leĭ. 10 banĭ. Dl. Mihalache Ion a dăruit b'ser ceĭ 50 de leĭ care aŭ fost și arhitectul bisericeĭ. Tuturor acestor adevĕrațĭ și pioșĭ creștinĭ, carĭ iubesc podoba caseĭ Domnuluĭ și se nevoiesc pentru acésta, li se aduce viĭ mulțumirĭ și dorim ca esemplum D-lor să servéscă de model și altor pioșĭ creștinĭ.

Dómnele Elena Costache Chirițescu, comersantă, Varvara I Durlănescu, Ióna Gh. Piperea și Flórea Popa Petru din Galicea-Mare,

dăind bisericeĭ parohiale din parohia Galicea, jud. Dolj următórele obiecte: O îmbrăcăminte pentru iconostat, de pânză cu lăniță fórte frumósă; două perechĭ perdele pentru icónele Sfântu Ión Botezătorul și Sf. Gheorghe; o îmbrăcăminte de pânză pentru masă, lucrată de mână, destul de frumos și una pólă pentru icóna Maiceĭ Domnuluĭ, de catifea cu diferite figurĭ, Tuturor li se aduce mulțumirĭ publice pentru încurajarea și a altora.

Dl. Mihalache Ión și soția sa Ecaterina, dăruind două sfeșnice împărăteștĭ, lucrate de fer cu ornamente, în valóre de 60 leĭ, iar D-na Maria Preda Diaconescu o masă de pânză de bumbac și arniciŭ, bisericeĭ parohiale cu hramul Sf. Nicolae din com Grădinile, plasa Balta, jud. Romanațĭ, li se aduce mulțumirĭ publice.

D-na Ana Passareț dăruind bisericeĭ parohiale cu hramul Sfântul Nicolae din urba Calafat, un rând compleot de vestminte preoțeștĭ și un rând de procovețe. tóte de mătasă și lucrate cu fir și petricele de diferite culorĭ, în valóre de 550 leĭ, i se aduce mulțumirĭ publice.

D-nul Dinu a Flóreĭ, din comuna Cornu, a dăruit bisericeĭ filiale din cătuna Teiu, o păreche odăjdiĭ complecte în valóre de 90 leĭ, și legând o Evanghelie cu 30 l. și o cazanie cu 10 leĭ, tot pentru acea biserică, i se aduce mulțămirĭ publice.

Dl. Vasile Caragea, dăruind o candelă de argint în valóre de 40 leĭ bisericeĭ cu hramul Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ, Parohia Petri-Boji, din urba Craiova, i se aduce viĭ mulțumirĭ pentru lăudabila faptă.

Elisaveta Preutul Gh. Iliescu, Constantina A. Nae, Ióna F. Porumbel, Ióna Gr. Popa, Gheorghița, fiica luĭ A. Diță, Ión C. Brutaru, Ióna I. Radu Popa, Constantina D. Ciolompu, Parascheva I. P. Radu, Maria Vasile Balgiu și Ilinca P. Nae, dăruind și impodobind biserica filială Sfântu Dumitru, din comuna Slătióra, jud. Vâlcea cu multe póle, fețe de masă și alte obiecte frumos lucrate cu propriele lor mânĭ, li se aduce mulțumirĭ publice.

Din partea Sânteĭ Episcopiĭ a Hușilor, se aduc călduróse mulțumirĭ locuitorilor maĭ jos notațĭ, ce aŭ contribuit cu sumele trecute în dreptul fie-căria la cumpĕrarea unuĭ clopot în valóre de 135 leĭ, pentru cimitirul Cotuneĭ Bobesoĭ, din Parohia Epurenĭ, jud. Fălciŭ: Dl. Petru a Vadaneĭ 20 l. Vasile a Vadaneĭ 20 l. C. Bălténu 20 leĭ. Th. Stroesc 17 l. Gh. Tălpigeanu 12 l. Gh a Vadaneĭ 21 leĭ. V. Dănilă 10 l. Th. Simion 10 leĭ și I. Bobescu 5 l.

Preotul Constantin Mihaileanu dăruind bisericeĭ parohiale cu hramul Sfințiĭ Voivodĭ, din comuna Strejeștiĭ de sus, plasa Oltețu de

sus, județul Romanațiĭ, patru perechĭ perdele la icónele împĕrăteștĭ, o masă pe Sfântul Prestol și alta pe iconostas, tóte lucrate în casă, de bumbac subțire și alese cu diferite culorĭ, li se aduce mulțumirĭ publice

---

Listă de persónele care aŭ contribuit la mărirea fonduluĭ Societățeĭ studenților în Teologie:

D-na Maria Haggiadi din Craiova 40 leĭ. Preotul C. Ionescu-Băilescĭ din Dolj 20 l. Nicolae Cîncea, mare propr. din Craiova 20 l. Ilie Onoreanu 20 l. M. Strajanu din publicațiunile sale și altele 18 volume. Preoțiĭ: M. Dobresceanu din Calafat 10 leĭ. Matheiŭ Dum. 10 l. Ilie Popescu din Grundeiu 10 l. I. Haralambie din Sadova 10 leĭ. Iancu Iliescu din com. Caculăteștĭ 10 l Nicolae Puțurénu din Georucea mare 10 l. D. Iliescu din Grundeni 8 . D. Marin din com. Urdiouța, Ión Amzulescu din com. Bucovĕțu, Anastasie Popescu din com. Ciuperceni și M. Stoenescu din com. Cârna câte 6 leĭ. C. Ceoroeanu din com. Siliștea Cruci, Anton Popescu, idem, Ivan Ión din Ciorоione, M. Galiescu din comuna Galicea-mare, M. Arnuzelescu din com. Afumațĭ, A. Baculescu din com. Baca, Petrea Duiculescu, din com. Goi ea mică, I. Petorianu din Giurgița, M. Danielescu, idem, I. Papasolescu din com. Basarabiĭ, G. Petrescu din Calafat, P. Calafateanu, I. Popescu din Gangeova, N. Nicolescu, idem, G. Miulescu din com. Horedu Pounaru, Rafail Mihailescu, Lazer Tiulescu din com. Valea Stanciuluĭ, Ión Bârsănescu, Pretorian, N. Voinescu din Draincŭ, I. Eliescu, din com. Grindeni, C. Opreseu din Piscu, Th. Dobrotcu G. Stănescu din com. Mirșani, I. Demetrescu, idem, și Ion Demetrescu fie-care câte 5 leĭ. C. Gorceanu din com. Gorcea mare, Ión Dincu din com. Piscu, I. Craveanu, Cosma Popescu și Amza Niculescu din Măcеșu de sus câte 4 leĭ. P. Popescu din com. Ceorocone, I. Anghelescu din Dessa, Anastasie Pridescu din Ghidiciu, Dumitru Ionescu din Coveiu, Ión Popescu din Bistrețu, Marin Urdiceanu, idem, Nicolae Bardeanu, din com. Zavalu, P. Stănescu din com. Călărașu și G. Marinescu, idem, câte 3 leĭ. Ilie Pănescu din com. Ceratu, Dum. Trocescu din com. Coloparíu, I. Liporeanu din com. Liporen câte 2 leĭ. Seminaristu cântărețu I. D. Rusu din Goicea mică 2 leĭ. Preotu I. Petrescu din Poeana mare 2 leĭ. Ilarion Demetrescu din Smârdan, Preoțiĭ: N. Popescu din Tunari, Ștefan Simionescu, I Stănescu din Negoiu, Th. Popescu, idem, G. Florescu din com. Catane, învĕțătorul Șt Simionescu din comuna Plosca, Preotu I. Pompilianu din com. Carna, învĕț. I. Stoenescu din com Cârna, Preoțiĭ: P. Marinescu din Padea, Petrea Rădulescu din Locusteni, Const. Locusteanu idem, I. Pârvulescu și Gh. Locusténu idem, fie-care câte 2 leĭ. I. Gh. Mateescu 6 leĭ. Ilie Demetrescu din com. Buchetu 2 leĭ. I. Moțețeanu din com. Moțețeni 5 leĭ. M. Marinescu din com. Fântâna Banuluĭ 2 l. Tochin din com Dobridor 2 l. Dumitru Pompileanu, c. Dobridor 4 l. Gabril Popescu din com. Cetatea 4 l. Mihaescu P. 4 l. I. Moreanu din com. Hunia 6 l. N. Risipițiu 7 l. Nestor Demetrescu 4 l. I Andreescu 2 l. P. Brănișteanu 1 leŭ. P. Cuicea 2 leĭ. Anghel Ión 10 leĭ. Radu Dalea 2 leĭ.

Constantinescu 5 leĭ. I. Cristescu, P. Barigel, I. Rudareanu, I. Zisu, C. Brătoveanu, Cosma Popescu, Ștefan Popescu și M. Popescu câte 2 leĭ. Trandafir Preporianu 1 leŭ. E. Georgescu 2 l. F. Popescu 2 leĭ. Șt. Pretorianu 2 leĭ. Tuturor acestor donatorĭ, Comitetul numiteĭ Societățĭ le aduce căldurósе mulțumirĭ.

Listă de numele persónelor. carĭ aŭ bine-voit a contribui cu sumele necesare pentru procurarea unuĭ rând de cărțĭ bisericeștĭ, tipărite cu litere străbune și legate cu piele maro hin, pentru bis. parohială din cât. Coté a, com Coténa, jud. Olt: N. Diamandescu, Triodul T. Georges u, Octoihul cel mare. P. Vasilescu. Apostolul și Psaltirea. N. Pădurénu, ineiul pe luna Decembrie. Paroh. Stoica Stoichicescu, Mineiul pe Maiŭ. Gr. Coiriaces u, Penticostarul ș Molitfelnicul. Preotul D. Coténu, Mineiul pe August. Pr. T. Vitănescu, Mineiul pe Martie. Pr. Gr. Duhovnicu, Mineiul pe Februarie. D. Mehedințeanu, Mineiul pe Octombrie. C. Ninu, Mineiul pe Septemvrie, R. Popescu, Mineiul pe Noembrie. I. Marinescu, Mineiul p Ianuar. M. F. Catana, Mineiul pe Iulie. G. I. Vidu, Mineiul pe Aprilie. M. Trutescu, Liturgieeși Mineiul pe Iunie. P. S Velcu, Catavasier. I. V Panciu, Orologiu. I. Constantinescu, Aghiasm tar P. Lupescu, Panahidă și un Tipic. De asemenea următórele persóne aŭ contribuit cu banĭ pentru edificarea bisericeĭ d n parohia Verguléśa, comuna Dumitreștĭ. jud. Olt: Marin Ionescu 90 leĭ. Niță Branzan 15 leĭ. Protu I. Nițulescu 10 leĭ Mihaiu Stoian 303 leĭ. Ioniță Roșu 81 leĭ. Marin Constantin 76 leĭ. Radu Argeșeanu 01 leĭ. Florea Glojdar 31 leĭ. Florea Dorobanțu 20 leĭ. Stan Glojdar 36 leĭ. Ilie Gherghina 20 leĭ. Iancu Pârvu 23 leĭ. Ioniță N. Lazăr 20 leĭ. Tuturor acestor pe só e li se aduce căldurósе mulțumirĭ.

Listă de enoriașiĭ carĭ aŭ contribuit cu banĭ și obiecte la biserica din parohia Tașcăŭ, com. Voeteștĭ, pl. Ocol, jud. Gorj:

Preotul Ión Sfenescu 7 l Petre Popescu 2 l. Ghițe Brăufan, Gr. B aufan și Radu Popescu câte 1 leŭ. C. Tâșcâu 50 b. I. Andrițoiu 50 b. Ghiță Diaconescu 1 l. Gr. Popescu 1 leŭ. Pet e I. T moiea, Ștefan Andr țoiu și C. Tatomirescu câte 50 b. Ión I. Danescu 1 leŭ. Ilie I. Ta eau 1 leŭ. Gh. C. Danescu 50 b. I. P. R. Vasilescu 1 leŭ. Gh Tl. Vasilescu 50 b. Ióna C. Branzan 2 l. Manda Cost. Tascau 65 l. Ilie Tascău 5 l. Mateĭ Popescu 10 leĭ. 50 b. Ión P. Barbici 2 l. Cost. D. Horhoianu 5 l. Dumitru Lupu 1 leŭ. Grigorie P. Gaman 50 b Barbu Gaman 1 l. Marin N Toropu 5 leĭ. Maria Pr. Anghel Tascău 2 l. Irina Gh ță Pricoloiu 5 l C. Tatomireanu 1 leŭ. Sanda Lupulescu 50 b. Gh. I. Lupu 1 leŭ. Maria Pr. Ioan Sfenescu a țesut un covor de lână în lungime de 16 metri, ciucurĭ de la îmbrăcămintea pe sf. masă și perdelele de la Icóne și ferestre. Manda C. Tășcău, Maria N. Torop și Stanca Patroi Tâscău o îmbrăc min'e de borangic cu lânițe și betea în aleseturĭ pe Sf. masă. Paraschiva Barbu Gaman o îmbrăcăminte de borangic cu bumbac și arnici în aleseturĭ. Ióna Ciucur Popescu un epitrahil de arnicĭ ș lănițe cu betea în aleseturĭ. Flórea Ilie Brebu și Lâpâdata

Costache Chiriac perdelele la două ferestre de bumbac cu arnicl in aleseturl. Maria Ión I. Dănescu o îmbrăcăm n'e la proscomidie și o pólă la iconostas. Ióna Petre Gâman o îmbrăcăminte pe masă în biserică. Ióna Ghițe Diaconescu o perdea de borangic în aleseturl la ușile împărătescl. Tuturor persónelor de mal sus li se aduce călduróse mulțumirl.

Dl. Căpitan Niță Stănoescu, din urba Craiova, arendașul moșiĭ Diculeștiĭ, dăruind bisericeĭ parohiale cu hramul Sf. Nicolae, din comuna Boșoteni, plasa Ocolu, jud. Romanațĭ o candelă de argint în valóre de 100 leĭ, i se aduce mulțumirĭ publice.

Din partea Sânteĭ Episcopiĭ a Hușilor se aduc căldurόse mulțumirĭ D-lor Vasile Gheorghiu și Gh. Stamate din com. Băseștiĭ, jud. Fălciu, pentru că cel întâĭ a dăruit o Evanghelie ediția Sântuluĭ Sinod, legată cu piele marochin, și cel al doilea un Liturghier, idem legat bisericeĭ din Parohia Viltotești, acel județ; asemenea și Preotul paroh Petru Șerban pentru că a donat un Orologiu format mic legat cu piele marochin.

Dl. M. Popescu, învĕțător, dăruind bisericeĭ parohiale cu hramul Sf. Ión Botezătorul, din com. Făureștiĭ, jud. Vâlcea, un iconostas și un penticostar legat cu piele marochin, cu litere străbune, ambele în valóre de 39 leĭ; iar Dl. Ștefan Șerbănescu, dăruind bisericeĭ filiale cu hramul Sfințiĭ Voevozĭ, din aceeașĭ comună și județ un iconostas în valóre de 25 leĭ, li se aduce mulțumirĭ publice.

Dl. Mihalache Codescu, dăruind bisericeĭ parohiale cu hramul Sf. Nicolae, parohia Lupóia, jud. Mehedințĭ, o carte cu titlul. „Minunile Maiceĭ Domnuluĭ“, o cruce și o iconiță de metal în valóre de 12 leĭ, i se aduce mulțumirĭ publice.

D-na Alexandrina Iliescu, profesóră din urba Craiova, dăruind o pereche perdele pentru icóne, în valóre de 40 leĭ, bisericeĭ parohiale cu hramul Sf. Nicolae, din orașul Craiova i se aduce mulțumirĭ publice.

Din partea Sânteĭ Episcopiĭ a Hușilor se aduc căldurόse mulțumirĭ locuitorilor maĭ jos notațĭ din parohia Docănésa, com. Vendereĭ, județul Tutova, pentru că aŭ dăruit bisericeĭ lor parohiale cu hramul Sânțiĭ Apostolĭ câte o icónă și anume · Petra Serman, icóna Maiceĭ Domnuluĭ în valóre de 50 leĭ; Iordan Stafie, o icónă Domnul Iisus Christos în valóre de 48 leĭ; Teodor Crăițe, o icónă Sânțiĭ Apostolĭ în valóre de 48 leĭ și I. P Lungu, o icónă mică Nascerea Domnuluĭ Iisus Christos în valóre de 4 leĭ.

D-nele Domnica C. Rîmniceanu și Ióna I. Gealep, dăruind perdelele cusute cu aleseturĭ, naționale, pentru sfintele icóne ale Sfântuluĭ Ión Botezătorul și Sfințiĭ Apostolĭ, iar D-na Sanda C. Popescu, dăruind

pólele de borangic cu aleseturĭ. la sfintele icóne ale Domnuluĭ nostru Iisus Christos şi Maiceĭ Domnuluĭ, de la biserica parohială Cartin, plaiul Vulcan, judeţul Gorj, li se aduc mulţumirĭ publice.

Dl. Gh. Barisof, a oferit biserіceĭ Precita din Bacăŭ, un Epitrahil şi o nebedernіţă, în valóre de 60 leĭ. Dl. Iancu Eniscu, Economul C. Vasiliu şi D-na Nică Tache Vasiliu, aŭ oferit biserіceĭ filiale Domnéscă. cel întâĭ un policandru, de bacfon, în sumă de 200 leĭ; cel al dpilea o cingătóre cu 2 paftale, argint madem, şi cea de a treia un felon, un epitrahil şi încingătore în valore de 120 leĭ. Tuturor li se aduce mulţumirĭ publice.

Din partea Sânteĭ Episcopiĭ a Huşilor se aduce căldurόse mulţumirĭ locuitorilor maĭ jos notaţĭ din parohia Unţeştiĭ, jud. Tutova, ce au contribuit cu sumele trecute în dreptul fie-căria, la cumpĕrarea uneĭ icóne Maica Domnuluĭ îmbrăcată cu argint, şi a două sânte antimise, unul materie simplă şi unul matasă, pentru biserica lor parohială, cu hramul Sf. M. M. Gheorghe: Preotul I. Răşcanu 1 leŭ. Pr. Th. Bănceanu 4 l. Gh. Cojocariu 80 b. Manolache Oprişan 1 leŭ. Gh Panfili 80 b. Gh. D. Bănceanu 80 b Gh. Blioju 1 leŭ. Maranda P. Mocanu 5 l. Ioniţă Ciuleiu 1 leŭ 60 b. Catrina Moisuc 2 leĭ 40 b. Vasile Vezetiu 80 b. V. D. Bănceanu 80 b Th. Bulgaru 80 b. Gh. Ertăgan 80 b. Gh. D. Pruteanu 1 leŭ Nică Gârban 80 b. Elena Rădoĭ 1 leŭ. Gh. Bostacă 1 leŭ. Toma Dima 1 l. Mitrea Bulgariu 1 leŭ. D. Pruteanu 80 b. Mihaĭ Ionescu 50 b. Eanacache Cernat 1 leŭ 50 b. Maria C. Ciuleiu 80 b Const. Caţichi 1 l ŭ. Gavril Jianu 80 b Gh. I. Bînceanu 2 leĭ T der Panfili 50 banĭ. Alex. G. Băncénu 1 leŭ. Grigoraş Oprişanu 1 leŭ. Sandu Chirilă 50 b. C. Merăuţă 1 leŭ. Alecu Oprişan 1 leŭ. Iordache Brézu 1 leŭ. Ghiţă Brézu 50 b. Grigore Morozan 50 b. Tóder Reno 60 l. Baba Zoiţa 50 b. Vasile Panaite 1 leŭ. Alex. V. Bîncénu 1 leŭ. Panaite Ursu 50 b. Dum. T. Mocanu 50 b. Ioniţă Malauca 50 b. Mihaĭ Mihailescu 35 leĭ. Elena D. Isacu 100 leĭ. Petrea Scânteĭ 2 leĭ. Costache Borş 80 b. Ioniţă Mereuţă 1 leŭ 60 b. Gh. C. Mihociu 2 leĭ. Nicolae Vasluianu 1 leŭ 60 b. Ión Vasluianu 1 leŭ 60 banĭ. Const. Gh. Mihociu 80 b. Vasile Vulpe 80 b. Manolache Vasluianu 1 leŭ 60 b. Nicolae Cucu 1 leŭ 60 b. Gh. Cucu 1 leŭ 60 b. Gh. Ilie Puflea 1 leŭ 60 b. Gh. I. Cucu 80 b. Vasile Petrea 1 leŭ 60 banĭ. Ión Cucu 1 leŭ 60 b. Const. Puflea 80 b. Vasile Ilie Puflea 1 leŭ 60 b. Const. Mihociu 2 leĭ. Iancu Giurcan 1 leŭ. Vasile C. Mihociu 1 leŭ Gh Nechita Mihociu 4 leĭ.

Preotul Mateiŭ Grigorescu, parohul biserіceĭ din comuna Costeştiĭ, jud. Vâlcea, conformându-se disposiţiilor art. 30 din regulamentul aplicator al legeĭ cleruluĭ, a pus basele uneĭ biblioteci parohiale, dăruind el însuşĭ 106 volume. Acéstă faptă fiind maĭ pre sus de orĭ-ce laudă, i se aduce mulţumirĭ publice.

Din partea Sânteĭ Episcopiĭ a Huşilor se aduce căldurόse mulţumirĭ persόnelor maĭ jos notate, ce aŭ dăruit biserіceĭ cu hramul

Sf. M. Haralambie din parohia Rediu, jud. Vasluĭ, maĭ multe cărțĭ și obiecte, și anume: Dl. Ión Vulpe, din orașul Vasluĭ, un rând Minee ediția Sântuluĭ Sinod. Dl. Alecu Botoianu, tot din Vasluĭ, o Evanghelie ediția Sântuluĭ Sinod Dl. Gh. Mavrocordat, proprietar, a făcut un dulap pentru păstratul vestmintelor și cărților bisericeștĭ. Iar D-niĭ Ștefan Hostinariu, V. Babincu, T. Bulgariu, Gh. Chihaia, Șt Orișan, Ión Naciu și C. Danu, aŭ contribuit cu câte 5 leĭ pentru facerea unor sfeșnice trebuitóre în biserică.

—

D-na Veica B. Isbășoiu, din comuna Chiojdu, a dăruit bisericeĭ parohiale cu patronul Sf. Dimitrie din parohia Cătina, un disc de argint cu piciorul sculptat, în valóre de 70 leĭ, o linguriță de argint în valóre de 8 leĭ, și o copie de oțel în valóre de 2 leĭ, pentru care i se aduce mulțumire publică.

—

Să aduc mulțumirĭ publice D-luĭ Stan Teodorescu, din urba Buzĕŭ, care a oferit bisericeĭ cu patronul Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ, din parohia Gherăsenĭ, acel județ, un steag în valóre de 45 leĭ și două sfeșnice de lemn în valóre de 8 leĭ.

—

Dl. Dim. Popescu, mecanic la stațiunea căilor ferate române din Brăila, a bine-voit ca prin spesele sale să ofere pentru com. Islaz, jud. Brăila, sânta Evangelie legată în piele marochin și o carte de predice de P. S. Episcop Melhisedec, pentru care faptă piósă și demnă de imitat, i se aduce cele maĭ sincere mulțumirĭ.

—

Dl. Dimitrie Vardale, din com. Ciocile, jud. Brăila, a dăruit bisericeĭ din acea comună, un steag în valóre de 110 leĭ, pentru care se aduce mulțumirĭ publice generosuluĭ donator.

—

Primăria urbeĭ Galațĭ a donat bisericeĭ parohiale Sf. Ión Botezătorul, tot din Galațĭ, un numĕr de 20 cărțĭ ediția Sf. Sinod, în valóre de peste 200 leĭ. Asemenea a maĭ donat numiteĭ bisericĭ, Dl. Ión Pădurar o candelă de argint plaqué în valóre de 16 leĭ și D-na Trinița-Hagi-Nicola un lăvicer de lână, țesut de casă, în valóre de 9 leĭ, pentru care se aduc mulțumirĭ publice generoșilor donatorĭ.

—

D-na Maria T. Mândrilă, din urba Focșanĭ, a bine-voit a dărui bisericeĭ parohiale Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ, din acel oraș, un steag în valóre de 60 leĭ, pentru care i se aduce mulțumirĭ publice.

—

Persónele maĭ jos notate, aŭ cumpărat și dăruit bisericeĭ cu patronul Sf. Nicolae din parohia Găvanescĭ, jud. Buzeu, 12 Minee, un Tipic și un Apostol, tóte ediția Sf. Sinod, contribuind fie-care ast-fel: Parohul C. Stănescu cu leĭ 15, banĭ 10. Badea Teodorescu, epitrop, Dimitrie G. Toma, Nicolae Voinea, Iosif Rădulescu, Ión T. Dobre, Visan Mihaĭ, Sava Miu și Oprea Iordache fie-care cu câte 15 l. și 50 b. Sava N. Mazilu, Toma Dragu, Tache I. Iordache,

Dim. C. Iordache cu câte 7 l. şi 75 b. Ión Oprea, Nicolae Oprea, Craciun Oprea, Ión Craciun şi Paraschiv Crăciun cu 3 lei, 10 b. şi în fine Ene Dobre cu 12 leĭ; pentru care li se aduce mulţumiri publice.

D-niĭ I. G. Lazar şi Iordache Serghiuţa, din comuna Valea-Séca, au dăruit bisericei parohiale Sf. Voevoḑi, din acea comună, câte un rând vestminte preoţeşti, costând câte 100 lei fie-care, şi D-na Aniţa G. V. Sameşu, a dăruit bisericei filiale Sf. Voevoḑi, tot din acea comuna, un rând sf. Vase de argint plaquè, în valóre de 100 lei; pentru care li se aduce mulţumiri publice.

Preotul Vasile Iliescu Buzaénu, parohul bis. Sf. Ierarh Nicolae din com. Grébanu, jud. R.-Sarat a oferit bisericei filiale Sf. Voevoḑi, din catunul Homescĭ acea comuna, un rând de veştminte preoţescĭ de mătase şi catifea în valórea de 185, o cadelniţa de metal în valóre de 25, şi a pardosit acea biserica cu caramida şi ciment, cu care a cheltuit 55 lei Dl. Constantin Popescu, din oraşul R.-Sarat, a oferit bisericei filiale Sf. Voevoḑi, din catunul Colibaşi, comuna Ştiubeiu, douĕ feltnare bune şi un potir suflat cu aur, în valórea de 200. Dl. I. N. Gagiulescu tot din oraşul Râmnic, a oferit aceliaşi bisericĭ un stég cu doue feţe în valóre de 80 leĭ. Tuturor acestor pioşĭ donatorĭ, li se aduce vii mulţumiri pentru piósele ofrande.

Din partea Sântei Episcopii a Huşilor se aduce calduróse mulţumiri persónelor maĭ jos notate ce au daruit bisericeĭ parohiale cu hramul Sânţiĭ Voevoḑĭ din urba Huşĭ maĭ multe lucruri şi anume: D-na Smaranda Marza un covor. Dl. Gh. A. Mihailescu o perdea la Icóna S-ta Marea Muceniţă Varvara. Dl. N. G. Ciocoiu doue sânte antimise, unul de matase şi altul de pânḑă, şi D-na Elena Gheorghiu o perdea la uşile Imperăteşti.

Dl. M. Codrénu, din urba Târgu-Ocna, a daruit bisericeĭ parohiale Precista, din acea urba, urmatórele obiecte: O cruciliţă de aur cu smalţ, avênd 6 diamante, un lanţ de aur, o mâna de aur, patru peruzele şi un herovim pe email albastru cu peruzele împrejur, pentru care li se aduce mulţumire publica pentru asemenea fapta laudabila, demna de imitat şi eminaminte creştinésca.

Dl. N. Dimitriu, grefier al judecatorieĭ ocoluluĭ Moĭneşti, din jud. Bacău, a oferit suma de 195 leĭ, bisericeĭ parohiale cu patronul Sf. Gheorghe din Moĭneştĭ, pentru cumperarea de vestminte, perdele, pentru cumperarea unuĭ prapur şi a unuĭ epitaf; ĭar bisericeĭ filiale cu patronul Sf. Nicolae tot din acea parohie, 'ĭ a daruit un rând vestminte în valóre de 100 lei. Pentru care i se aduce mulţumire publica, pentru dragostea şi râvna sa de a împodobi casa Domnuluĭ şi spre încurajarea şi a altora, la asemenea fapte lăudabile şi demne de imitat.

Epitropia bisericeĭ parohieĭ Steĭcu, plasa Motru, jud. Mehedințĭ, aduce viĭ mulțumirĭ D-luĭ Statie Staĭceanu, proprietar în comuna Cotunele, pentru ca a construit o biserica în numita catuna, cu care a cheltuit 7000 leĭ, plus lemnaria necesara. De asemenea Domnuluĭ Dimitrie Parvulescu şi soţieĭ sale Elena, carĭ au pardosit tinda bisericeĭ cu mosaic, maĭ dând şi 400 leĭ. D-neĭ Masinca I. Hergot, care a ajutat cu banĭ la construirea aceste̥ĭ bisericĭ, făcênd şi un rând vestminte preoţeştĭ, ţesute cu fir galben, cu care a cheltuit 150 leĭ precum şi îmbracamintea Prastotoluluĭ. De asemenea D-luĭ Statie Genescu, care a cumperat carţile cu litere strabune, ediţia Sfântuluĭ Sinod. Diaconuluĭ Barbu Catuneanu, din Severin, cu soţia sa au dat aceste̥ĭ bisericĭ Evanghelia, legată, precum şi cincĭ candele de cositor. Preotuluĭ Gh. Prundeanu, a dat 50 leĭ. I. Popescu, Mihail P. Verlanu, Stanciu Tudorescu şi C. Popescu câte 30 leĭ. Ioan Munteanu a facut uşa de la Altar şi tóte ferestrele, doue strane şi o masa bine lucrate. D-neĭ Iónid, din Severin, pentru o candela de argint. Un numer de 60 ómenĭ au dat câte 5 l. precum şi caraturile de nisip, lemne, căramida etc. etc. Iar Domnica pr. Prundeanu, Balaşa Popescu, Balaşa Piţan, Ión Craĭnicianu, Domnica M. Steiceanu, Maria Baĭcu, Elisaveta M. Verlan şi Maria A. Ghinea a dat atât peşchirele precum şi pânḑa pentru mese, de perdele la uşĭ, şi D-nul Mihail Velescu, pictor, a dat 4 perechĭ perdele la Icónele Imperăteştĭ.

Martin Teodoran, din cotuna Ioancisme, parohia Cogelac, jud. Tulcea, a oferit bisericeĭ cu patronul Inălţarea Domnuluĭ din numita parohie, o sumă de 200 leĭ pentru cumperarea unuĭ clopot; pentru care i se aduce mulţumirĭ publice.

Listă de numele persónelor cari aŭ contribuit la înfrumuseţarea bis. Sofia din urba Galaţĭ: D-nul Tache V. Teodor a facut Icóna Hramuluĭ Sânta Sofia cu strana eĭ, poleită cu aur, în valóre de 900 leĭ. De catra iznavul hamalilor, Neculaĭ Fainaru, Gherghe şi alţiĭ, s'a facut proschinitarul poleit, în valóre de 80 leĭ, una masă de fier, lângă proschinitar de pus lumînarile s'aŭ facut de D-niĭ Paraschiv Ión şi Nicolae Grigoriu. Tóte stranile s'au facut în sistem nou, câte o pereche de fie-care din persónele urmatóre în valóre de 35 leĭ perechea: Dl. Zamfir Dimitriu, Dimitrie Drăgănescu, Gh. N. Iorga, Enache I. Bejan, Sachelarul Ión Grigoriu. Ghiniţe Th. V. Theodor, Alecu Dobrica, Haralampie Hristu, Theodor Ión, Theodor Mustaţă, Gh. Zgura, Mihalache Draganescu, Gh. Savin, Enache Frangulea, Dimitrie Gheorghe, Ión Lupu Juganaru, I. Ilie, Voicu Th. Ión, Ştefan Scarlat cântareţ, Aftinia Văduva, Ioan Silea, Iani Frange. Câte o pereche din cele vechĭ prefacute cu câte 16 leĭ perechea s'aŭ facut de D-niĭ Nicolae Vasiliu, Gh. Ión, Sterianu Dinu, Ioan Maxim, Efrosina Ión, Petrea Gheorghe şi Ştefan Ciobotaru, care fac tóte suma de 888 l. 50 b. S'au facut un veşmênt preoţesc de adămasca de lâna de catră Dl. Gh. N. Iorga în valóre de 45 leĭ. S'au facut îmbrăcăminte pe sf. masă de catra Dl. Ivanciu N. Iorga în valóre de 40 leĭ. S'a făcut un sfeşnic de fier cu 7 faclii de Dl. Sava Maxim în valóre

de 30 leĭ. Sfeşnicele Imperătesci s'au făcut de catra D-niĭ Marcu Hristu, Ştefan Scarlat cantăreţ, Sanda Angheluţa, Dinu Ioan, Steriénu Dinu. S'a boit cafasul bisericeĭ cu boea de uleiu cu cheltuiala D-luĭ Alexandru. Pentru tóte aceste fapte laudabile, Epitropia numiteĭ parohii, aduce mulţumiri acestor persóne pióse.

— —

D-nul Dobre Dragan Podgorénu, cu soţia sa Constantina, din comuna Ferbinţi, jud. Ilfov, plasa Mostiştea, daruind bis. filiale, din parohia Târgu-Ferbinţi. un Evhologiu şi o Liturghie frumos legate, ediţia Sf. Sinod, Epitropia numitei parohii, le aduce viĭ mulţumiri.

— —

Urmatórele persóne au contribuit la cumpărarea cărţilor bisericescĭ, ediţiunea Sântului Sinod; a unei colimvitre, unuĭ miruitor de argint; Idem o pereche de cununiĭ de florĭ de ciara, cincĭ oca de lumînari, un epitrahil, o pereche rucaviţe şi o cingatóre, pentru trebuinţele serviciilor religióse la bis. Sf. Voevoḑi, din com. Bulgeşti, plasa Amaradia, jud. Dolj: D-niĭ Ioniţă Popescu 50 lei. Petru Banescu 20 l. Gh. S. Bădiţa 40 leĭ. Gh. S. Nicolae 20 l. Marin S. Corarba 40 l. Marin I. Simion 20 l. Stancu Murgăşanu 27 l. D. Radu Popa 10 l. Gr. V. Balaşea 10 l. I Radu Popa 12 l. Gh. N. Banţu 10 l. C. V. Balaşea, D. Niţului şi Marin Aviam Simion câte 5 l. Ioniţă Predea Simion 10 l. N. D. Iordashe 5 l. J. Ştefanescu 7 l. 50 b. I. Ţuruc 4 l. C. Barbu Boengiu 5 l. Florea Paraschivu 4 l. I. Ghiţa Costachioiu 5 l. I. M. Roncea, Marina Paun Murgaşa, Balaşa D. Iordache şi D. Fl. Paraschivu câte 2 leĭ. Ştefan Mazîlu 1 l. Ioan G. 1 l. N. Fl. Greere 2 l. C. I. Ioan 2 l. D. Şerban Calin 3 l. Floroa I. Predoiu şi C. Stefan câte 2 l. Ilie Dumitru 5 l. D. Radu Borcoşu, M. S. P. Popescu şi P. I. Calina câte 2 l. D. B. Mocofan 5 l. T. Stan 50 b. D. G. Novac 5 l. G. D. Popescu 1 l. I. Fl. Matei 50 b. C. Ilie B. Dinu 5 leĭ. Mateĭ D. Bică 4 leĭ. Tuturor acestor pioşĭ donatorĭ li se aduce vii mulţumiri.

— —

D-neĭ Elena Plopşierénu, care a donat bisericeĭ Sf. Vasile din calea Victorieĭ (Bucuresci), un Epitaf şi alte obiecte în valóre de 250 leĭ, i se aduce mulţumirĭ şi dorim ca exemplul sĕŭ să servéscă şi altor pioşĭ creştinĭ ca model.